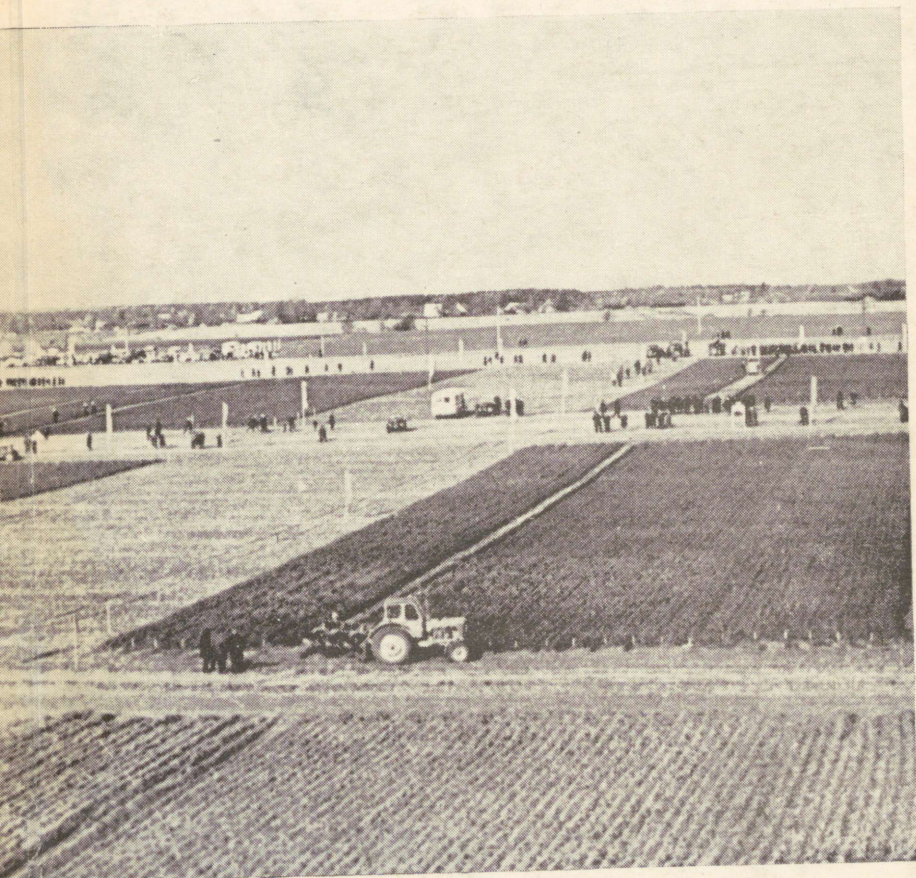

PÕLLU- MAJANDUSLIKUD KUTSE- JA TOOTMISALA- VÕISTLUSED

ARH

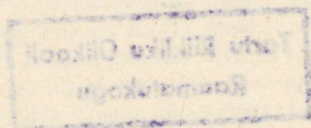

A-30861

EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUM

PÕLLUMAJANDUSLIKUD
KUTSE- JA TOOTMISALAVÕISTLUSED

ARHIIVKOGU

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Teaduslik-Tehnilise Informatsiooni
Valitsus
Tallinn 1970

В брошюре кратко рассматриваются проведенные в республике за последние годы соревнования по профессиям и видам сельскохозяйственного производства. Сельскохозяйственные техникумы с 1957 года регулярно проводят соревнования по профессиям и видам сельскохозяйственного производства. Первые республиканские соревнования пахарей проведены в опорно-показательном совхозе «Адавере» в 1965 году.

По мере накопления опыта постепенно совершенствовалась методика проведения соревнований и положения о соревнованиях пахарей, доярок, многоборья сельскохозяйственных специальностей (агрономов, зоотехников, механиков, шоферов и работников лесного хозяйства), а также по показу животных. В настоящее время положения пахарей, доярок и шоферов являются всесоюзными, и значительно отличаются от первоначальных методических указаний.

В связи с этим в брошюре приведены дополненные и измененные положения о соревнованиях по профессиям сельскохозяйственного производства, необходимые для проведения соревнований в хозяйствах, районах, республике, и для выступления на всесоюзных соревнованиях.

Одновременно приведены необходимые таблицы, схемы и формы протоколов.

ARHIIVKOGU

77511

EESSONA

Viimastel aastatel on vabariigis suurt tähelepanu pühendatud kõigi põllumajandustöötajate erialaste teadmiste ja praktilise tööoskuse taseme tõstmisele. Selleks korraldatakse arvukalt kursusi, seminare, näitusi, õppepäevi ja muid üritusi. Nendele on lisandunud tootmis- ja kutsealavõistlused, mis lühikese ajaga võitsid põllumajandustöötajate hulgas suure populaarsuse ja poolehoiu. Võistlustel on peamine eesmärk kutsetöös vajalike erialaste teoreetiliste teadmiste ning praktiliste tööoskuste igakülgne arendamine ja laialdane populariseerimine.

Põllumajanduslike võistluste ajalugu ei ole meil eriti pikk. On andmeid, et käesoleva sajandi esimesel poolel korraldati Eestis lüpsi- ja künnivõistlusi. 1957. aastast alates hakati selliseid võistlusi korraldama põllumajandustehnikumide suvispartakiaadidel ja kuna nad kohe kõigile meeldisid, jätkati seda igal aastal. Esialgu oli võistlusalasid üsna vähe ja võistlusjuhendid võrdlemisi puudulikud. Kuid aastast aastasse laienes nii võistluste ring kui ka täienesid teadmised ja oskused nende läbiviimiseks. Praegu on sellistel võistlustel tehnikumide suvispartakiaadidel juba tähtis osa, kusjuures võisteldakse traktori- ja autosõidus, rühvelkultuuride vahelharimises ja harvendamises, karjamaasaagi hindamises, loomade boniteerimises ja puhastamises, masinlüpsis ja traktorikünnis.

Kõige suurema populaarsuse on võitnud künnivõistlus. Esimene ülerajooniline künnivõistlus korraldati 1964. aastal Rapla rajoonis. Esimene vabariiklik künnivõistlus aga juba 1965. aastal. Headest künnimeestest on meil alati lugu peetud, sest õigeaegselt ja kvaliteetselt tehtud sügiskünn on tähtis agrotehniline abinõu põllumajanduskultuuride suurte saakide saamiseks. Tasast, sirgete künniviiludega põldu on ka kevadel märksa kergem harida ja heasse külviseisundisse viia kui halvasti küntud maad. Hea töö nõuab aga suurt vilumust. Viimast saab kõige paremini omandada õigete künnivõtete ja -viiside tundmaõppimise ning nende pideva harjutamisega. Heaks kooliks selles osas ongi just künnivõistlused. Künnivõistlustest osavõtt olgu igale mehhanisaatorile austav ülesanne, et proovida teadmisi ja oskusi ning omandada uusi vilumusi.

Mitte vähem tähtsad kui künnivõistlused on veisekasvatajatel masinlüpsivõistlused. Just omavaheline «jõuproovimine» ja selleks ettevalmistumine on parim viis õigete lüpsivõtete ja lüpsimasina käsitsemisoskuse omandamiseks. See aga omakorda tõstab tööviljakust ja lüpsjate töötasu. Seepärast tuleb hinnata Haapsalu, Tartu ja mõnede teiste rajoonide algatust, kes juba 1965. aastal korraldasid masinlüpsivõistlusi. Sama kehtib ka kõigi teiste tootmis- ja kutsealavõistluste kohta.

Arvestades tootmis- ja kutsealavõistluste kasulikkust teaduse saavutuste ja eesrindlaste töövõtete tootmisse juurutamisel ning põllumajandustöötajate suurt huvi selliste võistluste vastu, on tekkinud vajadus valgustada põhjalikumalt nende võistluste olemust ja tutvustada töötajaid võistlustingimuste ning hindamisalustega.

Selleks on püütud käesolevasse juhendisse koondada meil praegu kõige enam levinud võistluste korraldamiseks vajalikud materjalid. Käsitletakse künni-, masinlülpsi- ja põllumajanduslike kutsealade (agronoomide, zootehnikute, mehhaanikute, autojuhtide ja metsatöötajate) mitmevõistluse, loomade esitamise, raskeveohobuste veovõistluse ja põllumajandusliku autoralli läbiviimise korda ja tingimusi, antakse skeemid võistluspaike ettevalmistamiseks ja meetoodilised alused võistlustulemuste hindamiseks ning mitmesugused abitabelid ja võistlusprotokollide näidised võistlustulemuste arvestamiseks. Peale selle käsitletakse lühidalt ka põllumajandustehnikumide suvispartakiaadidel peetavaid teisi põllumajanduslikke võistlusi, nagu veiste puhastamise ja esitamise, kultuurkarjamaade rohutagavara ja saagi botaanilise koostise hindamise ning söödakaalika ja -kapsa vaheltharimise ning harvendamise võistlusi. Tehakse lühikokkuvõtte paaril viimasel aastal toimunud vabariiklikest tootmis- ja kutsealavõistlustest, nende tulemustest ja võitjatest.

Tahame loota, et tootmis- ja kutsealavõistlused leiavad meie maatöötajate hulgas ka edaspidi sooja vastuvõtu ning nendest võtab osa võimalikult rohkem töötajaid, sest selliste võistlustega võime huvitavalt sisustada mitmesuguseid üritusi (põllumajandustöötajate külvi- ja lõikuspäevi, õppepäevi, näitusi jne.) ning tõsta põllumajandustöötajate erialast kvalifikatsiooni. Ühtlasi oleme tänulikud, kui maatöötajad aitavad oma ettepanekutega rikastada tootmis- ja kutsealavõistluste alasid ning muuta need huvitavamateks, kasulikumateks ja pingelisemateks.

Tootmis- ja kutsealavõistluste korraldamisest ja vastavate juhendmaterjalide väljatöötamisest on osa võtnud palju meie põllumajandusteadlasi ja -spetsialiste, kellele kõigile avaldame siirast tänu.

VABARIIKLIKE TOOTMIS- JA KUTSEALAVÕISTLUSTE TULEMUSED

Vabariiklikke kutsealavõistlusi alustati 1965. aastal künnivõistlustega Adavere nädissovhoosis.

1967. aastast alates korraldatakse vabariiklikke tootmis- ja kutsealavõistlusi üleliidulise põllumajandustöötajate päeva auks. Neile eelnevad võistlused sovhoosides, kolhoosides, tehnikumides ja rajoonides.

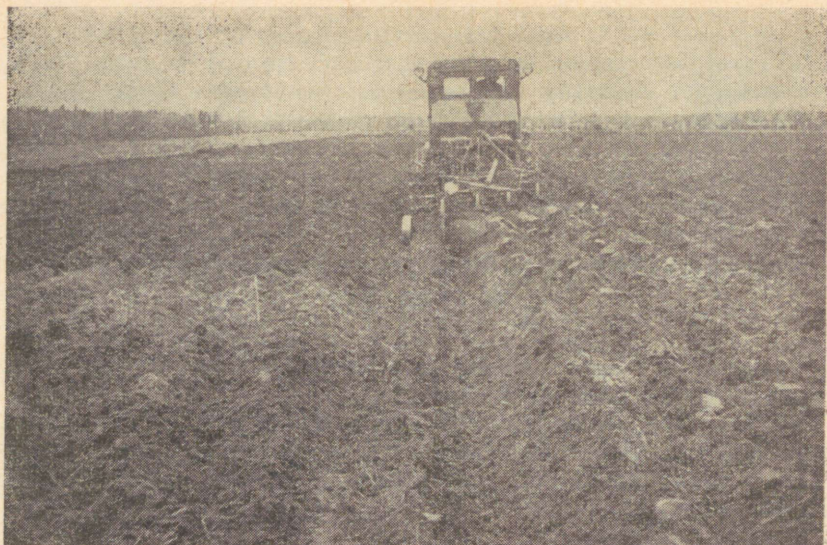
Traktorikünni võistlused

Esimestest vabariiklikest künnivõistlustest oli õigus osa võtta igast rajoonist kahel võistlejal. Üks neist võistles roomiktraktoril (veojouklass 3 tonni) ja teine ratastraktoril (veojouklass 1,4 tonni). Peale selle lubati võistelda Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi, Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi, Tihemetsa Sovhoostehnikumi ja Adavere nädissovhoosi paremal mehhanisaatoril. Kokku võistles roomiktraktorite klassis 16 ja ratastraktorite klassis 15 võistlejat.

Põllutüki suurus olenes traktori margist ja selle kündmiseks oli antud kindel aeg. Iga üle normi kulutatud minuti eest arvestati üks miinushindepall ja iga alla normi kulutatud minuti eest üks plussindepall. Künnikvaliteedi eest võis võistleja maksimaalselt saada 75 hindepalli, kusjuures mahaarvestusi tehti kõikide tähtsamate künnielementide rikkumise eest. Võistlejate paremusjärjestus määrati selle järgi, kes kündis väljamõõdetud põllutüki lühema ajaga ja kvaliteetsemalt.

Teine vabariiklik künnivõistlus korraldati üleliidulise põllumajandustöötajate päeva auks Tartu nädissovhoosis.

Võisteldi kahes masinaklassis: roomiktraktoritel (ДТ-54, ДТ-54А, Т-74 ja Т-75) ning «Belaruss»-tüüpi ratastraktoritel. Võistlusest osavõtu õigus anti rajooni künnimeistritele mõlemas masinaklassis ja põllumajandustehnikumide suvispartakiaadi ning maakutsekoolide-vaheliste künnivõistluste võitjatele. Lisaks nendele lubati veel võistelda esimese vabariikliku künnivõistluse võit-

Joonis 1. Pärnu rajooni Lenini-nimelise kolhoosi traktorist Paul Jaaniste lõpuvagu kündmas.

jatel ning künnivõistlusi korraldavate majandite (Tartu nädissovhoos ja EPA Eerika õppe- ja katsemajand) esindajatel. Kokku võttis teisest vabariiklikust künnivõistlusest osa roomiktraktoritel 16 ja ratastraktoritel 18 võistlejat.

Suured muudatused olid tehtud ka künnivõistluse juhendis. Aluseks olid võetud rahvusvahelise künnivõistluse nõuded, mis kohandati vabariigi tingimuste ja meie künnivõistluse eesmärkidega. Nimetatud juhendis oli peaarõhk võistlejate paremusjärjestuse määramisel künni kvaliteedil, kuid kiirusel punktide arvestamisel olulist tähtsust ei olnud. Maksimaalselt oli võimalik igal võistlejal saada künni kvaliteedi eest 100 hindepalli. Teisel vabariiklikul künnivõistlusel kasutatud võistlusjuhend ja hindamise põhimõtted olid aluseks ka kolmandal ja neljandal vabariiklikul künnivõistlusel.

Kolmandast vabariiklikust künnivõistlusest osavõtu õiguse said rajoonide künnivõistluste võitjad, teise vabariikliku künnivõistluse võitjad ja esindaja Paide rajooni «9. Mai» kolhoosist, kus võistlused toimusid. Roomiktraktorite klassis võistles 17 ja ratastraktorite klassis 18 võistlejat.

Neljandal vabariiklikul künnivõistlusel kehtisid osavõtuks samasugused tingimused kui eelmiselgi aastal. Ka osavõtjaid oli sama palju.

Vabariiklike künnivõistluste võitjad

Võistluste läbiviimise aeg ja koht	Roomiktraktorite klassis			Ratastraktorite klassis		
	I koht	II koht	III koht	I koht	II koht	III koht
24. okt. 1965. a. Adaverre näidis- ja sovhoos	VALLOT KRISTAL Rapla rajooni Märjamaa sovhoosist	ELDUR TOOTS ELVTUI Tartu näidissovhoosist	VALDUR SOORD Paide rajooni Alliku sovhoosist	KUSTAS LUND Rapla rajooni «Tasuja» kolhoosist	KALJO LEMBER Kingssepa rajooni Sandla sovhoosist	ENDEL KIVISILD Viljandi rajooni «Kindla Tee» kolhoosist
9. okt. 1966. a. Tartu näidissovhoos	LEO TEPPAN Harju rajooni Kehra sovhoosist	OTTO LEPPIK Tartu rajooni Lenini-nim. näidissovhoosist	VALTER SAKKOS Jõgeva rajooni EMMTUI Jõgeva näidissovhoosist	NEEME BERG EPA Eerika õppe- ja katsemajandist	KUSTAS LUND Rapla rajooni «Tasuja» kolhoosist	HEINO ASTEL Tartu rajooni Valguta kolhoosist
8. okt. 1967. a. Paide rajooni «9. Mai» kolhoos	LEO TEPPAN Harju rajooni Kehra sovhoosist	VALLOT KRISTAL Rapla rajooni Märjamaa sovhoosist	GEORG LAAR Rakvere rajooni «Uue Elu» kolhoosist	ERICH KUNNUS Võru rajooni Vastseliina sovhoosist	KUSTAS LUND Rapla rajooni «Tasuja» kolhoosist	ENDEL KIVISILD Viljandi rajooni «Kindla Tee» kolhoosist
13. okt. 1968. a. Saku näidissovhoos	LEO TEPPAN Harju rajooni Kehra sovhoosist	OTTO LEPPIK Tartu rajooni Lenini-nim. näidissovhoosist	VALTER SAKKOS Jõgeva rajooni EMMTUI Jõgeva näidissovhoosist	KUSTAS LUND Rapla rajooni «Tasuja» kolhoosist	ERICH KUNNUS Võru rajooni Vastseliina sovhoosist	ENDEL TUKK Hiiumaa rajooni «Chenduse» kolhoosist

Künnivõistluse juhendit oli täiendatud üleliidulise künnivõistluse juhendi alusel.

Künnivõistluse võitjate rändauhind «Kuldne ader» võib jääda alaliselt sellele, kes kolm aastat järgemööda või viiel aastal vaheldumisi tuleb vabariiklikel künnivõistlustel esikohale.

Roomiktraktorite klassi rändauhind «Kuldne ader» on juba leidnud omaniku ja kuulub Harju rajooni Kehra sovhoosi traktoristile Leo Teppanile, kes võitis vabariigi künnivõistluste tšempionitiitli 1966., 1967. ja 1968. a.

1969. aastal viidi 11.—12. oktoobril Jõgeva rajooni M. Lillevere nim. kolhoosis vabariiklik künnivõistlus läbi «Mehhanisaatorite üleliiduliste künnivõistluste läbiviimise muudetud ja täiendatud põhimääruse» järgi, mille alusel ei võisteldud eraldi roomik- ja ratastraktoritel, vaid kõik võistlejad startisid ühiselt ja nende paremusjärjestus määrati kindlaks künni kvaliteedi hindepallide järgi. Iga rajooni esindas rajooni künnimeister. Peale selle võistles igast rajoonist veel üks noor kuni 25 aastane mehhanisaator või üks naismehhanisaator.

Joonis 2. Rapla rajooni «Tasuja» kolhoosi traktorist Kustas Lund tuli 1969. aastal kolmandat korda vabariigi künnimeistriks.

Võitjateks tulid:

Võistle- jate kate- gooriad	I koht	II koht	III koht
Künni- meistrid	KUSTAS LUND Rapla rajooni «Tasu- ja» kolhoosist	KALJU RANNAMÄGI Rakvere rajooni Ed. Vilde nim. kolhoosist	VALTER SAKKOS Jõgeva rajooni Jõgeva näidissovhoos- sist
Nais- mehhani- saatorid	AINO TOIRK Rapla rajooni Lelle sovhoosist	HILJA KEES Pärnu rajooni Rahn- oja sovhoosist	VAIKE KOLLER Jõgeva rajooni M. Lillevere nim. kolhoosist
Noored mehhani- saatorid	JÜRI MAGUS Jõgeva rajooni Lusti- vere kolhoosist	HELDUR KAUGERANNA Paide rajooni Kirna kolhoosist	HANNES NÕLVAK Rakvere rajooni «Õit- sengu» kolhoosist ja KALJU MESILA EMMTUI Saku näidis- sovhoosist

Põllumajanduslike kutsealade mitmevõistlused

Esimesed vabariiklikud põllumajanduslike kutsealade mitmevõistlused korraldati Eesti NSV maanoorte III spordimängude finaalspidustuste raames 23. ja 24. juulil 1966. a. J. Gagarini nim. Näidissovhoostehnikumi Vana-Võidu osakonna väljakul ja õppekabinetides.

Võistlesid agronoomid, zootehnikud, mehhanisaatorid ja autojuhid. Võistlustest osavõtu õigus oli antud kõikide rajoonide võistkondadele ja põllumajandustehnikumide koondvõistkonnale, kusjuures võistkonda võis kuuluda igalt kutsealalt üks võistleja. Kokku võttis võistlustest osa 53 võistlejat, kusjuures võistlustest jäid eemale Haapsalu, Põlva ja Rakvere (võistles ainult ühel alal) rajooni võistkonnad.

Järgmistel aastatel toimusid võistlused üheaegselt üleliidulise põllumajandustöötajate päeva auks korraldatud üritustega. 1969. aastal lisandus viies kutseala — metsatöötajate mitmevõistlus.

Agronoomide mitmevõistluses võisteldakse neljal alal: traktori juhtimise oskuses külvamisel, mineraal- ja mikroväetiste tundmises, heintaimede ja umbrohuseemnete tundmises ja kergejõustikus (kuulitõuge ja granaadiheide).

Zootehnikute mitmevõistluses võisteldakse neljal alal: lüpsiaparaadi käsitemisioskuses, veiste eluskaalu ja välimiku määramises, söötade tundmises ja söödaväärtuse hindamises ning kergejõustikus.

Agronoomide mitmevõistluse võitjad

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
24. juuli 1966. a.	SULEV PALLON, Valga rajooni Hellenurme kolhoosi agronoom	ENDEL NÄLK, Viljandi rajooni Gagari-nim. Nädissovhoostehnikumi osakonnajuhataja	ARNOLD ALMERS, Viljandi rajooni «Koidu» kolhoosi agronoom
8. okt. 1967. a.	ARNOLD ALMERS, Viljandi rajooni «Koidu» kolhoosi agronoom	IVAN HEISKONEN, Rakvere rajooni Lasila sovhoosi osakonnajuhataja	ERIK MÜTS, ELVTUI Kehtna Nädissovhoostehnikumi peaastronoom
13. okt. 1968. a.	SULEV PALLON, Valga rajooni Hellenurme kolhoosi agronoom	ERIK MÜTS, ELVTUI Kehtna Nädissovhoostehnikumi peaastronoom	ARNOLD ALMERS, Viljandi rajooni «Koidu» kolhoosi esimees
12. okt. 1969. a.	ERIK MÜTS, ELVTUI Kehtna Nädissovhoostehnikumi peaastronoom	SULEV PALLON, Valga rajooni Hellenurme kolhoosi agronoom	VELLO KUUSK, EMMTUI Karja nädissovhoosi teaduslik töötaja

Zootehnikute mitmevõistluse võitjad

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
24. juuli 1966. a.	EHA KAUR, Viljandi rajooni Gagari-nim. Nädissovhoostehnikumi õpilane	TIIA LIPP, Viljandi raj. Gagari-nim. Nädissovhoostehnikumi õpilane	JUHAN VAHE, Kingissepa põllumajandusvalitsuse vanemzootehnik
8. okt. 1967. a.	TÕNU MAISTE, Paide raj. Koeru sovhoosi osakonnajuhataja	OLEV ROOSILEHT, Rapla raj. Mahtra sovhoosi peazootehnik	AINO MÄLK, Kohtla-Järve raj. Kingissepa-nim. kolhoosi zootehnik
13. okt. 1968. a.	OLEV ROOSILEHT, Rapla raj. Mahtra sovhoosi peazootehnik	TONU MAISTE, Paide raj. Koeru sovhoosi peazootehnik	HILLAR MIILASTE, Tartu raj. «Tuleviku» kolhoosi zootehnik
12. okt. 1969. a.	TÕNU MAISTE, Paide raj. Koeru sovhoosi peazootehnik	HILLAR MIILASTE, Tartu raj. Miina Härma nim. kolhoosi peazootehnik	VIKTOR KULD, Viljandi raj. «Koidu» kolhoosi peazootehnik

Mehhaanikute mitmevõistluse võitjad

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
24. juuli 1966. a.	JAAN KITSING, Viljandi raj. Heim- tali sovhoosi trakto- rist	ENDEL KUUSIK, Viljandi raj. Gaga- rini-nim. Nädissov- hoostehnikumi trak- torist	ÜLO KINK, Tartu raj. Sootaga sovhoosi traktorist
8. okt. 1967. a.	OLEV SEPPIK, Rakvere raj. Ed. Vil- de nim. kolhoosi töö- koja juhataja	VALDUR MERI- SALU, Paide raj. «9. Mai» kolhoosi traktorist	ENDEL KUUSIK, Viljandi raj. Gaga- rini-nim. Nädissov- hoostehnikumi trak- torist
13. okt. 1968. a.	VELLO SAAGE, Pärnu raj. Tihemetsa Sovhoostehnikumi vaneminsener	ÜLO KINK, Tartu raj. Sootaga sovhoosi traktorist	OLEV SEPPIK, Rakvere raj. Ed. Vil- de nim. kolhoosi töö- koja juhataja
12. okt. 1969. a.	VELLO SAAGE, Pärnu raj. Tihemetsa Sovhoostehnikumi vaneminsener	PAUL PÄHKLEPA, Viljandi raj. «Koidu» kolhoosi mehhaanik	VELLO LÄÄS, Haapsalu raj. «Sõp- ruse» nädiskolhoosi mehhaanik

Autojuhtide mitmevõistluse võitjad

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
24. juuli 1966. a.	VOLDEMAR KARI- LAID, Viljandi raj. Gaga- rini-nim. Nädissov- hoostehnikumi ehi- tustehnik	ANTS KÄLLO, Kohtla-Järve Kingis- sepa-nim. kolhoosi autojuht	ARVID TAADA, Paide raj. Alliku sov- hoosi autojuht
8. okt. 1967. a.	JUHAN SAPP, Paide raj. Lenini-nim. kolhoosi autojuht	ARVO LAANEMAA, Kingissepa raj. Kärla kolhoosi autojuht	RICHARD LEPIKU, Pärnu põllumajan- dusvalitsuse peainse- ner
13. okt. 1968. a.	HEINO VILLMANN, Harju raj. Haiba sovhoosi autojuht	ARVO LAANEMAA, Kingissepa põlluma- jandusvalitsuse auto- juht	HEINO LENK, Hiiumaa raj. «Ühen- duse» kolhoosi auto- juht
12. okt. 1969. a.	AIN KOKAMÄGI, Paide raj. Türi Sov- hoostehnikumi auto- juht	MADIS KURST, Valga raj. Hellenur- me kolhoosi autojuht	ENDEL ADAMSON, Pärnu raj. Tihemetsa Sovhoostehnikumi õppesõidu meister

Mehhaanikute mitmevõistluses võisteldakse neljal alal: traktoriga täpsussõidus, rühvelkultuuride vahelharimises traktorišassii-ga, traktori tundmises ja kergejõustikus.

Autojuhtide mitmevõistluses on kohustuslikeks aladeks vigur-sõit, ökonoomsõit, erialaste teadmiste võistlus (neli küsimust liikluseeskirjade kohta ja tagaratta vahetus), kuulitõuge ning granaadiheide.

Metsatöötajate mitmevõistlus korraldati üleliidulise põlluma-jandustöötajate päeva tähistamise raames esmakordselt 1969. aastal. Iga rajoon saatis võistlustele ühe osavõtja. Võisteldakse erialastes teadmistes, puude istutamises ja mootorsae «Družba» käsitsemises.

Metsatöötajate mitmevõistluse võitjad

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
12. okt. 1969. a.	JÜRI KÖRESAAR, Palamuse Metsama- janduse Sovhoosteh- nikumi õpilane	HINDRIK HIIE- MÄE, Rakvere rajooni Vohnja kolhoosi met- samajanduse insener	JAAN UNT, Kuremaa Sovhoos- tehnikumi melioraa- tor-metsatehnik

Masinlüpsivõistlus

Masinlüpsivõistlustel hinnatakse lüpsja sanitaarset ettevalmistust, lüpsiaparaadi lahtivõtmist ja kokkupanekut, lüpsi, piima puhustust ja aparaadi lüpsijärgset puhastamist ning hoiolepanekut. Iga võistleja peab lüpsma 4 lehma.

Masinlüpsivõistluste võitjad

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
8. okt. 1967. a.	SALME TRUU- MANN, Haapsalu raj. Lihula sovhoosi lüpsja	HELGA KORN, Paide raj. «Edasi» kolhoosi lüpsja	ELSA LUKAS, EMMTUI Saku näi- dissovhoosi lüpsja
13. okt. 1968. a.	LINDA LAURIMÄE, Pärnu raj. «Külvaja» kolhoosi lüpsja	MALLE VAHER, EMMTUI Karja näi- dissovhoosi lüpsja	SALME TRUU- MANN, Haapsalu raj. Lihula sovhoosi lüpsja
12. okt. 1969. a.	SALME TRUU- MANN, Haapsalu raj. Lihula sovhoosi lüpsja	HELMİ EESSOO, Jõgeva raj. Lenini- nim. kolhoosi lüpsja	HELGA KORN, Paide raj. «Edasi» kolhoosi lüpsja

Loomade esitamise võistlus

Võistluse eesmärgiks on loomakasvatuskultuuri tõstmine, loomade esitamisoskuse süvendamine tõuloomade ülevaatusteks ning ratsionaalsete puhastusvõtete juurutamine. Iga võistleja toob kaasa oma majandi tõumullika, keda tuleb ettenähtud rajal vastavalt kohuniku korraldusele demonstreerida mitmesugustes asendites.

Loomade esitamise võistluse võitjad

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
8. okt. 1967. a.	EHA KAIS, ELVTUI Vändra Veisekasvatuse Katsesaama vanemtehnika	VOLDEMAR TEK-KEL, Harju raj. Saida sovhoosi karjabrigadir	LEILI TOHVERT, Rakvere Kunstliku Seemenduse Jaama veterinaararst
13. okt. 1968. a.	VOLDEMAR TEK-KEL, Harju raj. Saida sovhoosi karjabrigadir	SILVI AAVIK, Haapsalu raj. «Sõpruse» näidiskolhoosi zootehnik	HEINO KANN, Võru raj. Rõuge sovhoosi zootehnik-seleksionäär
12. okt. 1969. a.	VOLDEMAR TEK-KEL, Harju raj. Saida sovhoosi karjabrigadir	EHA MÄGI, Rakvere raj. Vao sovhoosi peazootehnik	EHA KAIS, ELVTUI Vändra Veisekasvatuse Katsesaama vanemtehnika

Raskeveohobuste veovõistlus

1967. ja 1968. aastal võisteldi maksimaalveojõukatsetes, 1969. a. lisandus neile kiirusvõistlus.

Veovõistluste võitjad

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
----------------------------	--------	---------	----------

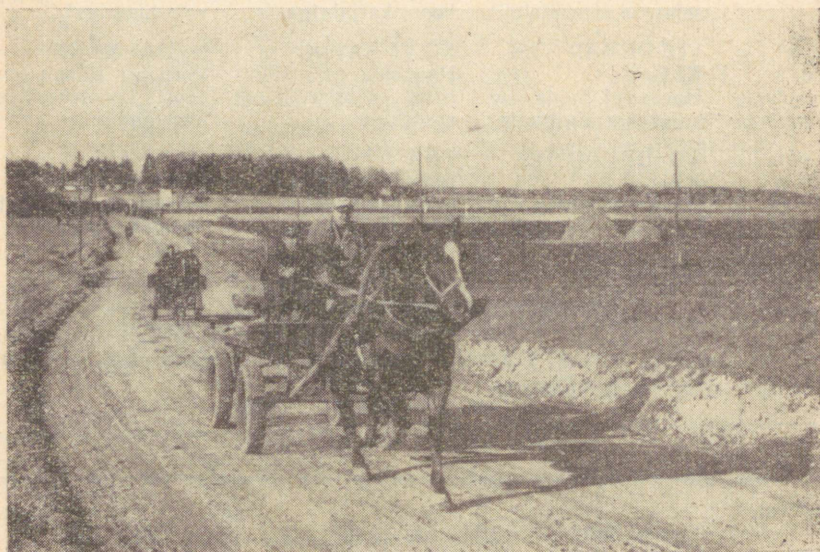
Hobuste maksimaalveojõukatsete võitjad

8. okt. 1967. a.	LEEVE ELVTUI Tori nädissovhoosist. Meister-treener Joann Tali	HIIL Paide raj. «9. Mai» kolhoosist. Treener Paul Loo	HELLE Paide raj. Aravete kolhoosist. Treener Arvid Toots
13. okt. 1968. a.	LIISU Paide raj. «Õiguse Võidu» kolhoosist. Treener Martin Bergman	LEEVE ELVTUI Tori nädissovhoosist. Meister-treener Joann Tali	URVA Jõgeva raj. Lillevere-nim. kolhoosist. Treener Karl Miljand

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
12. okt. 1969. a.	UULI Rapla raj. «Võidu» kolhoosist. Treener Endel Miilen	LIKI Paide raj. «Ühenduse» kolhoosist. Treener Heinrich Nägelik	HUIGE ELVTUI Tori nädissovhoosist. Meister-treener Joann Tali

Hobuste kiirusvõistluse võitjad

HAILUR ELVTUI Viljandi Katsesovhoosist. Treener Egon Võsa	HUIGE ELVTUI Tori nädissovhoosist. Meister-treener Joann Tali	LIPSI Jõgeva raj. «Rahva Hääle» kolhoosist. Treener Mare Sukk
---	---	---

Joonis 3. Moment veovõistlustest.

Põllumajanduslik autoralli

Esmakordselt võeti kutse- ja tootmisalavõistluste programmi autoralli 1968. aastal.

Iga rajoon saadab võistlustele 2 osavõtjast koosneva ekipaaži autodel GA3-69 või GA3-69A. Võistlustest võib osa võtta ka selle majandi ekipaaž, kus võistlused peetakse.

Põllumajanduslike autorallide võitjad

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
13. okt. 1968. a.	VILJANDI RAJOO- NI EKIPAAZ Ants Maaten, Viljan- di katsesovhoosi peainsener, ja Harri Üts, põllu- majandusvalitsuse juha- taja asetäitja	HAAPSALU RA- JOOINI EKIPAAZ Tarmo Narusk, EPT rajoonikoondise ju- hataja, ja Lembit Länts, põllu- majandusvalitsuse juhataja	EMMTUI SAKU NÄIDISSOVHOOSI EKIPAAZ Heino Parik, direk- tori asetäitja, ja Kalju Enok, autojuht
12. okt. 1969. a.	HAAPSALU RA- JOOINI EKIPAAZ Tarmo Narusk, EPT rajoonikoondise ju- hataja, ja Lembit Länts, põllu- majandusvalitsuse juhataja	JÕGEVA RAJOOINI EKIPAAZ Ivar Masa, EPT ra- joonikoondise juha- taja, ja Hillar Ets, rajooni- koondise vanemins- ner	HARJU RAJOOINI EKIPAAZ Vello Lind, Ranna sovhoosi direktor, ja Peeter Böckler, Keila sovhoosi peainsener

SPORDIALAD

Sangpommi tõstmisel tuleb võitjaks võistleja, kes kõige rohkem rebib 32-kilogrammist sangpommi.

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
8. okt. 1967. a.	ALBERT MÖTT, Harju raj. Habaja sovhoosi tööline, 160 korda	ENNO LUMMO, Paide raj. «Kaardi- väelase» kolhoosi traktorist-autojuht, 95 korda	KALJU VELT, Kohtla-Järve raj. Ul- vi kolhoosi mehhaa- nik, 75 korda
13. okt. 1968. a.	ALBERT MOTT, Harju raj. Habaja sovhoosi tööline, 169 korda	KALJU VELT, Kohtla-Järve raj. Ul- vi kolhoosi mehhaa- nik, 86 korda	AARE PIPERAL, Rapla raj. «Uue Elu» kolhoosi metsatehnik, 86 korda
12. okt. 1969. a.	ALBERT MÖTT, Harju raj. Habaja sovhoosi tööline, 170 korda	VELJO LÄETS, Eesti Linnukasvatuse Valitsuse Põdrangu sovhoosi autojuht, 144 korda	JUHAN MITT, Viljandi Metsakom- binaadi ehitustööline, 120 korda

Kõievedu on vana rahvalik mäng, mis nõuab osavaid ja tugevaid mehi. Iga rajoon ja võistlusi korraldav majand paneb välja 5 meest koosneva võistkonna.

Kõieveovõistluse võitjad

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
8. okt. 1967. a.	Jõgeva rajoon	Harju rajoon	Kingissepa rajoon
13. okt. 1968. a.	Pärnu rajoon	Kingissepa rajoon	Viljandi rajoon
12. okt. 1969. a.	Haapsalu rajoon	Paide rajoon	Harju rajoon

Joonis 4. Ratsasport muutub üha populaarsemaks.

Ratsavõistluse programmis on avatakistussõit, jahitakistussõit, teatetakistussõit ja valiktakistussõit. Ratsavõistlusele saadab iga rajoon oma võistkonna.

Ratsavõistluste võitjad

Võistluste läbiviimise aeg	I koht	II koht	III koht
8. okt. 1967. a.	Tartu rajoon	Harju rajoon	Rakvere rajoon
13. okt. 1968. a.	Pärnu rajoon	Harju rajoon	Viljandi rajoon
12. okt. 1969. a.	Pärnu rajoon	Rakvere rajoon	Tartu rajoon

1969. aastal võeti kavassee vanadest rahvuslikest spordialadest kurnimäng. Võisteldi kuuekujundilises kurnimängus. Võistkonda kuulus kaks mees- ja üks naisvõistleja.

Kurnivõistluse võitjad

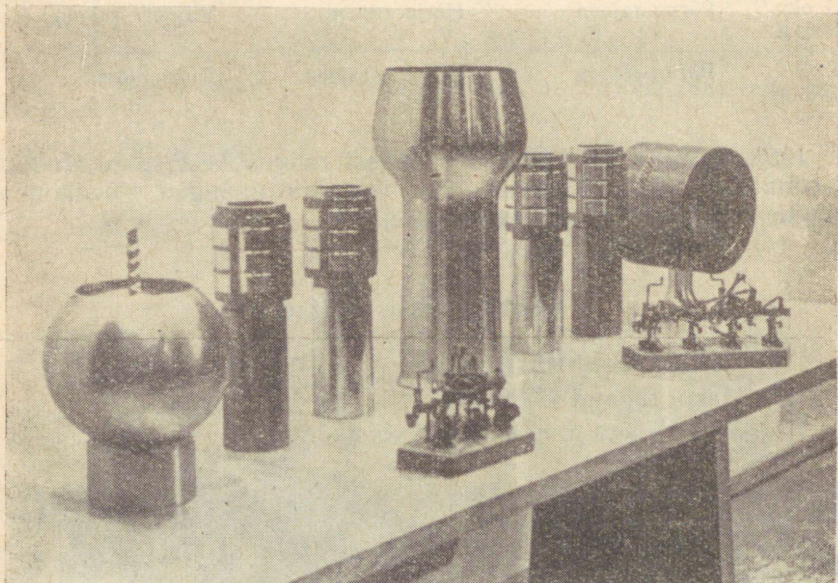
- I Tartu rajooni võistkond
- II Harju rajooni võistkond
- III M. Lillevere nim. kolhoosi võistkond

Joonis 5. Kurnimäng lülitati võistluste kavassee esmakordselt 1969. aastal.

Rajoonide paremusjärjestuse väljaselgitamine kutse- ja tootmisalavõistluse käigus

Rajoonide paremusjärjestus selgitatakse välja kahe näitaja alusel: saavutatud tulemuste eest kutsealavõistlustel ja saavutuste eest põllumajanduslikus tootmises. Nende kahe näitaja kogusumma järgi määratakse üldvõitja.

Joonis 6. Kutse- ja tootmisalavõistluste rändauhinnad.

Rajoonide paremusjärjestus kutsealavõistlustel

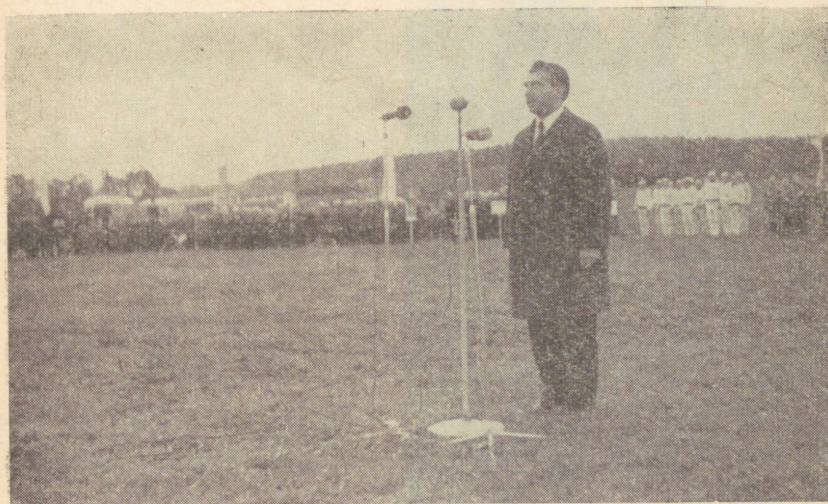
Võistluste läbiviimise aeg	I koht		II koht		III koht	
	rajoon	hindepalle	rajoon	hindepalle	rajoon	hindepalle
8. okt. 1967. a.	Rapla	43	Harju	36	Rakvere	35
13. okt. 1968. a.	Viljandi	69,3	Tartu	65	Valga	58
12. okt. 1969. a.	Pärnu	83	Jõgeva	80	Paide	79

Rajoonide paremusjärjestus põllumajandustoodangu järgi

Võistluste läbiviimise aeg	I koht		II koht		III koht	
	rajoon	hindepalle	rajoon	hindepalle	rajoon	hindepalle
8. okt. 1967. a.	Paide	146,5	Rakvere	119,5	Harju	118,25
13. okt. 1968. a.	Viljandi	128,0	Tartu	123,5	Valga	114,0
12. okt. 1969. a.	Paide	94,5	Tartu	94,0	Põlva	93,5

Üldvõitjaks tulnud rajoonid

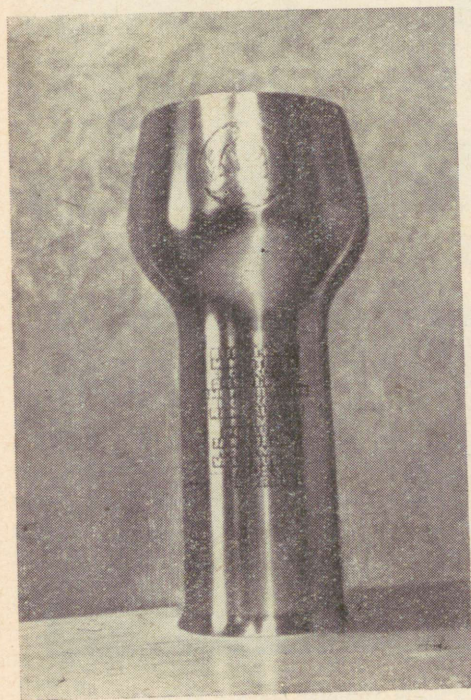
Võistluste läbiviimise aeg	I koht		II koht		III koht	
	rajoon	hindepalle	rajoon	hindepalle	rajoon	hindepalle
8. okt. 1967. a.	Paide	178,5	Rakvere	154,5	Harju	154,25
13. okt. 1968. a.	Viljandi	197,3	Tartu	188,5	Harju	187,5
12. okt. 1969. a.	Paide	173,5	Jõgeva	171,0	Tartu	164,75

Joonis 7. Eesti NSV põllumajanduse minister Harald Männik võistluste avatseremoonial.

Joonis 8. Eesti NSV põllumajanduse minister Harald Männik autasustab järjekordset võitjat.

Joonis 9. Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu rändkarikas.

Üleliidulise põllumajandustöötajate päeva tähistamiseks peetud vabariiklike tootmis- ja kutsealavõistluste pidulik lõpetamine ja võitjate autasustamine on päeva meeldejäävamad sündmused.

Eesti NSV põllumajanduse minister Harald Männik tervitab kõiki põllumajandustöötajaid ning annab võitjatele üle hinnalised autasud.

Vabariigi tootmis- ja kutsealavõistluste võitjatele antakse tam-mepärjad, rändauhinnad, palju hinnalisi esemeid ja Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi mälestusmedalid «Kalevipoeg kündmas».

Võitjatele peapreemiaks on mootorrattad, televiisorid, raadio-vastuvõtjad, külmutuskapid jne.

Kingitusi on palju — ministeeriumilt, spordiühingult «Jõud», vabariiklikelt ajalehtedelt ja majanditelt.

Üldvõitjaks tulnud rajoon saab Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu rändkarika.

MEHHAANISAATORITE ÜLELIIDULISTE KÜNNIVÖISTLUSTE LÄBIVIIMISE MUUDETUD JA TÄIENDATUD

põhimäärus

1. VÖISTLUSTE EESMÄRK

Maaviljeluskultuuri suurendamisele suunatud agrotehniliste abinõude kompleksis on tähtis osa põldude õigel kündmisel, mis on põllunduses üks kõige vastutusrikkam ja energiamahukam tööoperatsioon.

Künni kõrge kvaliteedi saavutamise, traktoristide töövõtete täiustamise, tootlikkuse suurendamise ja eesrindlike kogemuste propageerimise eesmärgil organiseeritakse mehhanisaatorite künnivõistlusi.

Võistlused peavad aitama kasvatada igas mehhanisaatoris kiindumust oma kutsealasse ja suurendama tema vastutust mullaharimise kõrge kvaliteedi ning tehnika hea hooldamise eest.

2. VÖISTLUSTE ORGANISEERIMISE ÜLDKÜSIMUSED

Üleliidulisi võistlusi viivad läbi NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium, ÜLKNÜ Keskkomitee, Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Keskkomitee ja Põllumajanduse Teaduslik-Tehniliste Ühingute Keskjuhatus igal aastal septembri- või oktoobrikuus.

Üleliiduliste võistluste läbiviimise ja rahvusvahelisteks võistlusteks ettevalmistamisega seotud tööde koordineerimine pannakse NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi juures olevale organiseerimiskomiteele.

Üleliidulistele traktorikünnivõistlustele peavad eelnema vabariiklikud (VNFSV-s aga tsoonide), oblastite (kraide), rajoonide ja majandisisesed võistlused.

Vabariiklike, tsooni-, oblasti- (krai-), rajooni- ja majandisestest mehhanisaatorite künnivõistluste organiseerimine pannakse liidu- ja autonoomsete vabariikide põllumajanduse ministeeriumidele, kraide, oblastite ja rajoonide põllumajandusvalitsustele, liiduvaba-

riikide komsomoli keskkomiteedele, komsomoli krai-, oblasti- ja rajoonikomiteedele, põllumajanduse ja varumise tööliste ja teenistujate ametiühingu vabariiklikele, krai-, oblasti- ja rajoonikomiteedele, põllumajanduse teaduslik-tehnilise ühingu vabariiklikele, krai-, oblasti- ja rajoonijuhatastele.

Üleliidulised võistlused viiakse läbi kodumaiste rippatradeaga traktoritel «Belaruss» ja ДТ-75.

Võistluste kõikides etappides määratakse kindlaks võitjad: majandi, rajooni, oblasti, krai, vabariigi (VNFSV — tsoonide) tšempion, kuni 26 aasta vanune parim mehhanisaator ja parim naismehhanisaator.

Võistluste tulemused saadakse, olenemata traktori margist, künni kvaliteedi hindamise teel.

Vabariiklikud, tsoonide, oblastite (kraide), rajoonide ja majanditesisesed võistlused on otstarbekas läbi viia nende traktorite ja atradega, mis on majandis mehhanisaatorile kinnistatud.

Üleliidulisteks võistlusteks osavõtuks esitab iga vabariik (välja arvatud VNFSV) võistkonna, mille koosseisus on kolm inimest (vabariigi tšempion, kuni 26 aasta vanune parim mehhanisaator ja parim naismehhanisaator). Vene NFSV esitab samasuguses koosseisus kuueliikmelise võistkonna.

Eelmise aasta tšempionile, kui ta ei saavutanud kohta vabariigi võistkonna koosseisus, antakse õigus võistlustest osavõtuks väljaspool konkurssi.

Mehhanisaatorid saavad üleliiduliste võistluste läbiviimise kohta pärast organiseerimiskomitee väljakutset kindlaksmääratud ajaks, kusjuures saatjateks peavad olema vabariigi põllumajanduse ministeeriumi ja komsomoli keskkomitee esindajad.

Võistlustest osavõtjal peab olema kaasas pass või isikuttõendav dokument, komandeerimistunnistus, traktorijuhiluba ja dokument, mis kinnitab, et traktorist saavutas vabariigis I koha, ning võistlustest osavõtuks vabariigi põllumajanduse ministeeriumi taotlus.

3. KOHTUNIKE KOLLEKTIIV JA VÕISTLUSTE JUHTIMINE

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi juures asuv organiseerimiskomitee vaatab läbi ja kinnitab ettepanekud võistluste põhimääruse muutmiseks, määrab kindlaks võistluste läbiviimise koha ja aja ning kinnitab töögrupi ja kohtunike kollektiivi koosseisu.

Töögrupp kindlustab juhtiva isiku suunamisel võistluste ettevalmistamise ja läbiviimisega seotud kõikide tööde täitmise (võistluste koha valik, põllu- ja võistlustükkide märgistamine, võistlejate majutamine, masinate ning kütte- ja määrdeainete kohaletoimetamine, vajalike seadmete, dokumentatsiooni ja agitat-

sioonivahendite ettevalmistamine, ohutustehnika, tuleohutuse, arstiabi, sidevahendite, transpordi jne. kindlustamine).

Peale selle juht suunab võistluste käiku, selgitab võistluste läbiviimise korda ja jälgib kindlaksmääratud ajakava täitmist.

Kohtunike kollektiivi, mis koosneb tehniliste ekspertide, võistlusplatside kohtunike, peakohtuniku ning arvestusgrupist, juhivad peakohtunik.

Tehniliste ekspertide grupp (8—10 inimest) annab hinnangu traktorite ja atrade tehnilise seisukorra kohta kooskõlas lisaga nr. 1.

Võistlustükkide kohtunike grupp moodustatakse sellise arvestusega, et iga võistlusest osavõtja kohta tuleks 1—2 kohtunikku. See grupp vastutab võistluse eeskirjadest kinnipidamise eest, arvestab tööaega ja viib läbi mõõtmised, mis on ära toodud lisa nr. 2 punktides 1 kuni 4.

Peakohtuniku grupp (25—30 inimest), eesotsas võistluste peakohtunikuga, vaatab üle võistlusplatsid ja annab hinnangu künnelementidele, mis on ära toodud lisa nr. 2 punktides 1 kuni 10.

Peakohtuniku grupi liikmed töötavad kahekaupa, nendest üks hindab künnelemente võistlusplatsi ühes ja teine võistlusplatsi teises otsas. Kohtunike hindeid võib muuta ainult peakohtunik, kelle otsus on lõplik.

Arvestusgrupp (8—10 inimest) kontrollib võistlustest osavõtjate dokumente, täidab arvestuskaarte, töötab läbi kohtunike kollektiivi iga grupi hindamistulemused, toob välja üldhinded pallides, määrab kindlaks saavutatud kohad ja vormistab võistluste protokollid.

Gruppide juhid on ühtlasi peakohtuniku asetäitjateks, viivad läbi instrueerimise ja vastutavad grupi liikmete kvaliteetse töö eest.

Võistluste juht kannab vasakul käel punast käesidet, millel on pealiskiri «Juhtija», tema abid kannavad ilma pealiskirjata punast käesidet, kohtunikud kannavad rohelist käesidet, millel on pealiskiri «Kohtunik».

4. VÕISTLUSTE LÄBIVIIMISE KORD

Mehhanisaatorite künnevõistlused viiakse läbi varem kindlaksmääratud ajakava järgi. Selle üldkestus ei tohi ületada 8 tundi.

Põld, kus võisteldakse, peab olema reljeefilt tasane, ühtlase löimise ja künnikihi tusedusega.

Põld jaotatakse 30 ja 40 m laiusteks ning 100 m pikkusteks võistlustükkideks. Võistlustükkide külgmised piirid tähistatakse tikkudega, pöörderibade välimised otsapiirid aga madalate vagudega. Pöörderiba laius on 10 meetrit. Võistlustükkide vahele jäetakse 1 meetri laiune riba.

Joonis 10. Traktorid künnivõistluse defileel.

Iga põllutükk nummerdatakse ja varustatakse sihitikkude, vaiade ja mõõdulindiga.

Võistluste ettevalmistamise perioodil antakse osavõtjatele võimalus traktorit ja atra reguleerida ning teha prooviküнди samasuguse mullastikuga põllutükil, mis on võistlusteks ettenähtud põllul.

Võistluste eel antakse igale osavõtjale välja loosimise järgi stardinumber, mis vastab võistlustüki numbrile.

Võistlusest osavõtja kinnitab stardinumbri traktori külge ning esitab traktori ja atra tehnilisele ekspertiisile tehnilise seisukorra kontrollimiseks.

Traktori ja atra tehnilise seisukorra hinne ei lähe lõpphinde kokkuvõttesse, mille põhjal määratakse kindlaks võistlusest osavõtja koht, kuid otsustab agregaadid võistlusele lubamise. Võistlusele lubatakse agregaadid hindegaga mitte vähem kui 45 palli — 30 traktoril ja 15 adral.

Neil juhtudel, kui kaks või rohkem võistlusest osavõtjat saavad kündmise eest ühesuguse hinne, antakse kõrgem koht sellele, kes oli paremini agregaadid ette valmistanud.

Kui võisteldakse uute traktorite ja atradega, siis tehniline ülevaatus seisneb atra kokkupaneku ja reguleerimise õigsuse kontrollimises.

Pärast tehnilist ekspertiisi viiakse traktorid koos atradega stardieelsele kohale. Pärast võistlusi juhtiva isiku signaali jaota-

vad võistlusest osavõtjad mõõdulintide, vaiade ja sihitikkudega põllutüki kaheks tööeks ja märgistavad kokku- ja lahkukünni esimesed töökäigud.

Traktori ja adra tehnilist seisukorda hinnatakse järgmiste näitajate järgi:

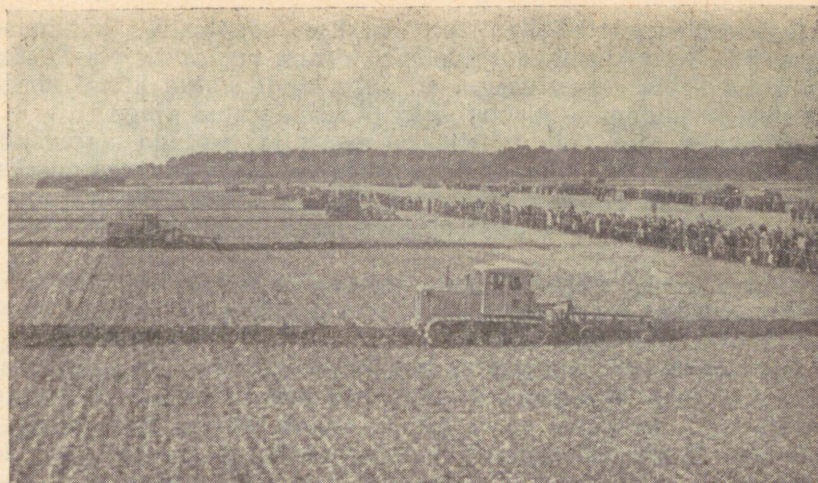
● Näitajad	Maksimaalne hinne pallides
I. Roomiktraktori tehniline seisukord	
1. Kompleksus	5
2. Põhi- ja käivitusmootor	5
3. Peasidur, kardaanülekanne	5
4. Käigukast, tagasilla korpus, juhtimismehhanismid ja lõppülekanded	5
5. Raam ja käiguosa	5
6. Hüdrauliline ja rippüsteem	5
7. Elektriseadmed	5
8. Kabiin ja haakesead	5
II. Ratastraktori tehniline seisukord	
1. Kompleksus	5
2. Põhi- ja käivitusmootor	5
3. Peasidur ja kardaanülekanne	5
4. Käigukast ja tagasild	5
5. Rattad, esitelg, rooliseade ja pidurid	5
6. Hüdrauliline ja rippüsteem	5
7. Elektriseadmed	5
8. Kummid, kabiin ja haakesead	5
III. Adra tehniline seisukord	
1. Kompleksus	5
2. Adra raam ja rattad	5
3. Haake- ja tõsteseade	5
4. Korpused, hõlmad, terad, eelkoorijad ja ketasnuga	5

Maksimaalne üldhinne 60 palli.

Traktori ja adra tehnilise seisukorra hindamise meetodika on ära toodud lisas nr. 1.

Võistlustüki jagamisel peab silmas pidama, et küntud maa vasakpoolne serv peab kokku langema võistlustüki piiriga (± 10 cm), kuid parempoolne serv ei pea. Kündmata serv peab aga olema kitsam adra haardelaiusest.

Võistlustükil olevad kohtunikud on kohustatud abistama võistlusest osavõtjaid võistlustüki märgistamisel, kuid ei tohi anda konsultatsiooni ega juhtnööre võistlustüki jagamise korra kohta.

Joonis 11. Vabariiklik künnivõistlus Tartu nädissovhoosis.

Kui võistlejad on lõpetanud võistlustükkide märgistamise, asuvad nad traktorikabiini ja alustavad kündmist. Vasakpoolsel põllutükil tehakse kokkuküünd, parempoolsel — lahkuküünd.

Künni kvaliteeti hinnatakse järgmiste näitajate järgi:

Näitajad	Maksimaalne pallide arv
1. Kokkukünni kvaliteet (künni algus)	10
2. Künnisügavuse ühtlus	10
3. Adra haardelaiusest kinnipidamine	10
4. Kündmata jäänud lahkukünniriba suurus ja kuju enne viimast töökäiku	10
5. Künni sirgjoonelisus	10
6. Künni pealispinna tasasus	10
7. Harjade ühtlane kuju ja tüü sissekündmine	15
8. Lahkukünnivao kvaliteet	10
9. Vao kvaliteet võistlustüki äärel	5
10. Vagude alustamise ja lõpetamise sirgjoonelisus	10
Maksimaalne üldhinne	100 palli

Eeltoodud näitajate hindamise metoodika on toodud lisa nr. 2. Künnisügavus (20—25 cm) ja sellel sügavusel kündmise aeg (70—90 min.) määratakse kindlaks kohtunike kollektiivi poolt ja tehakse teatavaks mitte hiljem kui 3 päeva enne võistluse algust.

Naismehhanisaatoritele suurendatakse võistlustüki kündmise aega 10%. Künniagregaadi liikumise kiiruse määravad võistlusest osavõtjad sellise arvestusega, et oleks kindlustatud künni kõrge kvaliteet ja kündmine lõpetatud kindlaksmääratud ajaga.

Kündmise ajal võib võistlusest osavõtja peatada agregaadi adra reguleerimiseks, künnisügavuse ja haardelaiuse mõõtmiseks, tööete piiride ja esimeste töökäikude täpsustamiseks. Nendeks operatsioonideks kulutatud aega ei kompenseerita tööaja pikendamisega.

Tehase praagi tõttu toimunud seisakule kulutatud aeg või kohtunike poolt kulutatud aeg künnisügavuse mõõtmisel kompenseeritakse tööaja pikendamisega.

Kui võistlusest osavõtja ei jõudnud kündmist kindlaksmääratud aja jooksul lõpetada, siis lubatakse temal lõpetada alustatud töökäik kuni agregaadi peatuskohani. Aja kokkuhoiu eest ergutus-palle juurde ei lisata, sest võistluse eesmärgiks on kvaliteetne künd.

Võistlejail on keelatud:

parandada künni kvaliteeti ükskõik millisel viisil;
sõita küntud põllul (välja arvatud lahkukünnil viimase töö-
käigu ajal);

konsulterida ja kasutada kellegi abi;
välja sõita pöörderibade ja võistlustüki piiridest.

Üleliidulise mehhanisaatorite künnivõistluse põhimääruses ette-
nähtud võistluse korra rikkumise eest võidakse võistlusest osavõt-
jat trahvida kohtunike kollektiivi poolt 5—10 palliga, võistluse
korra jämeda ja korduva rikkumise eest aga ära keelata võistlu-
sest osavõtt.

Pärast kündmise lõpetamist toovad võistlusest osavõtjad oma
agregaadid pöörderibale, peatavad nad oma põllutüki otsas ole-
val pöörderibal kindlaksmääratud korras ja ootavad võistluste
juhi käsklust.

Võistlustükkidel olevad kohtunikud lõpetavad mõõtmised ja jää-
vad sinna kuni künni kvaliteedi hindamiseni ning annavad mõõt-
mistulemused peakohtuniku grupi liikmetele.

5. VOISTLUSE TULEMUSTE VORMISTAMINE

Arvestusgrupp töötleb saadud tulemused ja lähtudes kogutud
pallide arvust määrab, olenemata traktori margist, kõikide võistlu-
sest osavõtjate paremusjärjestuse. Samuti selgitab välja parima
kuni 26 aasta vanuse võistleja ja naismehhanisaatori.

Võistluse tulemused vormistatakse protokolliga, millele kirju-
tavad alla arvestusgrupi esimees ja peakohtunik.

Kogu dokumentatsioonile, mis on seotud üleliidulisest võistlusest osavõtjate registreerimise ja nende tulemuste hindamisega, kirjutavad alla vastavad isikud ja kohtunike kollektiivi liikmed. Antud materjalid ömmeldakse kausta ja antakse hoiule NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi.

6. VÕISTLUSEST OSAVÕTJATE AUSTAMINE JA VÕITJATE AUTASUSTAMINE

Võistlusest osavõtjaid austatakse pidulikul aktusel, kus kantakse ette arvestusgrupi protokoll ja antakse kätte autasud, auhinnad ja aukirjad.

Üleliidulise mehhanisaatorite künnivõistluse võitjat autasustatakse hinnalise kingitusega ja majandit, kus võistluse võitja töötab, autasustatakse rändauhinnaga.

Kuni 26-aastaste võistlejate ja naismehhanisaatorite võistluse võitjatele antakse spetsiaalsed auhinnad.

Üleliidulise võistluse võitjatel on õigus osa võtta rahvusvahelistest võistlustest.

Märkus. Vabariiklike, tsooni-, oblasti- (krai-) ja rajoonivõistluste läbiviimiseks vabariikide põllumajanduse ministeeriumid, oblastite (kraide), rajoonide põllumajandusvalitsused töötavad välja ja kinnitavad, arvestades kohalikke iseärasusi, kasutatavaid masinaid ja riistu, käesoleva põhimääruse põhjal koos ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidega ning teaduslik-tehniliste ühingutega vabariiklike, oblastite (kraide) ja rajoonide traktorikünnivõistluste läbiviimise põhimäärused.

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Teraviljakultuuride ja Maaviljeluse Üldküsimuste Peavalitsuse juhataja

I. Horošilov

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Mehhaniseerimise ja Elektrifitseerimise Peavalitsuse juhataja asetäitja

G. Netkatšev

TRAKTORI JA ADRA TEHNILISE SEISUKORRA HINDAMISE METOODIKA

Roomiktraktori tehnilise seisukorra hindamine

1. Kompleksus (5 palli).
2. Põhi- ja käivitusmootorid (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) mootorid käivituvad kergelt ja töötavad ühtlaselt tühikäigul ja koormusel;

b) ei suitse püsival soojusrežiimil ja normaalpööretel;

c) ei esine õli ega vee lekkimist;

d) kõik kontrollmõõteriistad näitavad õigesti.

3. Peasidur ja kardaanülekanne (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) sidur lahutab korralikult ja ei libise, võimaldab vabalt käike lülitada;

b) kardaanülekanDES puudub müra.

4. Käigukast, tagasilla korpus, juhtimismehhanism ja lõppülekanDED (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) käigud lülituvad kergesti sisse ja välja, ei esine iseenesest käigu sisse- ja väljalülitumist;

b) külgsidurite juhtkangide vabakäik on 60—90 mm;

c) on kindlustatud traktori normaalne pidurdamine;

d) puudub õli lekkimine lõppülekanDE karterikatete ühenduskohtadest.

5. Käiguosa (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) ei esine õli lekkimist juhtraste rummudest, kanderullikutest ja tugirullikutest;

b) normaalselt on reguleeritud roomikute pingus.

6. Hüdrauliline ja rippüsteem (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) rippriistad püsivad kindlalt transpordiasendis ja ei esine liikumisel riistade iseenesest tõusmist ja allavajumist;

b) ei esine õli nõrgumist ning peasilindri kolvivarda vajumine rippriista mõjul ei ületa 25 mm.

7. Elektriseadmed (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) akumulaatoril on normaalne pinge ja elektrolüüdi tase;

b) generaator kindlustab aku normaalse laadimise. Releeregulaator hoiab võrgus püsiva pinget;

c) korras esilaternad, esilaternate alused ning tagalatern ja helisignaal;

d) starter lülitub vabalt sisse, ilma hammasrataste mürata.

8. Kabiin (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) kabiinil on klaasid ja korras ukSED ning kabiini kinnitused on pingutatud.

Ratastraktori tehnilise seisukorra hindamine

Ratastraktori põhimootori ja käivitusmootori, hüdraulilise ja rippüsteemi ning elektriseadmete kompleksust ja tehnilist seisukorda hinnatakse roomiktraktori jaoks ettenähtud metoodika järgi (punktid 1, 2, 6, 7).

3. Peasidur (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) sidur lahutab korralikult ja ei libise ning kindlustab käikude vaba lülitamise.

4. Käigukast, tagasild (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) käigud lülituvad sisse ja välja kergesti, ei esine käikude iseenesest sisse- ja väljalülitumist, puudub ebanormaalne müra käigukastis ja tagasillas;

b) tihendite vahelt ei leki õli.

5. Rooliseade, rattad ja pidurid (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) esitelg, käändteljed, rattakilbid ei ole paindunud;

b) rooliratta vabakäik on lubatud piirides;

c) rooliseadme hoobadel ei ole paindeid, pragusid, keermete vigastusi;

d) pidurid kindlustavad traktori normaalse peatumise. Pidurite sisse- ja väljalülitumine on kerge ja ilma takistusteta.

8. Rattakummid, kabiin (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) rattakummid on rebenditeta ja lahti kihistumata;

b) kabiin on varustatud klaasidega ja korrasolevate kindlalt kinnitatud ustega.

Adra tehnilise seisukorra hindamine

1. Kompleksus (5 palli).

2. Adra raam ja rattad (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) raami detailid ja rattapöid kõverdumata ning pragudeta.

3. Haake- ja tõsteseadmed (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) ader on sujuvalt üleviidav transpordiasendist tööasendisse;

b) haakeseadeldiste detailid ei tohi olla pragunenud, paindunud ja kõverdunud.

4. Adraankrud, -hõlmad, -terad, eelkoorijad ja ketasnuga (5 palli).

Tehnilised nõuded:

a) adrakorpuste ankruvad on paindumata ja pragunemata, adratald õigesti asetatud ning kulumata;

b) adrataera ja -hõlma välisservad peavad asuma ühel vertikaalatasapinnal ja ulatuma 5—8 mm võrra üle ankru pinna. Hõlm ei tohi ulatuda üle tera;

c) adrataera kulumata, horisontaalse lõikeservaga, peitel asetseb ninast ja talle tagumisest osast 10 mm allpool. Üleminekukoht peab olema sujuv, tihe, lubatud pilu servade vahel on kuni 1 mm;

d) eelkoorijate ankrud olgu kindlalt kinnitatud raamile (sama tehniline nõue, mis põhikorpuste korral). Eelkoorija tera nina olgu asetatud peakorpuse tera nina suhtes 20—25 cm võrra ettepoole. Eelkoorija välisserv peab olema korpuse põllupoolse servaga samal tasapinnal, eelkoorija korpuse tera lõikeserv aga peakorpuse lõikeservast 10 cm kõrgemal 20 cm-se künnisügavuse puhul ja 12 cm kõrgemal 22 cm-se künnisügavuse puhul;

e) ketasnuga peab pöörlema teljel vabalt, takistusteta ja olema vertikaal-tasapinnas, lubatud teljesuunaline lõtk mitte üle 2 mm. Ketta keskkohal on seatud eelkoorija tera otsa kohale, lõikeserva alumine punkt aga 2—3 cm madalamale. Ketas on asetatud põllu poole 1—3 cm;

f) tasasel pinnal peavad adra trapetsterad puutuma selle pinda lõikeserva kogu ulatuses. Peitelninaga terad peavad puutuma pinda teraninadega, parempoolsed otsad aga asetsema sellest 10 mm kõrgemal. Kõikide korpuste terade lõikeservad peavad asetsema rööpselt, terade ninad ja terade parempoolsed otsad asuma rööpjoontel. Korpuste välisservad peavad omavahel olema rööpsed.

Kui traktorite ja atrade tehniline seisukord ei vasta mõne punkti nõudeile, siis vähendavad tehnilised eksperdid hinnet.

Traktori ja adra tehnilise seisukorra hindamise tulemused kantakse vormidesse nr. 1, 2 ja 3.

Üleliidulisest mehhanisaatorite künnivõistlusest osavõtja roomiktraktori ja adra tehnilise seisukorra hinnang

Võistlusest osavõtja perekonna-, ees- ja isanimi .....

Vabariik ..... Oblast (krai) .....

Rajoon ..... Majand .....

Traktori mark ..... Adra mark .....

Stardinumber ..... Kontrollimise kuupäev .....

Hinnatavate süsteemide ja agregaatide nimetused	Maksi- maalne hinne pallides	Kindlaks- määratud hinne pallides
---	---------------------------------------	--

I. Traktori tehniline seisukord

1. Kompleksus	5
2. Põhi- ja käivitusmootor	5
3. Peasidur ja kardaanülekanne	5
4. Käigukast, tagasilla korpus, juhtimismehhanism ja lõppülekaned	5
5. Käiguosa	5
6. Hüdrauliline ja rippüsteem	5
7. Elektriseadmed	5
8. Kabiin	5
Kokku	40

II. Adra tehniline seisukord

1. Kompleksus	5
2. Raam ja rattad	5
3. Haake- ja tõsteseadeldis	5
4. Adra korpused, -terad, -hõlmad, eelkoorijad ja ketas-nuga	5
Kokku	20
Agregaadi kohta kokku	60

Tehnilise ekspertiisi komisjoni esimees:

Liikmed:

Üleliidulisest mehhanisaatorite kühnivõistlusest osavõtja ratastraktori ja adra tehnilise seisukorra hinnang

Võistlusest osavõtja perekonna-, ees- ja isanimi: .....

Vabariik ..... Oblast (krai) .....

Rajoon ..... Majand .....

Traktori mark ..... Adra mark .....

Stardinumbr ..... Kontrollimise kuupäev .....

Hinnatavate süsteemide ja agregaatide nimetused	Maksimaalne hinne pallides	Kindlaksmääratud hinne pallides
---	----------------------------	---------------------------------

I. Traktori tehniline seisukord

1. Kompleksus	5
2. Põhi- ja käivitusmootor	5
3. Peasidur ja kardaanülekanne	5
4. Käigukast, tagasild	5
5. Rattad, esitelg, juhtimisseade ja pidurid	5
6. Hüdrauliline ja rippüsteem	5
7. Elektriseadmed	5
8. Rattakummid, kabiin, haakeseadeldis	5
Kokku	40

II. Adra tehniline seisukord

1. Kompleksus	5
2. Adra raam ja rattad	5
3. Haake- ja tõsteseadeldis	5
4. Adra korpused, -hõlmad, -terad, eelkoorijad ja ketas-nuga	5
Kokku	20
Agregaadi kohta kokku	60

Tehnilise ekspertiisi komisjoni esimees:

Liikmed:

Üleliidulisest mehhanisaatorite künnivõistlusest osavõtjate traktorite ja atrade tehnilise seisukorra hindend.

Võistlusest osavõtja perekonna-, ees- ja isanimi	Vabariik	Stardinumber	Traktori tehnilise seisukorra hinne pallides	Adra tehnilise seisukorra hinne pallides	Traktori ja adra tehnilise seisukorra üldhinne pallides

Tehnilise ekspertiisi komisjoni esimees:

KÜNNI KVALITEEDI HINDAMISE METOODIKA

1. Algusvao künni kvaliteet (10 palli).

Algusvao hari peab olema sirge ja vähemärgatav. Lahtiküntud algusvagu peab olema küntud vähemalt pooleni sellest künnisügavusest, mis on toodud võistlustingimustes.

Algusvao hari loetakse sirgeks, kui kõrvalekaldumised õigest sihtjoonest ei ulatu ühele või teisele poole üle 10 cm, s. o. mahuvad rõõpkülikusse suurusega 100 m×20 cm.

Algusvao harja sirguse määramiseks asetatakse piki harja või vaokest nõör ja mõõdetakse kõrvalekaldumised.

On lubatud kõrvalekaldumiste määramine visuaalselt. Seejuures arvestatakse ühe adrakorpuse töötamislaaiust, mis on 30 või 35 cm ja küntud põllul selgelt märgatav. Adrakorpuse töötamislaaiuse võrdlemise teel algusvao harja kõverdumise suurusega kujutletavast sirgjoonest määratakse kokkukünni harja kündmise kõrvalekaldumise suurus.

Algusvao harja kõrgus ja künni sügavus määratakse vaomõõtja ja profiilimõõtjaga.

Hinnet vähendatakse:

1—2 palli võrra, kui algusvao hari ei ole sirge;

1—2 palli võrra, kui algusvao hari on 5 cm võrra kõrgem kui naaberharjad või kui algusvao harja asemele on tehtud vagu;

1—2 palli võrra, kui künni sügavus algusvao harja all on alla poole ettenähtud künnisügavusest;

3—4 palli võrra, kui algusvao harja all jäi enamus põllust kündmata.

2. Põllutüki künnisügavuse ühtlus (10 palli).

Põllutüki künnisügavus, välja arvatud kokkukünnil kaks esimest töökäiku ja esimene käik lahkukünni tööeel peab olema ühtlane ja asuma ettenähtud piirides. Künnisügavus loetakse ühtlaseks, kui kõrvalekaldumised agregaadid üksikutes käikudes ei ületa ± 2 cm. Künnisügavust mõõdetakse vähemalt üks kord agregaadil igal töökäigul.

Hinnet vähendatakse:

1—10 pallini, 1 pall agregaadil iga töökäigu eest, kus kõrvalekaldumine ületab ± 2 cm.

3. Adra töölaiuse ühtlus (10 palli).

Adra keskmine töölaius peab vastama tehase poolt antud nominaalsele laiusele. Adra keskmine töölaius määratakse pärast kündmise lõpetamist küntud põllutüki laiuse mõõtmise ja selle jagamise teel agregaadid töökäikude arvuga, kusjuures põllutüki laiusest arvestatakse maha 35 cm.

Põllutüki laiust mõõdetakse vähemalt kolmest kohast. Laiuse mõõtmisel on tarvis arvestada, et seõda osa põllutükist, mis on kattunud eemalepaisatud mullega, ei arvata ülesküntud põllutüki sisse.

Hinnet vähendatakse:

1 palli võrra töölaieusest keskmise kõrvalekaldumise iga % eest võrreldes nominaalse töölaieusega.

Kui kõrvalekaldumine ületab 10%, siis võistlusest osavõtjat karistatakse täiendavalt 10 palli mahaarvamiseiga üldhindest.

4. Kündmata riba suurus ja kuju enne agregaadid viimast töökäiku lahku-künnil (10 palli).

Lahkukünni riba tuleb märgistada ja künda nii, et enne viimast töökäiku jääksid riba küljed rööbiti. Riba laius peab olema adra ühe korpuse töölaieuse võrra kitsam adra töölaieusest.

Hinnet vähendatakse:

1 palli võrra, kui küljed on rööbiti, kuid riba laius erineb ettenähtust 5—10 cm võrra;

2 palli võrra, kui erinevus on 11—20 cm;

3 palli võrra, kui erinevus on 21—30 cm;

4 palli võrra, kui erinevus on 31—40 cm;

5 palli võrra, kui erinevus on rohkem kui 40 cm;

5 palli võrra, kui riba küljed ei ole rööbiti (laiuse erinevus riba ühes ja teises otsas on suurem kui 40 cm).

5. Kündmise sirgjoonelisus (10 palli).

Künd loetakse sirgeks, kui adra käigu kõverdumine ei ületa ± 10 cm.

Agregaadid käigu sirgjoonelisuse määramise meetodika on sama mis punktis 1.

Hinnet vähendatakse:

1—3 palli võrra, kui üle lubatud määra kõverdumisi on kuni $\frac{1}{4}$ töökäikudest;

4—6 palli võrra, kui üle lubatud määra kõverdumisi on kuni pooltel töökäikudest;

7—10 palli võrra, kui üle poole töökäikudest on kõverad üle lubatud määra.

6. Künni pealispinna tasasus (10 palli).

Küntud põllutüki pind peab olema tasane, ühtlane, ilma kõrgenduste ja nõgudeta. Hindamisel võetakse arvesse põllu reljeefi ja hinnet vähendatakse defektide eest, mis on tehtud põllu kündmisel. Neid defekte, mis on tingitud põllu reljeefist, arvesse ei võeta.

Hinnet vähendatakse:

1—10 palli, 1 pall iga töökäigu eest, kui küntud põld on astmeline (ühe töökäigu künni pealispind erineb kõrval oleva töökäigu künni pealispinnast üle 5 cm).

7. Harjade selge kuju ja tüü sissekündmine (15 palli).

Künniviilud peavad üksteisega liituma tihedalt ja ühtlaselt; vaoharjad ja nende vahel asuvad vaod peavad olema selgesti märgatavad, suuruselt ja

kujult ühtlased ning asetsema üksteisest võrdsel kaugusel. Mullapinnal ei tohi esineda koristusjätteid.

Hinnet vähendatakse:

1—5 palli võrra, kui künniharjad ja nende vahel asuvad vaod ei ole selgesti märgatavad;

1—5 palli võrra, kui põllutükil esineb 1—5 kõrgemat harja või sügavat vagu (pikkusega üle 5 m ja kõrgusega üle 5 cm võrreldes naabruses olevate harjade või vagudega);

1—5 palli võrra, kui põllutükil on üksikutes kohtades halvasti sisseküntud koristusjätteid või esineb rohkem kui 5 korda kõrgeid vaoharju või sügavaid vaoharjadevahelisi vagusid.

8. Lõpuvao kvaliteet (10 palli).

Lõpuvagu ei tohi olla kõver, lai ega sügav.

Hinnet vähendatakse:

1—3 palli võrra, kui lõpuvagu ei ole sirge (vao kõverdumised ei mahu ristkülikusse 100 m×20 cm);

1—3 palli võrra, kui lõpuvao laius ületab tavalise vao laiuse;

1—4 palli võrra, kui lõpuvao sügavus on suurem kui ettenähtud künnisügavus.

9. Põllutüki piiril oleva vao kvaliteet (5 palli).

Kokkukünni tööee vasak vagu peab olema sirge ja kulgema mitte kaugemalt kui 10 cm võistlustüki piirist.

Hinnet vähendatakse:

1—2 palli võrra, kui adra käigu kõverdumine ületab ± 10 cm;

1—3 palli võrra, kui vagu kulgeb üle 10 cm kaugemal võistlustüki piirist.

10. Vagude alustamise ja lõpetamise piirist kinnipidamine (10 palli).

Atra tuleb alla lasta ja üles tõsta nii, et alates kontrolljoonest, mis eraldab põllutükki pöörderibast, oleks tagatud ettenähtud künnisügavus ning adra allalaskmine ja tõstmine toimuks samal joonel.

Hinnet vähendatakse:

1—5 palli võrra, kui ader lastakse alla või tõstetakse üles lähemal kui 1,5 m kontrolljoonest, mis eraldab põllutükki pöörderibast.

1—5 palli võrra, kui adra allalaskmise või ülestõstmise punktid ei asu ühel joonel (kõrvalekaldumine on lubatud $\pm 0,5$ m).

Punktides 1—4 toodud künnielementide hindamise tulemused ja tööaeg kantakse kohtunike poolt vormi nr. 4, punktides 1—10 toodud künnielementide hindamise tulemused kantakse peakohtuniku grupi liikmete poolt vormi nr. 5, üksikute künnielementide hindend ja võistluste üldhinde kannab arvestusgrupp koondaruandesse (vorm nr. 6). Selle alusel koostatakse protokoll.

**VÖISTLUSTÜKKIDE KOHTUNIKE POOLT FIKSEERITUD
KÜNNIELEMENTIDE MÕOTMED**

Võistlustüki nr. ....

Mehhanisaatori perekonna-, ees- ja isanimi .....

Traktori mark .....

1. Algusvao künni kvaliteet

Algusvao kõverdumine ..... cm

Algusvao harja kõrgus võrreldes teiste, naabruses olevate vagude harjadega,
kõrgem ..... cm

Algusvao sügavus võrreldes teiste, naabruses olevate vagudega, sügavam
..... cm

Märkused algusvao täieliku kündmise kohta .....

2. Künnisügavuse mõõtmise tulemused töökäikudel

Ettenähtud künnisügavus ..... cm

1.	9.	17.	25. ....
2.	10.	18.	26. ....
3.	11.	19.	27. ....
4.	12.	20.	28. ....
5.	13.	21.	29. ....
6.	14.	22.	30. ....
7.	15.	23.	31. ....
8.	16.	24.	32. ....

Märkus. Ettevalmistavate töökäikude, aga samuti lahkukünni esimese, eelviimase ja viimase töökäigu künnisügavus tuleb ära märkida ringiga.

3. Küntud võistlustüki laius

1. Stardipoolses otsas ..... m

2. Võistlustüki keskel ..... m

3. Finišipoolses otsas ..... m

Summa ..... m

Keskmine ..... m

Töökäikude arv .....

Adra töölaius ..... cm

4. Kündmata riba mõõtmised

Kündmata riba laius:

1. Stardipoolses otsas ..... cm

2. Võistlustüki keskel ..... cm

3. Finišipoolses otsas ..... cm

Summa ..... cm

Keskmine ..... cm

Suurima ja väikseima laiuse vahe ..... cm.

5. Võistlustüki kändmiseks kulunud aeg ..... min.

Võistlustüki kohtunike perekonna-, ees- ja isanimi:

1. ....

2. ....

Kuupäev

Allkirjad:

KUNNI KVALITEEDI HINDAMINE

Hinnatava elemendi nimetus .....

Põllutükkide numbrid	Hinne	Hinnete vähendamise põhjused ja määrad
1	.....	.....
2	.....	.....
3	.....	.....
4	.....	.....
5	.....	.....
6	.....	.....
7	.....	.....
8	.....	.....
9	.....	.....
10	.....	.....
11	.....	.....

jne.
vasta-
valt
osavõt-
jate
arvule

Kohtuniku perekonna-, ees- ja isanimi

Kuupäev

Kohtuniku allkiri:

Mehhanisaatorite 19..... aasta künnivõistluste koondprotokoll

Jrk. nr.	Perekonna-, ees- ja isanimi	Vabariik	Tehnilise seisukorra hinne		Künnielementide hinded										Karistuse määramine			Künni lõpphinne	Saavutatud koht				
			traktor	ader	algusvao kvaliteet	künnisügavus	töölaius	kündmata riba kaju	künni sirgjoonelisus	künni tasasus	harjade kaju	lõpuaio kvaliteet	vao kvaliteet	tüki serval	voistlustüki otsad	kokku palle	töölaiusest mittekinni-pidamine			määruste rikkumine			
1.																							
2.																							
3.																							
4.																							
5.																							

jne.
vastavalt
osavõtjate
arvule

Komisjoni esimees:

Peakohtunik:

MEHCHANISAATORITE KÜNNIVÕISTLUSTEST 19..... AASTAL
OSAVÕTJA ARVESTUSKAART

Perekonnanimi ....., eesnimi .....

isanimi ....., töötab ..... NSV

..... oblasti ..... rajooni

majandis .....

Sünniaasta ....., parteilisus .....

haridus ..... Mehhanisaatorite kursused lõpetas

..... aastal.

Klass .....

Üldstaaž mehhanisaatorina ....., sellest antud

majandis .....

Valitsuse autasud .....

Eelmisel aastal kindlaksmääratud tööplaan ..... ha

täidetud ..... ha, sellest hindega «hea»

..... ha.

Osavõtja allkiri:

Kuupäev

KÜNNIVÖISTLUSE KOHTUNIKE ABIMATERJALE

1. VÖISTLUSTÜKKIDE TÄHISTAMINE

«Mehhanisaatorite üleliiduliste künnivõistluste läbiviimise muudetud ja täiendatud põhimääruse» väljatöötamisel on silmas peetud, et võistlustingimuste täitmisel mehhanisaatoritel kujuneks harjumuseks rakendada analoogilisi võtteid praktilises töös künni kõrge kvaliteedi tagamiseks.

Seepärast on soovitatav, et võistlustükkide ettevalmistamisel märgistatakse vagudega ainult võistlustükkide otstes asuvate pöörderibade välimised servad. Need vaod vastavad tegeliku künni põllu otstele, millest sissepoole jätab mehhanisaator mõlemasse otsa 10 m laiused pöörderibad. Võistlustüki servad, mis peaksid vastama tegeliku künni juures küntava põllu servale, märgistatakse pöörderiba välimist serva tähistava vao kohal värviliste lipukestega ja pöörderiba sisemisel serval vaiadega.

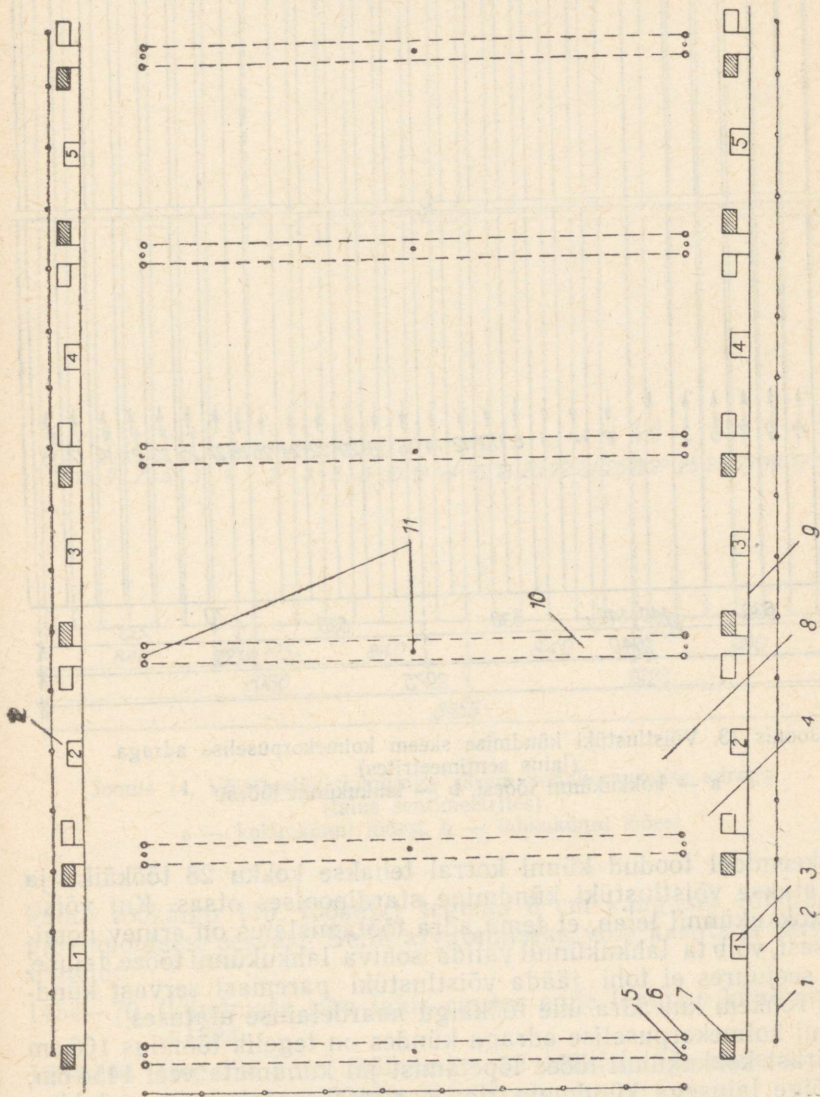
Kahe võistlustüki vahele on soovitatav jätta 3 m laiune kaitseriba. Kaitseriba ei tohi võistleja kasutada tühisõiduks. Kui ta ilma tühisõiduta ei lõpetaks viimast töökäiku stardipoolses otsas, peab ta tühikäigu tegema oma võistlustüki kündmata osal enne viimaseid töökäike. Et kohtunikel oleks hõlpsam mõõta, pannakse kaitseriba otstele ja keskele kuni 25 cm kõrgused kontrollvaiad. Kontrollvaiad ei tohi olla kõrgemad, sest muidu võib mehhanisaator kaitseriba mööda tühisõitu tehes kontrollvaiad ümber lükata. Võistlustüki servavaiu võib vajaduse korral ümber ajada või sisse künda, kuid kaitseriba keskel olevad kontrollvaiad peavad jääma tingimata oma kohale.

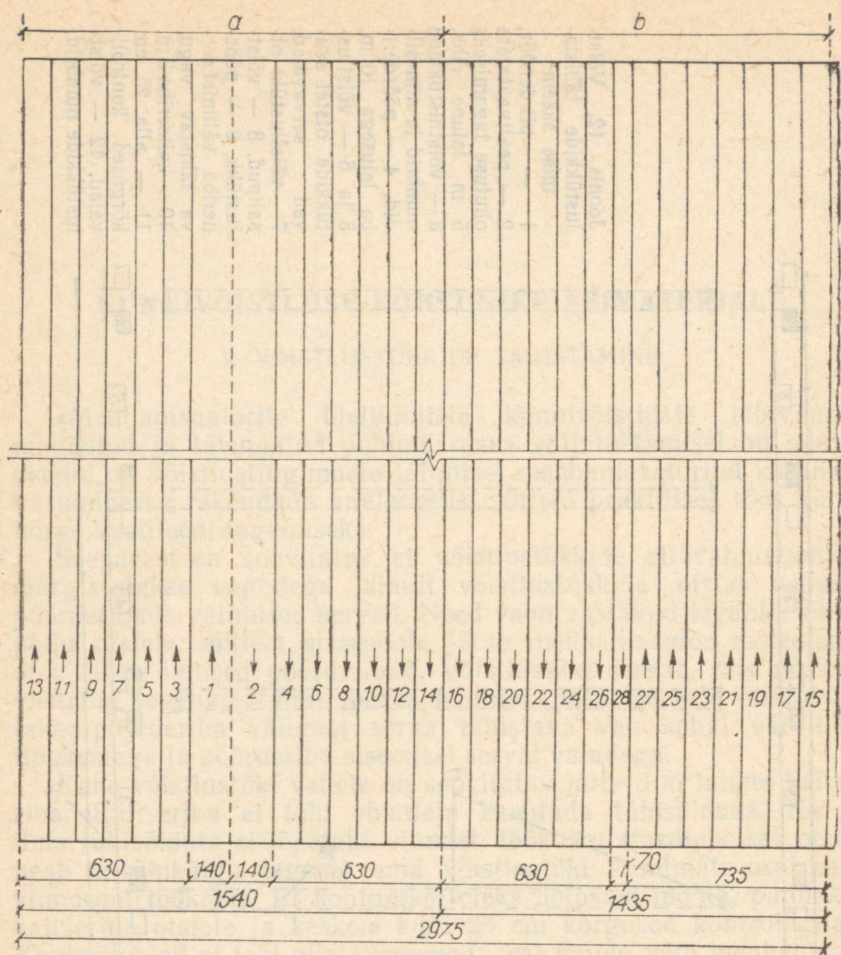
2. VÖISTLUSTÜKKIDE KÜNDMINE

Künnivõistluste põhimäärus näeb ette, et võistlustüki vasaku poole kokkukündmisel peab äärevagu kokku langema võistlustüki servaga, kusjuures erinevused võivad olla ± 10 cm. Tegeliku künni juures selle nõude täitmine tagab põlluservade täieliku äraküندmise. Võistlustüki servade õige kündmine saavutatakse, kui adra töötamislaius on kolmekorpuselisel adral 105 cm ja neljakorpuselisel adral 140 cm ning küntakse järgmiste skeemide järgi.

Joonis 12. Võistlustükkide tähistamise skeem.

1 — piirdenöör,
 2 — pealtvaatajate ohutuse tagamiseks 5 m laiune riba,
 3 — võistlustükkide numbrid ja nimesillid, 4 — pöörderiiba lausega 10 m, 5 ja 6 — võistlustükkide otstel asuvad servavaiad, 7 — võistlustüki otسالپud, 8 — võistlustükk, 9 — pöörderiiba välimist serva tähistav vagu, 10 — kaitseriiba 3 m, 11 — alla 25 cm kõrgused kontrollivaiad, 12 — võistlustükkide numbrid.

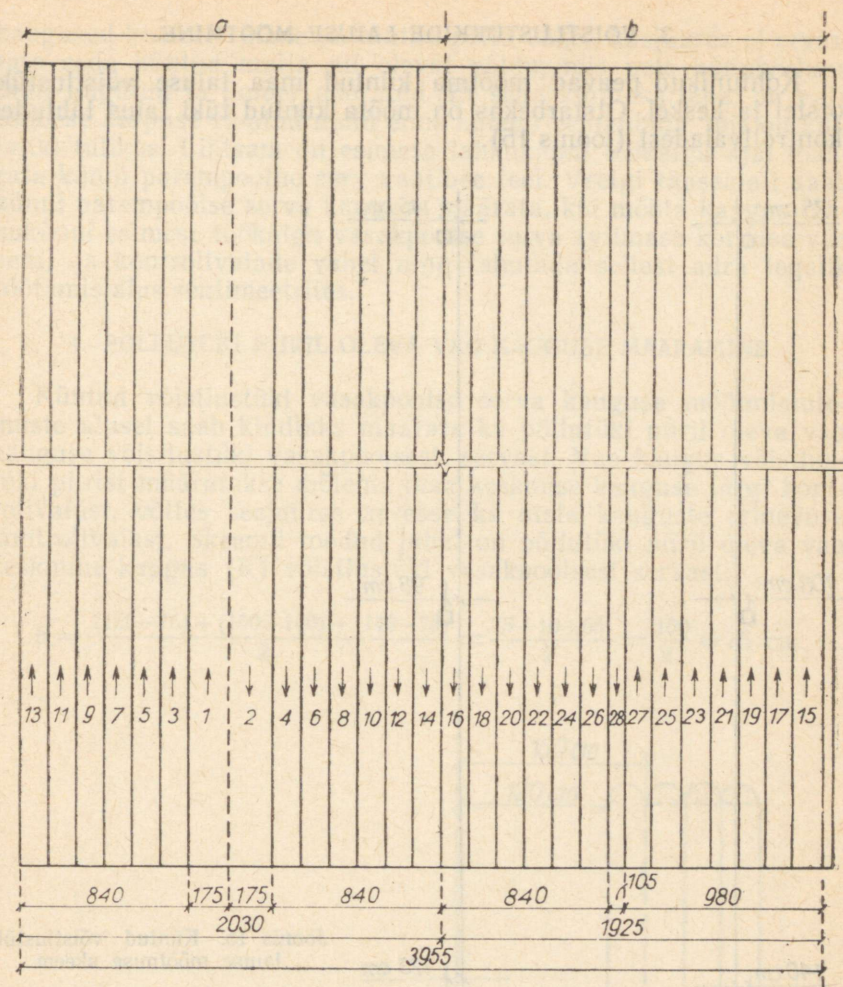

Joonis 13. Võistlustüki kündmise skeem kolmekorpuselise adraga
(laius sentimeetrites)
a — kokkukünni tööesi, b — lahkukünni tööesi.

Skeemidel toodud künni korral tehakse kokku 28 töökäiku ja lõpetatakse võistlustüki kündmine stardipoolses otsas. Kui võist-
leja kokkukünnil leiab, et tema adra töötamislaius on erinev nomi-
naalsest, võib ta lahkukünnil valida sobiva lahkukünni tööee laiuse,
kuid seejuures ei tohi jääda võistlustüki paremast servast künd-
mata rohkem kui adra ühe töökäigu haardelaiuse ulatuses.

Kui kolmekorpuselise adraga kündes on tegelik töölaius 106 cm
ja pärast kokkukünni tööee lõpetamist jäi kündmata veel 1454 cm,
siis õige laiusega kündmata riba saamiseks peab esimese lahku-

Joonis 14. Võistlustüki kündmise skeem neljakorpuselise adraga
(laius sentimeetrites)

a — kokkukünni tööesi, b — lahkükünni tööesi.

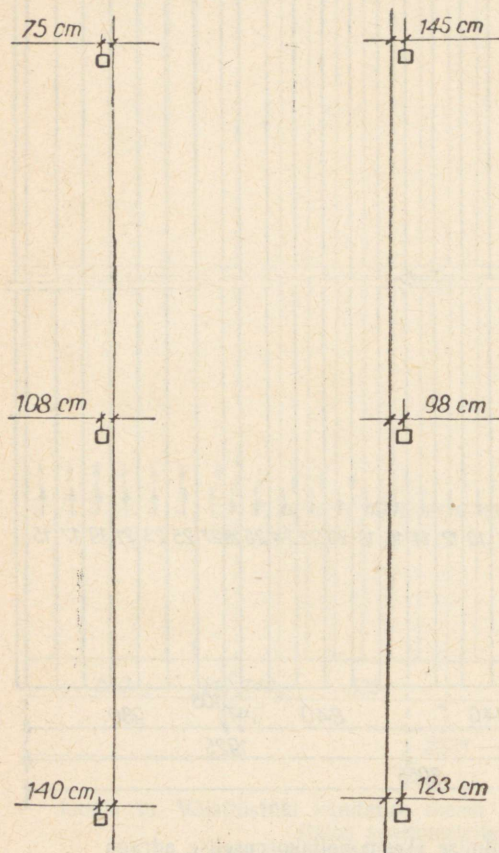
künni töökäigu (15. töökäik) tegema 6 cm kaugusel võistlustüki parempoolsest servast. Selle arvutamiseks võib kasutada järgmisi tehteid:

$$1454 - 70 \text{ (kündmata riba laius cm-tes enne lõpuvao kündmist)} = 1384$$

$$1384 : 106 \text{ (tegelik adra töölaius)} = 13 \text{ töökäiku ja enne lõpuvao kündmist ja jäägiks jääb 6 cm.}$$

3. VÖISTLUSTÜKKIDE LAIUSE MÕOTMINE

Kohtunikud peavad mõõtma küntud maa laiuse võistlustüki otstel ja keskel. Otstarbekas on mõõta küntud tüki laius lähtudes kontrollvaiadest (joonis 15).

Joonis 15. Küntud võistlustüki laiuse mõõtmise skeem.

Skeemil toodud juhul on küntud võistlustüki keskmiseks laiuks (L) (kui kontrollvaiade kauguseks on võistlustüki servast 150 cm):

$$L = 3300 - \frac{75 + 145 + 108 + 98 + 140 + 123}{3} = 3300 - \frac{689}{3} = 3300 - 229,7 \approx 3070 \text{ cm.}$$

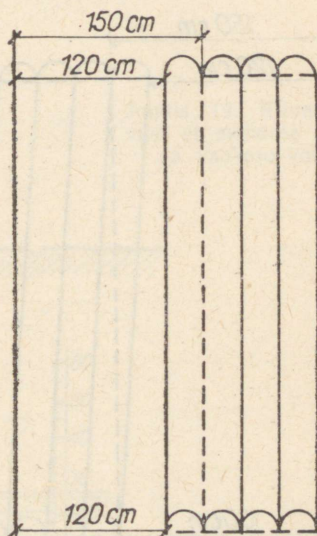
Küntud võistlustüki vasakpoolsel serval mõõdetakse kaugused kontrollvaiadest kuni vao servani. Parempoolsel serval mõõdetakse

kaugused kontrollvaiade ja küntud põllu vahel, kusjuures ei arvestata seda küntud mulla all olevat põldu, mis pole künniviiluna lahti lõigatud ja ümber pööratud. Et seda kindlaks teha, on vaja esimese korpuse visatud muld enne kätega eemaldada, mis on küllaltki tülikas. Lihtsam on esimese lahkukünni töökäigu ajal määrata künni parempoolne serv vaatluse teel. Veelgi täpsemalt saab künni parempoolse serva kauguse määrata, kui mõõta kaugus lahkukünni esimese töökäigu vasakpoolse serva (viimase korpuse vao sein) ja kontrollvaiade vahel ning lahutada sellest adra tegelik töötamislaui sentimeetrites.

4. PÖLLUTÜKI PIIRIL OLEVA VAO KAUGUSE MÄÄRAMINE

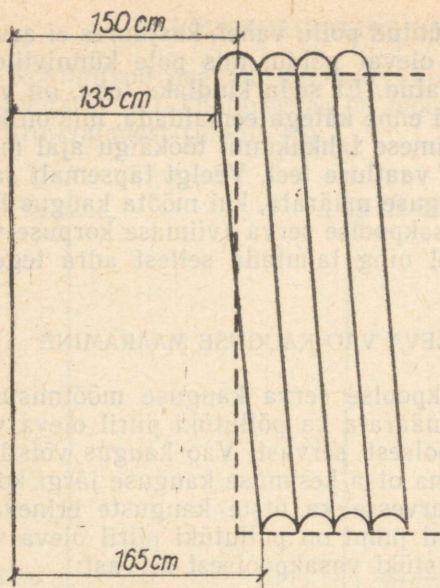
Küntud võistlustüki vasakpoolse serva kauguse mõõtmistulemuste alusel saab kindlaks määrata ka põllutüki piiril oleva vao kauguse võistlustüki vasakpoolsest servast. Vao kaugus võistlustüki piirist määratakse mõlema otsa keskmise kauguse järgi kontrollvaiast, võttes seejuures arvesse ka otste kauguste erinevuse kontrollvaiast. Skeemil toodud juhul on põllutüki piiril oleva vao keskmine kaugus (K) võistlustüki vasakpoolsest servast:

$$K = \frac{(150-75) + (150-140) + (140-75)}{2} = \frac{75+10+65}{2} = \frac{150}{2} = 75 \text{ cm.}$$

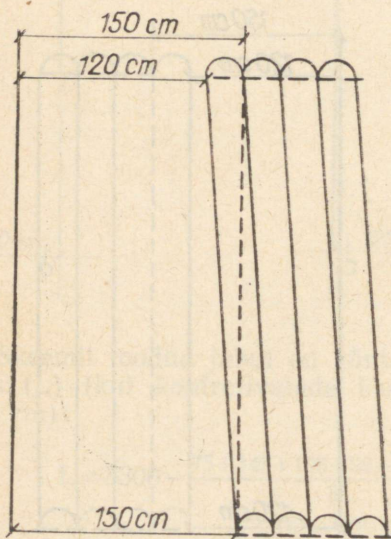
Joonis 16. Põllutüki piiril oleva vao kauguse määramine, kui vago on paralleelne võistlustüki servaga.

$$K = \frac{(150-120) + (150-120) + (120-120)}{2} = 30 \text{ cm}$$

Joonis 17. Põllutüki piiril oleva vao kauguse määramine, kui vagu paikneb väljaspool võistlustükki.

$$K = \frac{(150 - 135) + (165 - 150) + (165 - 135)}{2} = \frac{60}{2} = 30 \text{ cm}$$

Joonis 18. Põllutüki piiril oleva vao kauguse määramine, kui see vagu paikneb osaliselt väljaspool ja osaliselt seespool võistlustükki.

$$K = \frac{(150 - 120) + (150 - 150) + (150 - 120)}{2} = 30 \text{ cm}$$

Lubatud keskmiseks kauguseks on ± 10 cm ja seepärast tuleb siin mahaarvestusi teha 65 cm eest 3 hindepalli, s. o. maksimaalselt.

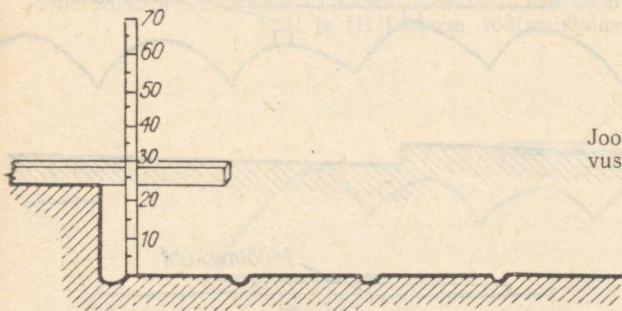
Erandjuhtudel võib põllutüki piiril olev vagu paikneda osaliselt võistlustükist väljaspool, osaliselt aga seespool (joonis 16). Näiteks kui mõõtmistulemused on 135 ja 165 cm, siis keskmine kaugus

$$K = \frac{(150 - 135) + (165 - 150) + (165 - 135)}{2} = \frac{60}{2} = 30 \text{ cm}$$

ja hindepallidest arvatakse 2 hindepalli maha.

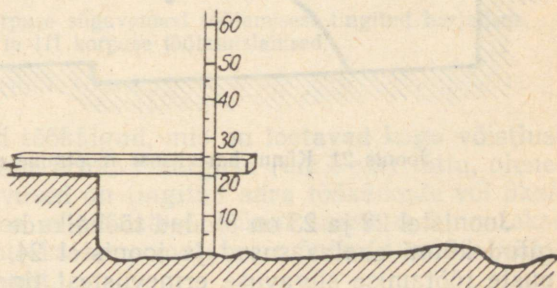
5. KÜNNISÜGAVUSE MÕOTMINE

Künnisügavust mõõdetakse igal töökäigul künnile iseloomulikus kohas, kusjuures iga kord mõõdetakse kolmest kohast ja arvutatakse nende kolme mõõtmise keskmine. Künnisügavuse mõõtmine peab kindlaks tegema künnisügavuse piki künnisuunda ja ka erinevused, mis esinevad risti künnisuunale. Selleks tuleb künnisügavust mõõta vao servalt, vao keskelt ja vao viilu ligidalt, nagu on näidatud joonistel 19 ja 20.

Joonis 19. Künni sügavust ei mõõdetata põitelte-
ra vaokese kohalt.

Joonis 20. Künnisügavuse mõõtmise näide, kui adratera ei lõika vaopõh-
ja ühtlaselt.

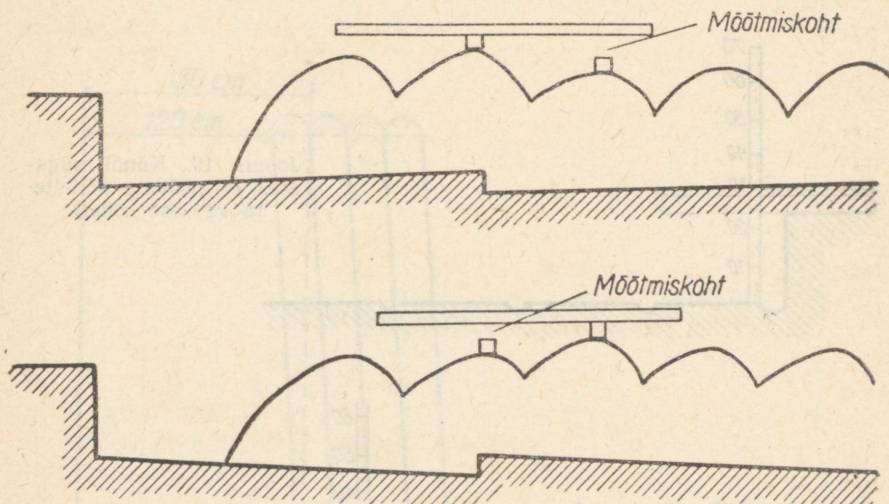
Sellise mõõtmisega määratakse ka need künnisügavuse vead, mis on tingitud adra terade murdumisest ja töötamisest erinevatel tasapindadel. Iga kord tuleb mõõta sealt, kus künnisügavust ei mõjasta mikrolohud ega -kühmud.

6. KÜNNI SIRGJONELISUSE MÄÄRAMINE

Künni sirgjoonelisust võib määrata silma järgi, kui töökäigud on ilmselt sirged või kõverad. Kui on kahtlane, kas töökäigu kõverused mahuvad ristkülikusse $20\text{ cm} \times 100\text{ m}$ või mitte või on olemas hindepallide vähendamine kõveruse määrast (algusvao kokkukünd, vasakpoolne piirivagu, lõpuvagu), tuleb kõverust mõõta nõõri abil. Nõõri tuleb pingutada mõlemast otsast ja asetada 20 cm võrra edasi, et näha, kas kõverus mahub ristkülikusse $20\text{ cm} \times 100\text{ m}$, $40\text{ cm} \times 100\text{ m}$ või on suurem.

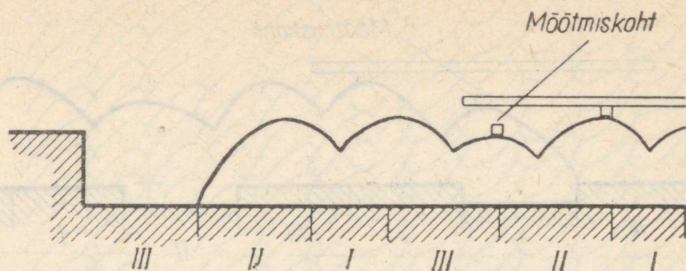
7. KÜNNI PEALISPINNA TASASUS

Künni pealispinna tasasuse hindamisel jälgitakse töökäikude siduvust ja eraldi üksikute adrakorpuste tööd. Töökäikude siduvuse vead kündmisel 3-korpuselise adraga on kujutatud joonisel 21.

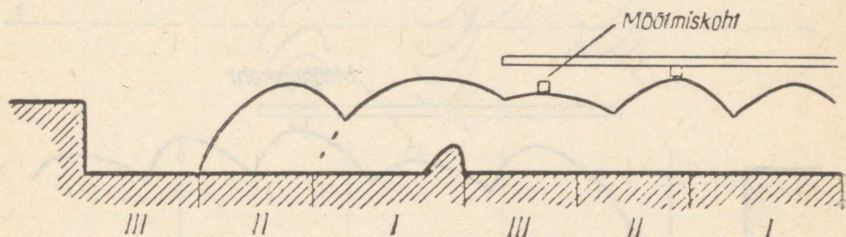

Joonis 21. Künni harjalisuse mõõtmine mõõtelattide abil.

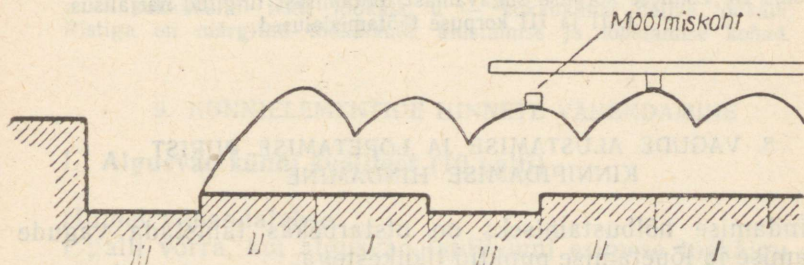
Joonistel 22 ja 23 on toodud töökäikude laiuste erinevustest tingitud künni ebatasasused ja joonistel 24, 25 ja 26 üksikute korpuste töötamise sügavuse erinevustest tingitud ebatasasused.

Joonis 22. Esimese korpuse ca 20-sentimeetrisest haardelaiusest tingitud harjalisus. I, II ja III korpuse töötamislaiused.

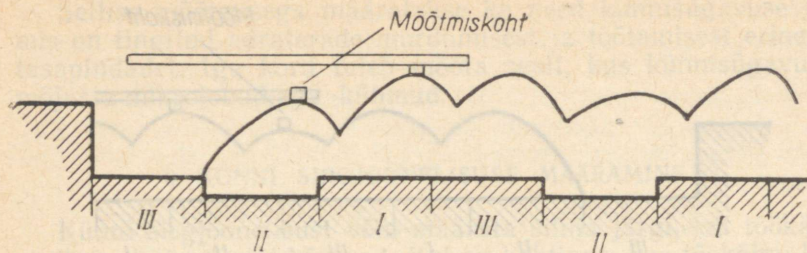

Joonis 23. Esimese korpuse ca 50-sentimeetrisest haardelaiusest tingitud harjalisus. I, II ja III korpuse töötamislaiused.

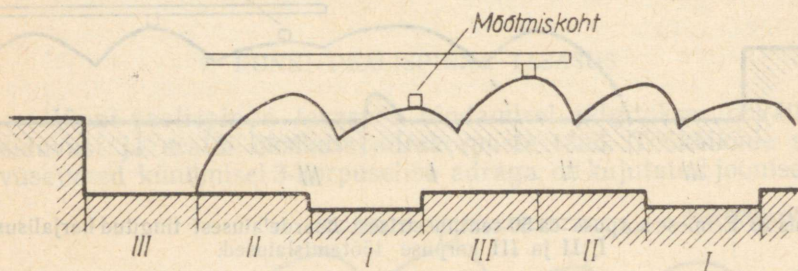

Joonis 24. Kolmanda korpuse sügavamast töötamisest tingitud harjalisus. I, II ja III korpuse töötamislaiused.

Ebatasased on need töökäigud, mis on loetavad kogu võistlustüki pikkuses viiluharjade erineva kõrguse (üle 5 cm) tõttu, olenevatest sellest, kas erinevused on tingitud adra töökäikude või üksikute korpuste töötamise erinevustest. Künni tasasust hinnatakse visuaalselt. Kontrollimiseks on soovitatav mõnikord mõõta viiluharjade kõrguste erinevust.

Joonis 25. Teise korpuse sügavamast töötamisest tingitud harjalisus. I, II ja III korpuse töötamislaiused.

Joonis 26. Esimese korpuse sügavamast töötamisest tingitud harjalisus. I, II ja III korpuse töötamislaiused.

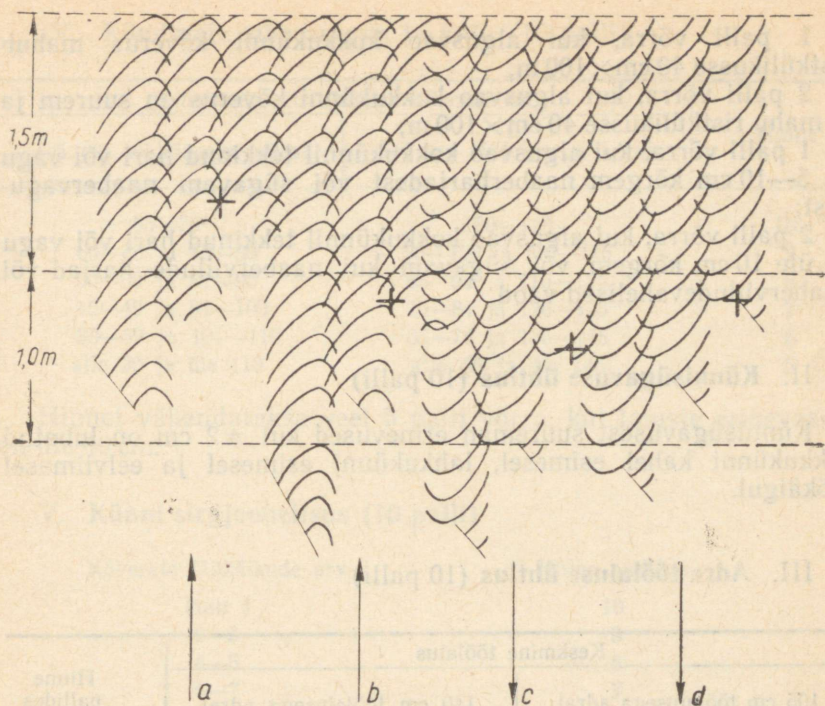
8. VAGUDE ALUSTAMISE JA LÕPETAMISE PIIRIST KINNIPIDAMISE HINDAMINE

Hindamise hõlbustamiseks on otstarbekas tähistada vagude alustamise ja lõpetamise punktid tikukestega.

Töökäigu alustamise punkt on kohas, kus kahe töökäigu vahel on kõige võistlustükipoolemas kohas veel näha künniviiluga katmata põldu või vaopõhja.

Töökäigu lõpetamise punkt on selles kohas, kus adra ülestõstmisel on viimase korpuse pööratud künniviil veel liitunud eelmise korpuse künniviiluga.

Vagude alustamisel ja lõpetamisel hinnatakse veel künniviilude ühtlust alates võistlustüki otsapiirist. Kui künniviilud pole ühtlased, loetakse selle töökäigu alustamine või lõpetamine ebaõigeks ja vähendatakse selle töökäigu eest hinnet samuti nagu vagude alustamisel ligemal kui 1,5 m võistlustüki otsapiirist.

Joonis 27. Töökäikude alustamise ja lõpetamise piiri tähistamine:
 a — kokkukünni kolmas töökäik, b — kokkukünni esimene töökäik,
 c — kokkukünni teine töökäik, d — kokkukünni neljas töökäik.
 Ristiga on märgitud töökäikude alustamise ja lõpetamise kohad.

9. KÜNNIELEMENTIDE HINNETE VÄHENDAMINE

I. Algusvao künni kvaliteet (10 palli)

Hinnet vähendatakse:

1 palli võrra, kui algusvao lahtikünni esimese töökäigu sügavus on kuni 3 cm madalam kui pool ettenähtud künnisügavust;

2 palli võrra, kui algusvao esimese lahtikünni töökäigu sügavus on üle 3 cm madalam kui pool ettenähtud künnisügavust;

1 palli võrra, kui algusvao harja all jäi kuni 25 m ulatuses põld kündmata;

2 palli võrra, kui algusvao harja all jäi 26—50 m ulatuses põld kündmata;

3 palli võrra, kui algusvao lahtikündmisel on jäänud põld kündmata 51—75 m ulatuses;

4 palli võrra, kui algusvao lahtikündmisel on jäänud põld kündmata rohkem kui 75 m ulatuses;

1 palli võrra, kui algusvao kokkukünni kõverus mahub ristkülikusse 40 cm×100 m;

2 palli võrra, kui algusvao kokkukünni kõverus on suurem ja ei mahu ristkülikusse 40 cm×100 m;

1 palli võrra, kui algusvao kokkukünnil tekkinud hari või vagu on 5—10 cm kõrgem naaberharjadest või sügavam naabervagudest;

2 palli võrra, kui algusvao kokkukünnil tekkinud hari või vagu on üle 10 cm kõrgem või sügavam kui naaberviilude harjad või naaberviiludevahelised vaod.

II. Künnsügavuse ühtlus (10 palli)

Künnsügavusest suuremad erinevused kui ± 2 cm on lubatud kokkukünni kahel esimesel, lahkukünni esimesel ja eelviimasel töökäigul.

III. Adra töölaie ühtlus (10 palli)

Keskmine töölaie		Hinne pallides
105 cm töölaieuga adral	140 cm töölaieuga adral	
alla 94,5	alla 126,0	trahv 10 palli
94,5— 95,5	126,0—127,3	1
95,6— 96,5	127,4—128,7	2
96,6— 97,6	128,8—130,1	3
97,7— 98,6	130,2—131,5	4
98,7— 99,7	131,6—132,9	5
99,8—100,7	133,0—134,3	6
100,8—101,8	134,4—135,7	7
101,9—102,8	135,8—137,1	8
102,9—103,9	137,2—138,5	9
104,0—106,1	138,6—141,4	10
106,2—107,1	141,5—142,8	9
107,2—108,2	142,9—144,2	8
108,3—109,2	144,3—145,6	7
109,3—110,3	145,7—147,0	6
110,4—111,3	147,1—148,4	5
111,4—112,4	148,5—149,8	4
112,5—113,4	149,9—151,2	3
113,5—114,5	151,3—152,6	2
114,6—115,5	152,7—154,0	1
üle 115,5	üle 154	trahv 10 palli

IV. Kündmata riba suurus ja kuju (10 palli)

Kündmata riba keskmine laius, cm		Hinne
105 cm töölaieuga adral	140 cm töölaieuga adral	
65—75	100—110	10
60—65 ja 75—80	95—100 ja 110—115	9
50—59 ja 81—90	85—94 ja 116—125	8
40—49 ja 91—100	75—84 ja 126—135	7
30—39 ja 101—110	65—74 ja 136—145	6
alla 30 ja üle 110	alla 65 ja üle 145	5

Hinnet vähendatakse veel 5 palli võrra, kui laiuste erinevused on üle 40 cm.

V. Künni sirgjoonelisus (10 palli)

Kõverate töökäikude arv	Hinne pallides
kuni 1	10
2—3	9
4—5	8
6—7	7
8—9	6
10—12	5
13—14	4
15—17	3
18—20	2
21—23	1
üle 23	0

VI. Künni pealispinna tasasus (10 palli)

Hinnet alandatakse 1 palli võrra (kuni 10 pallini) iga ebatasase töökäigu eest.

VII. Harjade selge kuju ja tüü sisseküündmine (15 palli)

Eelistatavamad on vaoharjad, mille mõlemad viiluküljed on võrdse pikkuse ja kaldenurgaga.

Hinnet vähendatakse:

1 palli võrra, kui vaoharjad on selgesti nähtavad, kuid kumerad;

2 palli võrra, kui kumerad vaoharjad pole jälgitavad võistlustüki otsast kuni teispoelse otsani;

3 palli võrra, kui vaoharjad ja harjade vahed on ühtlaselt lainjad ning pole viilu kallakust märgata;

4 palli võrra, kui vaoharjad on vaevalt eristatavad;

5 palli võrra, kui vaoharjad pole eristatavad;

1 palli võrra (kuni 5 pallini) iga kahe töökäigu eest, millel adrakorpuste erineva töö tõttu esineb kõrgem viiluhari või sügavam künniviiludevaheline vagu pikkusega üle 5 m ja kõrguse või sügavusega üle 5 cm võrreldes naabruses olevate harjade või vagudega. Arvesse ei võeta neid töökäike, millel ebatasasus esineb kogu töökäigu pikkuses;

1 palli võrra (kuni 5 pallini) iga töökäigu eest, millel esineb halvasti sisseküntud koristusjätteid.

VIII. Lõpuvao kvaliteet (10 palli)

Hinnet vähendatakse:

1 palli võrra, kui lõpuvao kõverus on üle ± 10 cm, kuid mahub ristkülikusse $40 \text{ cm} \times 100 \text{ m}$;

2 palli võrra, kui lõpuvao kõverus mahub ristkülikusse $60 \text{ cm} \times 100 \text{ m}$;

3 palli võrra, kui lõpuvao kõverus on suurem ja ei mahu ristkülikusse $60 \text{ cm} \times 100 \text{ m}$;

1 palli võrra, kui lõpuvao laius on üle 50 cm;

2 palli võrra, kui lõpuvao laius on üle 70 cm;

3 palli võrra, kui kündmata riba jääb osaliselt kündmata või see küntakse täiendava töökäiguga;

1 palli võrra (kuni 4 pallini) iga 2 cm eest, mille võrra on lõpuvagu sügavam kui ettenähtud künnisügavus ilma künnisügavuse kõikumist maha arvestamata. Lõpuvao sügavus mõõdetakse, arvestades künni kobestamist protsentides.

IX. Põllutüki piiril oleva vao kvaliteet (5 palli)

Hinnet vähendatakse:

1 palli võrra, kui adra käigu kõverdumine ületab ± 10 cm, kuid mahub ristkülikusse $40 \text{ cm} \times 100 \text{ m}$. Visuaalselt hinnates vaadatakse, kas kõverus mahub adra ühe korpuse töölaiusesse ja 100 m pikkusesse ristkülikusse;

2 palli võrra, kui adra käigu kõverdumine ei mahu ristkülikusse $40 \text{ cm} \times 100 \text{ m}$ ehk kõverus ei mahu visuaalsel vaatamisel adra ühe korpuse töölaiusesse ja 100 m pikkusesse ristkülikusse;

1 palli võrra (kuni 3 palli) iga 10 cm -se intervalli eest, mille võrra vasakpoolne vagu kulgeb kaugemal võistlustüki piirist (üle $\pm 10 \text{ cm}$), kusjuures vasakpoolse vao kaugust mõõdetakse mõlemas otsas.

X. Vagude alustamise ja lõpetamise piirist kinnipidamine (10 palli)

Hinnet vähendatakse:

1 palli võrra (üldse kuni 5 palli võrra) iga 5 töökäigu eest ehk iga töökäigu eest 0,2 hindepalli, millel adra allalaskmine või ülestõstmine toimub ligemal kui 1,5 m pöörderiba võistlustükipoolest vaost. Samal määral vähendatakse hinnet, kui alates võistlustüki otsapiirist ei ole künniviilud ühtlased;

1 palli võrra (üldse kuni 5 palli) iga 5 töökäigu eest ehk iga töökäigu eest 0,2 palli, millel adra allalaskmise või ülestõstmise punktid ei asu ühel joonel (kõrvalekaldumine on lubatud $\pm 0,5$ m).

MASINLÜPSI VÕISTLUS

1. Võistluse eesmärk ja üldine organisatsioon

Masinlüksivõistluse eesmärgiks on täiustada lüksjate praktilist masinlüksi oskust, suurendada nende teoreetilisi teadmisi masinlüksiseadmete kasutamisel ja hooldamisel ning lüksikarja pidamise zooveterinaarsete nõuete täitmisel.

Vabariigi lüksimeistri väljaselgitamiseks viiakse igal aastal läbi majandisisesed, rajoonide ja põllumajanduslike õppeasutuste masinlüksivõistlused. Iga rajooni ja põllumajanduslike õppeasutuste meister saab osa võtta vabariiklikust võistlusest. Vabariiklikul võistlusel selgitatakse ühtlasi ka üleliidulisest lüksjate konkursist osavõtja.

Vabariikliku võistluse aja ja võistlustel kasutatavate lüksiparaatide margi määrab Eesti NSV Põllumajanduse Ministerium ja teatab sellest vähemalt 2 kuud enne võistlust.

2. Võistluste korraldamine ja tingimused

Võistlustel kontrollitakse lüksjate kõigi praktiliste tööde tegemise oskust masinlüksil.

Märkus. Lüksjate teoreetilisi teadmisi udara anatoomia ja füsioloogia, piima tekke ja soõrdumise, loomade pidamise ja ruumide hügieeni ning masinlüksiseadmete ehituse ja ekspluatatsiooni küsimustes kontrollitakse majandisisesel ning rajoonide võistlustel. Selleks korraldatakse kirjalik või suuline katse enne võistluse praktilist osa.

Võistluse praktiline osa viiakse läbi kolmes etapis: 1) lüksja sanitaarne ettevalmistamine (käte pesemine, eririietusse riietumine jne.), lüksiparaadi koostvõtmine ja kokkupanek (iga võistleja võtab lahti ja paneb kokku ühe aparaadi), aparaatide ja lüksinventari ettevalmistus lüksiks; 2) tegelik lüksimine ja 3) piima üleandmine puhtuse määramiseks, aparaadi puhastamine (lüksijärgne) ja hoiulepanek.

Etappide järjekord oleneb võistluskoha tingimustest. Võistlejale antakse enne esimest etappi aega töökohaga ja kogu võistlusel kasutatava inventari ja materjalidega tutvumiseks ning enne

teist etappi lehmarühmaga tutvumiseks. Et tegelik lüpsmine peab toimuma ettenähtud normaalsel lüpsiajal, tuleb ülejäänud etappide tegevused sooritada nii, et teisel etapil ei oleks olulist kõrvalekaldumist normaalsest lüpsiajast.

Võistluste etapid algavad peakohtuniku märguande peale ja nendest võtab korraga osa nii palju võistlejaid, kui palju kohalikud tingimused seda võimaldavad. Arvestades lüpsiseadme vaakumagregaadi tootlikkust, on soovitatav, et tegelikul lüpsmisel samaaegselt ei võistleks üle 4 võistleja.

Võistluste tulemusi hindab kohtunikekogu, kuhu peale peakohtuniku kuulub vähemalt 4 liiget. Peale kohtunike on vajalik 4 järellüpsjat, üks puhtuseproovivõtja ja sekretär. Järellüpsi tegijaid on vaja enne võistlust põhjalikult instrueerida, et nad tegutseksid kõik samal viisil. Järellüpsi tuleb teha kohe pärast nisakannude altvõtmist, seda ei tule teha tarbetult kaua ja seejuures ei tohi udarat masseerida.

Tegeliku lüpsmise algul viib iga võistleja kogu vajaliku varustuse lauta oma lehmarühma juurde vahekäiku.

Iga võistleja lüpsab võistlustel 4 lehma, kasutades kahte lüpsiaparaati ja vajaduse korral üht varumasina lüpsiämbrit. Lehmad peavad olema lüpstavuse ja piimatoodangu poolest võimalikult sarnased. Kolme nisaga, eriti raskesti lüpstavaid, suuresti erinevate udaraveeranditega, rohke käsitsi järellüpsiga jts. lehma ei tohi valida võistluslehmadeks. Rühmade moodustamiseks korraldatakse enne võistlust katselüps, millega kontrollitakse lehmade toodangut, lüpsiaega, piima kogust järellüpsil ja teisi tegureid. Katselüpsi kohta koostatakse protokoll. Selle alusel koostab kohtunikekogu enne võistlust koos majandi vastava ala töötajatega, kelle hulgas tingimata on ka vetarst, lehmade rühmad ja märgib need võistlusprotokollile.

Rühmad nummerdatakse ja numbrilehed kinnitatakse nimetahvile. Numbrilehele märgitakse ka katselüpsil saadud piima hulk ja nisakannude alloleku aeg.

Lehmarühmad jaotatakse võistlejatele loosi teel.

Võistlusrühmade lehmad peavad olema enne võistlust korralikult puhastatud ja asuma rikkaliku puhta allapanuga asemel.

Juhul kui lüpsmisel kasutatakse varumasina lüpsiämbrit, asetatakse sellele lüpsiaparaadi kaas ja aparaat pannakse lehma all tööle enne, kui kasutusel olnud ämber tühjendatakse. Lüpstud lehmade piim valatakse ämbritest transpordikannu ja lüpsiaparaadid asetatakse vahekäiku.

3. Hindamine

Võistluse tulemusi hinnatakse üleliidulise masinlüpsivõistluse hindelehtede alusel.

HINDELEHT

Lüpsiaparaadi lahtivõtmine ja kokkupanek

Lüpsja perekonna-, ees- ja isanimi .....

Jrk. nr.	Tegevus	Punkte	Hinne
----------	---------	--------	-------

Lahtivõtmise järjekord

1. Võtta maha kaas koos kollektori ja nisakannudega	0,5		
2. Eemaldada magistraalvoolik	0,5		
3. Eemaldada piima- ja vahelduvvaakumi voolik	0,5		
4. Eemaldada pulsaator ja lahti võtta	1,0		
5. Võtta kaanelt pulsaatori tihend ja tagasilöögi klapp	0,5		
6. Eemaldada nisakannud kollektorist	0,5		
7. Nisakannud lahti võtta	1,0		
8. Kollektor lahti võtta	0,5		
Kokku	5,0		

Kokkupanemise järjekord

1. Nisakannud kokku panna	1,0		
2. Kollektor kokku panna	1,0		
3. Nisakannud ühendada kollektoriga	1,0		
4. Pulsaator kokku panna	1,0		
5. Kaas kokku panna	1,0		
6. Asetada pulsaator kaanele	1,0		
7. Ühendada kollektor voolikute abil kaanega	1,0		
8. Asetada kaas ämbrile	1,0		
9. Aparaat kontrollida	2,0		
Kokku	10,0		

Lahtivõtmise ja kokkupanemise aeg (min. sek.) .....

Kohtunikud .....

Märkus. 1. Lahtivõtmine on täielik, eemaldamata jäetakse vaid kaane sang ja «Impuls»-aparaadi pulsaatori kummist klapitihendid.

2. Lahtivõtmise ja kokkupanemise kontrollaeg:

«Volgal»	— 7 minutit,
«Maigal»	— 8 minutit,
«Impulsil»	— 11 minutit.

3. Iga ülekulutatud minuti eest alandatakse hinnet ühe punkti võrra.

HINDELEHT

Lüpsiks valmistumine, aparaadi pesemine ja desinfektsioon

Lüpsja perekonna-, ees- ja isanimi .....

Jrk. nr.	Tegevus	Punkte	Hinne
Enne lüpsi			
1.	Ühendada aparaat vaakumkraaniga ja imeda läbi aparaadi 3—4 liitrit kuuma vett	0,5	
2.	Vesi ämbrist välja valada	0,5	
3.	Kontrollida nisakannu tihedust		
Pärast lüpsi			
1.	Pesta mustus aparaadi välispinnalt	0,5	
2.	Magistraalvoolik ühendada vaakumkraaniga	0,5	
3.	Pange kallata külma või leige vesi	0,5	
4.	Nisakannud panna pange ja imeda vesi aparaadist läbi	0,5	
5.	Valada vesi lüpsiämbrist välja	0,5	
6.	Valada pange pesemisvahendi või desolahus ja imeda läbi aparaadi	0,5	
7.	Valada lahus lüpsiämbrist välja	0,5	
8.	Valada pange kuum vesi ja imeda läbi aparaadi	0,5	
9.	Pesta kollektor ja pulsaatori tagasilöögiklapi kamber	0,5	
10.	Valada vesi välja	0,5	
11.	Kontrollida, kas on vett nisakannude seinavahedes	0,5	
12.	Kontrollida aparaadi tööd	1,5	
Kokku		8,0	

Kohtunik .....

Märkus. Liigsete võtete eest alandatakse hinnet ühe punkti võrra.

HINDELEHT

Lüpsmine

Lüpsja perekonna-, ees- ja isanimi .....

Jrk. nr.	Tegevus	Punkte	Hinne		Keskmine hinne
			I aparaat	II aparaat	
1.	Aparaat käivitada ja kontrollida selle tööd	5			
2.	Valmistada lehm ette lüpsiks	12			
	a) pesta udar				
	b) udar kuivatada rätikuga ja masseerida				
	c) teha eellüps				
3.	Nisakannude allapanek	12			
	a) võtta kollektor nisakannudega				
	b) avada piimakraan				
	c) asetada nisakannud nisadele (sisinata)				
4.	Aparaadi töö jälgimine (pulsisagedus, kollektori töö), piimavoolu jälgimine	2			
5.	Teha masinaga järellüps samaegse massaažiga	2			
6.	Nisakannude altvõtmine	6			
	a) sulgeda piimakraan				
	b) maha võtta nisakannud ja riputada kollektor kaanekonksule				
	c) sulgeda vaakumkraan				
7.	Piima väljavoolamine	6			
	a) lasta ämbrisse õhku				
	b) võtta ämbrilt kaas				
	c) piim välja valada				
8.	Seada aparaat kandeasendisse	2			
	Kokku	47			

Kohtunik .....

Joonis 28. Võistlemas on Türi Sovhoostehnikumi õpilane Laine Ero.

HINDELEHT

Tühjakslüps

Lüpsja perekonna-, ees- ja isanimi .....

Osavõtjanumber ..... Lehmagrupi nr. ....

Kogu grupilt käsitsi järellüpsil saadud piima kontrollkogus ..... g

Tegelik järellüpsil saadud piima kogus ..... g

Maksimaalselt punkte 10   Hinne .....

Kohtunikud: .....

M ä r k u s. Iga 200 g piima üle kontrollkoguse alandab hinnet 0,5 punkti võrra, kuid mitte üle 5 punkti.

HINDELEHT

Sanitaarne ettevalmistus ja piima puhtus

Lüpsja perekonna-, ees- ja isanimi .....

Osavõtjanumber .....

Jrk. nr.	Näitaja d	Maksi- maalselt punkte	Hinne	Märkused
1.	Lüpsja ettevalmistus (käte pesemine ja desinfitseioon, eririetus)	5		
2.	Piima puhtus etaloni järgi	5		
	Kokku	10		

Kohtunikud: .....

Märkus. Hinnet alandatakse järgmiste puuduste tõttu:

1. Sanitaarraamatu puudumine	1
2. Sanitaarraamat aegunud kannetega	0,5
3. Juuksed ulatuvad peakatte alt välja	0,5
4. Ebapiisavalt puhas või hooletult pähe pandud peakate	0,5
5. Ebapuhas, kortsunud, halvasti istuv või hooletult selgapandud kittel	0,5
6. Liigsed esemed taskus või kitlil (haaknõelad, peegel, juuksenõelad jne.)	0,5
7. Pikad küüned	0,5
8. Lühikesed, kuid puhastamata küüned	0,5
9. Halvasti pestud käed	0,5

Piima puhtus

	Hinnet alandatakse
1. Filtril on suured või väikesed mehhaanilise mustuse osakesed (prügi, pori)	4,5
2. Filter hall, saastunud hulgaliselt hallide täpikestega	4
3. Filtril üksikud suuremad mustuseosakesed	3
4. Filter valge, üksikute (5—10) täpikestega	2
5. Filter valge, täpikesi kuni 5	1
6. Filter absoluutselt puhas	0

HINDELEHT

Lüpsikiirus

Lüpsja perekonna-, ees- ja isanimi .....

Osavõtjanumber ..... Lehmagrupi nr. ....

Aparaadi mark .....

Grupi kontrollaeg ..... min.

Tegelik lüpsi kestus ..... min.

Käsitsitööde kontrollaeg ..... min.

Tegelik käsitsitööde kestus ..... min.

Jrk. nr.	Näitajad	Maksimaalne hinne	Hinne
1.	Lüpsi kestus	5	
2.	Ajakulu käsitsitöödel	5	
Kokku		10	

Kohtunikud: .....

Märksed. 1. Käsitsitöödel kulutatud aja hulka arvatakse: lehma ettevalmistamine lüpsiks, nisakannude allapanek ja altvõtmine, piima väljavalamine.

2. Käsitsitööde kontrollaeg on 3 min.

3. Käsitsitöödel üle kontrollaja kulutatud iga 30 sek. eest alandatakse hinet 1 punkti võrra.

4. Kogu grupi lüpsmiseks määratud kontrollaja ületamisel iga minuti eest alandatakse hinet 1 punkti võrra.

Üksikute võistlusnäitajate osas on vaja silmas pidada järgmisi nõudeid:

1. Igal võistlejal peab olema kaasas sanitaarraamat. Rõivasus peab olema otstarbekohane ja puhas. Käed pestakse vee ja seebiga korralikult puhtaks, küüned olgu lühikesed, mitte kanda sõrmuseid.

2. Lüpsiaparaadi lahtivõtmisel ja kokkupanekul tuleb kinni pidada hindelehel toodud järjekorrast.

Aparaat peab olema kokku pandud nii, et voolikud (uued) oleksid torujätketel 10—15 mm ulatuses (välja arvatud vaakumi magistraalvoolik, suur piima- ja vahelduvvaakumi voolik), pulsatori ja kollektori membraanid asuksid õigesti kohal (DA3N ja «Volga»), tihendid oleksid hermeetilised, väikesed vahelduvva-

kumi voolikud, samuti suur vahelduvvaakumi ja suur piimavoolik ei tohi olla keerdus.

Enne aparadi lautaviimist tuleb ta läbi loputada, lastes nisa-kannude kaudu lüpsiämbrisse imeda 3—4 liitrit kuuma (85—95°) vett, vett imeda vaheldumisi õhuga. Samal ajal kontrollitakse apa-raatide korrasolekut ja ka pulsiarvu.

3. Udar pestakse 40—45° C 0,05% klooramiinlahusega, mille valmistab võistleja. Kasutatakse kaht lappi: ühega, mis on pese-misvette kastetud ja poolkuivaks väänatud, pestakse udarat ker-gelt hõõrudes ja teise, kuiva lapiga kuivatatakse. Niisket lappi hoitakse ämbris. Tuleb silmas pidada, et udara pesemine ja mas-saaž kehtaksid 0,5 kuni 1 minut. Masseerimisel haaratakse kahe käega udara üks pool ja masseeritakse pikkamööda alt üles ja ülalt alla, sama tehakse ka teise udarapoollega.

4. Eellüps tehakse enne nisakannude allapanekut, lüpses igast nisast paar juga eellüpsikruusi tumedale sisepinnale või plaadile, kusjuures jälgitakse iga veerandi piima eraldi. Ebanormaalse piima korral tuleb sellest teatada kohtunikule.

5. Lüpsiaparaat asetatakse lehma kõrvale, esijalgadest veidi tahapoole, vaakumi magistraalvoolik asetatakse kraanile, avatakse kraan ja kohe kontrollitakse pulsiarvu. Nisakannud tuleb alla ase-tada mitte hiljem kui 1 minut pärast udara ettevalmistamise lõpe-tamist. Nisakannude allaasetamiseks võetakse üldreeglina väike-sed piimavoolikud kollektori all pihku, siis avatakse piimakraan ja tema ülesannet täitev sulgur, viiakse nisakannud udara alla ja asetatakse kannud nisadele, alustades endast kaugemal asuvatest nisadest. Nisad juhitakse kannu nimetamissõrme ja pöidla abil. Ei tohi esineda õhu sisseimemist. Selleks tuleb väike piimavoolik hoida voltimurtult kuni nisa ots on viidud nisakannu avasse, mille järel voolik õgvendatakse.

Märkus. Kõrge udara puhul pole vajadust väikesi piimavoolikuid pihku haarata.

6. Lüpsiaparaadi pulsaator peab töötama: aparadil «Impuls M-59» 50 — 55 pulssi minutis (100 — 110 kuuldavat lööki), aparaa-tidel DA-3M ja «Volga» 55 — 60 pulssi minutis.

Pulsiarvu kontrollida igale lehmale nisakannude allapanemise järel.

Pulsiarvu erinemisel ettenähtust vähendatakse punkte.

7. Peale nisakannude allaasetamist jälgitakse, kas piim voolab normaalselt, kui ei, siis masseeritakse veel lühikest aega enne järgmise lehma juurde minekut. Edasi tuleb jälgida lehma käitu-mist ja piimavoolu kulgu, et õigeaegselt alustada aparadiga järel-lüpsi. «Kuivalt lüpsmine» on väga suur viga.

8. Aparadiga järellüpsi alustatakse, kui piimavool aeglustub ja udaraveerandid käega kompamisel osutuvad tühjenenuks. Sel-leks surutakse kergelt ühe käega kollektorile ja teisega masseeri-takse kaht veerandit, siis vahetatakse käed ja tehakse sama üle-

jäänud veeranditega. Vajaduse korral nihutatakse nisakanne veidi allapoole. Massaaži kestus on 15—30 sek. ja seda ei tule teha liiga energiliselt.

9. Aparaadiga järellüpsi lõpetamisel võetakse nisakannud kohe alt. Ei tohi esineda «kuivalt lüpsmist».

Nisakannude altvõtmiseks suletakse piimakraan (sulgur), lastakse õhku süsteemi, torgates sõrme ühe nisakummi ja nisa vahele, seejärel tõmmatakse nisakannud sujuvalt nisadelt, lastes nad langetada käele. Hoides nisakanne selles asendis, tõuseb lüpsja püsti, avades samal ajal hetkeks piimakraani (sulguri), et imeda piimajäägid nisakannude komplektist ämbrisse.

Nisakannude altvõtmisel ja kaane konksule riputamisel ei tohi piima tilkuda asemele.

10. Punktid lüpsikiiruse eest arvestatakse eraldi käsitööde ja lüpsi kestuse eest vastavalt hindelehele. Kogu aega loetakse alates kohtuniku signaalist kuni viimase lehma lüpsi lõpetamiseni, kui võistleja on lüpsiku tühjendanud transpordikannu. Kõik võistluse algus- ja lõpp-punkti vahel sooritatud tegevused (udara puhastamine, piima valamine transpordikannu jne.) loetakse võistlusaja hulka.

11. Tühjakslüpsi punkte arvestatakse järellüpsil piima alusel. Iga 200 g piima üle kontrollkoguse alandab hinnet 0,5 punkti võrra, kuid mitte üle 5 punkti.

12. Piima puhtus määratakse aparaadiga «Rekord» või kurnavati abil.

13. Lüpsiaparaadi puhastamiseks pestakse aparaat kõigepealt välisest mustusest. Siis loputatakse aparaati leige (25—30° C) veega, lastes 3—4 liitrit vett vaheldumisi õhuga läbi nisakannude ämbrisse imeda. Seejärel pestakse aparaati 50—60° C 0,4—0,5% kaltsineeritud sooda lahusega, lastes seda samal viisil ämbrisse imeda. Seejärel eraldatakse pikk piimavoolik kollektorist ja kaanest, nisakannud koos lühikeste piimavoolikutega kollektorist, võetakse lahti kollektor ja kõiki pestakse soolahuses formaat-harjadega. Aparaaadi ämber ja kaas pestakse harjaga samal moel.

Pesemisele järgneb desinfitseerimine kas keeva (85—95° C) veega või desolahusega. Esimesel juhul täidab desinfitseerimine ka pesemisjärgse loputamise ülesannet, teisel juhul tuleb pärast desinfitseerimist aparaat kuuma veega üle loputada.

Puhastatud lüpsiaparaadi kaas ja nisakannude komplekt riputatakse vastavale konksule, ämber asetatakse riiulile, ava allapoole, ja magistraalvoolik riputatakse vastavale hoidjale.

Lüpsiaparaadi puhastamise all hinnatakse võistleja teadmisi pesu- ja desolahuste valmistamisel ja kasutamisel, oskust harjade ja muude abinõude kasutamisel ning ratsionaalset tegevuste järjestamist.

PÖLLUMAJANDUSLIKE KUTSEALADE MITMEVÖISTLUSED

Põllumajanduslike kutsealade mitmevõistlused korraldatakse eraldi agronoomidele, zootehnikutele, mehhaanikutele, autojuhtidele ja metsatöötajatele.

Nende eesmärgiks on innustada vastava kutseala töötajaid pidevalt täiendama oma eriala teoreetilisi teadmisi ning praktilisi oskusi. Ühtlasi aitavad kutsealade mitmevõistlused kaasa töötajate füüsilisele arengule, sest kõigil kutsealadel on ühine sportlik osa, mida arvestatakse võrdselt erialaste teadmiste ja praktiliste oskustega.

Kutsealade mitmevõistluste sportlik osa

Kõigil kutsealade mitmevõistlustel on sportlikus osas kaks ala:

- 1) kuulitõuge,
- 2) granaadi täpsusheide.

Kõik võistlejad peavad osa võtma mõlemast alast. Paremusjärjestus selgitatakse kahel alal kohtade eest saadud miinuspunktide summeerimisel, kusjuures esikoht kummalgi alal annab 1 miinuspunkti, teine koht 2 miinuspunkti jne. Võrdse tulemuse korral kuuluvad kohad jagamisele.

Kuulitõuge viiakse läbi kergejõustiku võistlusmääruste alusel. Punktide arvestamisel rakendatakse 1962. a. ilmunud punktitablelit. Seejuures üle 30 aasta vanustele nais- ja üle 35 aasta vanustele meesvõistlejatele arvestatakse tulemusele juurde veel iga aasta eest 5 punkti vanuse arvel.

Granaadiheidet sooritatakse äraviskejoone tagant: meesvõistlejad 700 g raskuse granaadiga 30 m kaugusel asetsevale ja naisvõistlejad 500 g raskuse granaadiga 20 m kaugusel asetsevale valgele märgile, mille läbimõõt on 20 cm.

Iga võistleja sooritab 2 heidet järjest, millest arvesse läheb parem. Paremuse määrab märgi keskpunktile lähemale sooritatud heide, mis tehakse kindlaks mõõtmise teel.

Agronoomide, zootehnikute, mehhaanikute, autojuhtide ja metsatöötajate mitmevõistluse üldvõitja selgitamisel võetakse arvesse

antud kutseala võistluse kõigi alade tulemused. Ala võitmine annab võistlejale ühe miinuspunkti, II koht kaks miinuspunkti jne. Mitmevõistluse paremusjärjestus selgitatakse kõigil aladel kokku saadud väiksema miinuspunktide summa alusel. Kui võistleja ei võta osa või langeb välja mis tahes kutseala mitmevõistluse juhendis ettenähtud alast, siis arvestatakse temale selle ala eest nii mitu miinuspunkti, kui palju on antud mitmevõistlusest osavõtjaid pluss veel 5 miinuspunkti.

A. AGRONOOMIDE MITMEVÕISTLUS

Agronoomide mitmevõistlus koosneb neljast alast:

- 1) mineraalväetiste, heintaimede ja seemnete tundmine;
- 2) külvisnormi arvutamine ja külviku reguleerimine õigele külvisnormile;
- 3) traktoriga töötamine;
- 4) sportlik osa.

1. Mineraalväetiste, heintaimede ja seemnete tundmine

Võistlejale antakse 10 erinevat mineraal- või mikroväetise proovi, 10 eri liiki heintaimi ning 10 eri liiki heintaimede ja umbrohtude seemneid, mille eestikeelsed nimetused tuleb määrata ja kirjutada paberile. Kõigi proovide (kokku 30) äratundmiseks on aega 15 minutit.

Mineraalväetiste ja seemnete proovid pannakse välja väikestes kotikeses või karbikeses. Heintaimi pannakse igast liigist välja 3 eksemplari ainult vegetatiivosadena.

Iga õigesti määratud proovi eest saab võistleja ühe punkti, seega on võistlejal võimalik saada maksimaalselt 30 punkti. Kontrollaja piires määramata jäänud või valesi määratud mineraalväetise-, heintaimede või seemneproovi eest võistleja punkte ei saa.

Võistlejate paremusjärjestuse määrab kogutud suurem punktide arv. Punktide võrdsuse korral kuuluvad kohad jagamisele.

2. Külvisnormi arvutamine ja külviku reguleerimine külvisnormile

Võistlusülesande sooritavad võistlejad vastavalt loosi järjekorrale.

Võistleja peab täitma 2 ülesannet:

- 1) arvutama külvisnormi;
- 2) reguleerima külviku A-761 «Saxonia» arvutatud külvisnormi väljakülvamiseks.

1. Külvisenormi arvutamine.

Kohtunike poolt antakse igale võistlejale külvisenormi määramise leht, millele on kantud mingi põllukultuuri (soovitav heina-seeme, tali- või suviraps, valge mesikas) seemnepartii kvaliteediandmed, 1 m² kohta külvatav seemnete arv ja nõutav külviviis (reavahelaius või külviridade arv). Külvisenorm tuleb arvutada vähemalt 0,1 kg täpsusega. Arvutamiseks võib võistleja kasutada arvutuslükatit. Arvutatud külvisenorm loetakse õigeaks, kui arvutusviga on väiksem kui ±1% (võrreldes kohtunike poolt arvutatud külvisenormiga). Külvisenormi õige arvutamise puhul võistlejale miinuspunkte ei arvestata. Külvisenormi valesti arvutamise või mitteküllaldase täpsusega esitamise korral arvestatakse võistlejale 10 miinuspunkti.

2. Külviku reguleerimine.

Võistleja kasutada antakse külvik «Saxonia», mille külvisekast on tühjendatud, siibrid ja põhjaklapid avatud ning käigud välja lülitatud.

Võistlejale antakse seemnekogus, millega saaks külvata ligikaudu 0,2 ha. Peeni seemneid antakse koguses, mida külvisekasti rennid korraga mahutavad. Peale selle on võistleja kasutada veel külvitabel, külvisenormi ketasmääraja ja vahendid kaalumiseks.

Külvisenormi võib vähema ettenähtud külviridade arvu puhul reguleerida ka külviku ühe sektsiooniga.

Võistleja seab õigesse asendisse (vastavalt külvitabelile) põhjaklapid, siibrid ning käigukasti hoovad ja valab seemne külvisekasti. Käigukasti hoovad tuleb seada külvitabeli ning ketasmääraja alusel, nende asendid märkida külvisenormi määramise lehele. Teistsuguste hoobade asendite kasutamisel proovikülvide väntamisel arvestatakse iga korra puhul 5 miinuspunkti.

Võistleja võib omal soovil teha ühe või kaks väljakülviproovi, samuti võib väljakülviproovid teha 0,01 ha või 0,02 ha kohta. Proovide väntamisel loeb võistleja kuuldavalt vända, pöörete arvusid.

Kaalumiseks tuleb külviserennid täielikult tühjendada. Seemnete kaalumise juures kontrollib kohtunik külviserennide tühjendamist ja kaalunäitude ülesmärkimise õigsust.

Külviku reguleerimisel arvestatakse võistleja tulemust proovikülvi näitude ja arvestatud külvisenormi erinevuse järgi, kusjuures arvesse läheb täpsema proovikülvi tulemus:

kui erinevus on kuni	3%,	arvestatakse	0	miinuspunkti
„	3—4%,	„	5	„
„	4—5%,	„	10	„
„	5—6%,	„	15	„
„	6—7%,	„	20	„
„	7—8%,	„	25	„
„	üle 8%,	„	30	„

Joonis 29. Agronoomide mitmevõistluses on sirge külvirida «külvi» üks põhitingimusi.

Lõpptulemuse määramisel võetakse arvesse mõlema ülesande sooritamiseks kulunud aeg. Ajakulu puhul vähem kui 10 minutit miinuspunkte ei arvestata. Kui ajakulu on 10—15 minutit, arvestatakse iga minuti eest, mis on kulutatud üle 10 minuti, — 1 miinuspunkt; peale selle arvestatakse iga minuti eest, mis on kulutatud üle 15 minuti, — 3 miinuspunkti ning iga minuti eest, mis on kulutatud üle 20 minuti, — 5 miinuspunkti.

Võistlusülesande täitmise aeg fikseeritakse stopperiga.

Ülesannete täitmiseks kulunud aeg arvestatakse võistlejale külvisenormi määramise lehe kätteandmise momendist momendini, mil võistleja esitab pärast ülesannete täitmist sama lehe vormistatult kohtunikule.

Võistlejate paremusjärjestus määratakse miinuspunktide summa alusel, kusjuures paremuse annab väiksem miinuspunktide arv.

Võrdse miinuspunktide summa puhul loetakse paremaks võistleja, kes arvutas õigesti külvisenormi. Kui ka selle järgi on tulemus võrdne, loetakse paremaks see võistleja, kes reguleeris täpsmini külvikku (väljendatult väljakülvinormi ja arvutatud külvisenormi vahe protsentides).

Võistlusülesannete täitmise järel (väljaspool arvestusaega) tuleb võistlejal tühjendada külvisekast, mille juures ta võib kasutada kohtunike poolt määratud abilit.

3. Traktoriga töötamine.

Võisteldakse traktoriga, millel rippes on külvik. Võistluse ülesandeks on teha tinglik teraviljakülv vastavalt võistlustingimustele.

Võistlus toimub ristkülikukujulisel tasasel 51×21 m suurusel väljakul, mis on ette valmistatud vastavalt joonisele 30.

Võistluse algul on traktor koos külvikuga pargitud «garaažis» (külvik tööasendis, traktori mõlemad tagarattad pidurdatud ja peasidur sisse lülitatud), kusjuures esirattad asuvad stardijoonel, mis on 10 cm lai. Võistleja seisab traktori vasaku esiratta kõrval. Mootor töötab.

Võistlus algab kohtuniku märguandel (käe või lipu langetamisega), millisest momendist peale hakatakse arvestama ka aega.

Võistlejal tuleb läbi sõita vastav distants ja täita ettenähtud ülesanded. «Tööeel» on agregaadid peatamine keelatud. Kui aga peatumine toimub masina tehnilise rikke tõttu, siis võib kohtunike kolleegium lubada võistlejale uue stardi. Pöörderibal sõites ei tohi traktori rattad puudutada pöörderiba märkjooni, kuid manööverdamine on lubatud.

Võistleja peab võistluse ajal täitma ülesanded järgmises järjekorras:

1) sõit «garaažist» («garaaži» pikkus on 3 m ja laius külviku laiusest 20 cm võrra suurem. «Garaaž» tähistatakse nelja 1,5 m pikkuse nurgavaiaaga) esimesele pöörderibale (nii esimese kui ka teise pöörderiba laius on 6 m);

2) sõitmine liivaribal. («Tööee» pikkus on 30 m ja laius kahekordne külviku haardelaius. «Tööesi» on kaetud liivaga.) Sirgete külviridade tagamiseks on võistlejal lubatud kasutada kolme 1,5 m pikkust märki, mis tähistavad külviridade telgjoont. Esimene märk asetatakse esimese pöörderiba ja «tööee» eraldusjoonele (võistleja sõidab selle maha). Teine märk asetatakse vahetult teise pöörderiba välimise eraldusjoone taha ja kolmas märk teise pöörderiba taha umbes 10 m kaugusele.

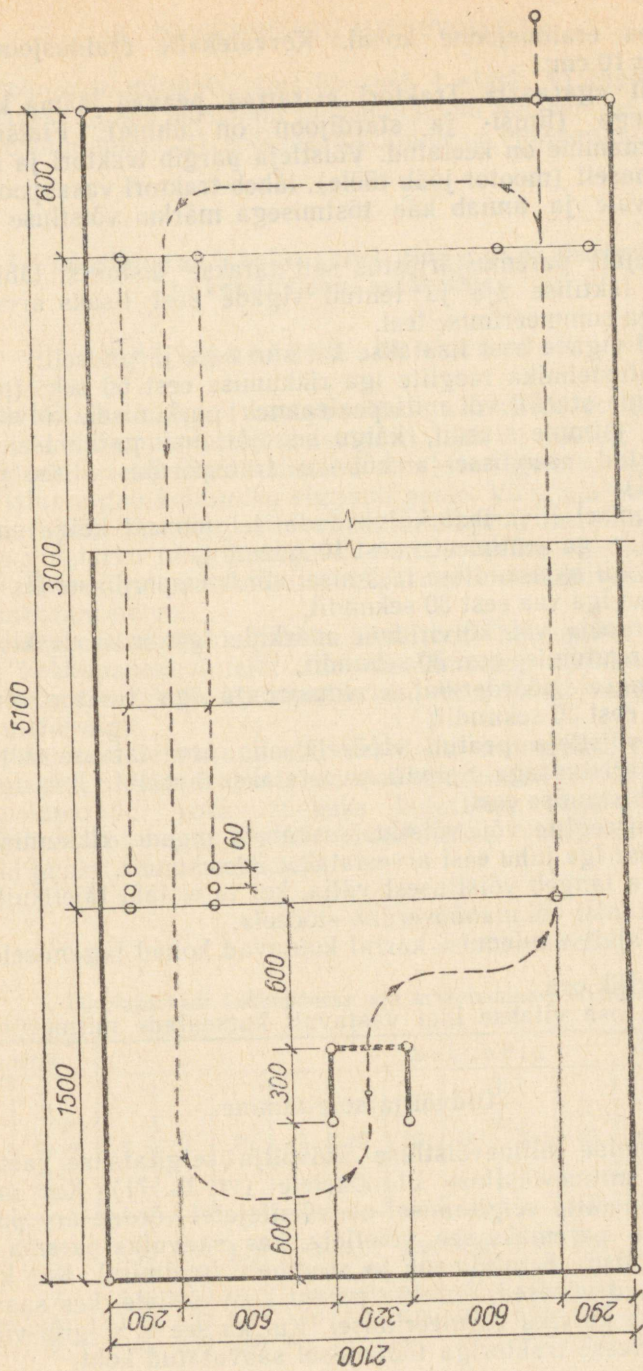
Külvik tuleb lasta tööasendisse esimese pöörderiba ja «tööee» eraldusjoone kohal ning tõsta transpordiasendisse «tööee» ja esimese pöörderiba eraldusjoone kohal. Lubatud kõrvalekalle eraldusjoonest on ± 10 cm;

3) külviagregaadid pööramine teisel pöörderibal;

4) «külvamine» spetsiaalselt tähistatud «koridoris»;

Võistlejal tuleb läbida «koridor». (Viimane tähistatakse 50 cm pikkuste keppidega, mis asetatakse üksteisest 60 cm kaugusele. Keppiridadevahelise «koridori» laius on 20 cm võrra suurem külviku laiusest.)

Külvik tuleb lasta tööasendisse teise pöörderiba ja «tööee» eraldusjoone kohal ning tõsta transpordiasendisse «tööee» ja esimese

Joonis 30. Traktoriga töötamise võistluse skeem.

pöörderiba eraldusjoone kohal. Kõrvalekalle eraldusjoonest on lubatud ± 10 cm;

5) sõit «garaazi». Traktori esirattad peavad jääma kontakti finišijoonega (finiši- ja stardijoon on ühine). Finišijoonele manööverdamine on keelatud. Võistleja pargib traktori ja külviku nõuetekohaselt (mootor jääb tööle), läheb traktori vasakpoolse esiratta kõrvale ja annab käe tõstmisega märku võistluse lõpetamisest.

Võistlejate paremusjärjestus selgitatakse distantsi läbimiseks kulutatud faktilise aja ja tehtud vigade eest lisaks arvestatud karistusaja summeerimise teel.

Tehtud vigade eest lisatakse karistusaega järgmiselt:

1) ohutustehnika reeglite iga rikkumise eest 60 sek. (pidurite pealejätmine stardil või mittepealepanek parkimisel, külviku tööasendisse jätmine stardil, käigu sissejätmine parkimisel, siduri väljalülitatud asendisse ja külviku transpordiasendisse jätmine parkimisel);

2) sõitmisel liivaribal külviridade telgjoonest kõige suurema kõrvalekalde iga sentimeetri eest 10 sekundit;

3) külviku tööasendisse laskmisel või transpordiasendisse tõstmisel tehtud iga vea eest 30 sekundit;

4) «garaazi» või külviridade märkide igakordse traktori või külvikuga puutumise eest 30 sekundit;

5) sõitmisel pöörderibal eraldusjoonte iga traktoriratastega puutumise eest 30 sekundit;

6) kui võistleja peatub «tööeel», siis arvestatakse selle eest 3 minutit karistusaega. Samuti arvestatakse 3 minutit karistusaega siduriga libistamise eest;

7) sõidureeglite või võistlusülesannete muude rikkumiste või mittetäitmise iga juhu eest arvestatakse 30 sekundit.

Võistleja langeb võistlusest välja, kui ta ei läbi täielikult ettenähtud distantsi või manööverdab «tööeel».

Võrdse ajalise tulemuse korral kuuluvad kohad jagamisele.

4. Sportlik osa.

Sportlik osa viiakse läbi vastavalt kutsealade mitmevõistluse üldnõuetele.

Üldvõitja selgitamine

Agronoomide mitmevõistluse üldvõitja selgitatakse vastavalt kutsealade mitmevõistluse üldnõuetele (vt. lk. 71). Kui mitmevõistluse üldvõitja selgitamisel on võistlejalat võrdne arv punkte, siis loetakse paremaks see võistleja, kes saavutas parema koha mineraalväetiste, heintaimede ja seemnete tundmisel. Kui ka sel alal on kohad võrdsed, antakse parem koht sellele, kes saavutas parema koha külviku reguleerimisel. Kui ka see ei selgita võitjat, võetakse arvesse traktoriga töötamisel saavutatud koht.

B. ZOOTEHNIKUTE MITMEVÕISTLUS

Zootehnikute mitmevõistlus koosneb 4 alast: 1) lüpsiaparaadi kokkupanek, sigade eluskaalu ja konditsiooni määramine, 2) veiste välimiku hindamine, 3) söötade tundmine ja hindamine, 4) sportlik osa.

1. Lüpsiaparaadi kokkupanek ning sigade eluskaalu ja konditsiooni määramine

Lüpsiaparaadi kokkupanek

Enne võistluse algust asetab võistleja lahtivõetavad lüpsiaparaadi osad («Impuls» M59 pulsaatorit lahti ei võeta), veenõu ja kokkupanekuks vajalikud vahendid oma äranägemise järgi lauale.

Võistlus algab kohtuniku signaali peale. Võistleja paneb kokku lüpsiaparaadi, ühendab selle vaakumtoruga, kontrollib aparadi tööd ja pulsiarvu ning sõnaga «Valmis!» teatab võistluse lõpetamisest ajamõõtjale-kohtunikule. Aparadi vaakumvooliku jätab vaakumkraani külge.

Lüpsiagregaadi kokkupaneku kvaliteedi hindamisel jälgitakse õigeid kokkupanekuvõtteid: kas nisakummid, voolikud ja kogu aparaat on nõuetekohaselt monteeritud ning töötab normaalselt ja õige pulsiarvuga.

Lüpsiaparaadi kokkupaneku kvaliteeti hinnatakse maksimaalselt 5 punktiga. Olenevalt vigadest vähendatakse punktide arvu.

Lüpsiaparaadi kokkupanekuks kulutatud aega mõõdetakse sekundilise täpsusega. Punkte arvestatakse vastavalt tabelile 3. Saadud punktid summeeritakse.

Tabel 3

Lüpsiaparaadi kokkupaneku aja arvestamine punktides

Minutid		Sekundid											
«Impuls» M59	ДА-3М ja «Voliga»	0	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55
4	5	5,00	4,90	4,80	4,70	4,60	4,50	4,40	4,30	4,20	4,10	4,00	3,90
5	6	3,80	3,70	3,60	3,50	3,40	3,30	3,20	3,10	3,00	2,90	2,80	2,70
6	7	2,60	2,50	2,40	2,30	2,20	2,10	2,00	1,90	1,80	1,70	1,60	1,50
7	8	1,40	1,30	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80	0,70	0,60	0,50	0,40	0,30
8	9	0,20	0,10	0,00	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Sigade eluskaalu ja konditsiooni määramine

Enne võistluse algust valitakse kohtunikekogu poolt välja hindamisele tulevad sigade grupid. Sead kaalutakse ja määratakse nende konditsioon. Soovitav on, et sigade grupe oleks 2—3 või isegi rohkem. Igas grupis peab olema viis siga.

Iga sea seljale värvitakse hästiloetav number nende paremaks eraldamiseks.

Sigade grupid loositakse enne võistluse algust võistlejate vahel, kusjuures võistlejatele sigu enne võistlust ei näidata.

Võistleja asub sigu hindama pärast kohtuniku signaali. Aega on selleks ette nähtud 5 minutit. Vaatluse ja kompamise teel peab võistleja määrama iga sea konditsiooni ja eluskaalu ning kandma tulemused hindamislehele: sea seljanumber, eluskaal kilogrammides, konditsioon (rasvasiga, peekonisiga, lihasiga, lahja siga).

Hindamislehe peab võistleja andma kohtunikule üle võistluseks ettenähtud aja piires.

Võistlustulemusi arvestatakse järgmiselt:

1) iga grupis oleva sea õigesti määratud konditsiooni eest saab võistleja 1 punkti;

2) iga grupis oleva sea õigesti määratud eluskaal annab 2 punkti. Eksimine iga ± 2 täiskilogrammi võrra tegelikust kaalust vähendab hindepunkte 0,1 võrra;

3) kui võistleja jätab hindamislehele märkimata mõne sea eluskaalu või konditsiooni või määrab mõne sea konditsiooni valesti, siis nende eest võistlejale punkte ei arvestata.

Lüsiaparaadi kokkupaneku ning sigade eluskaalu ja konditsiooni määramise võistlusest osavõtjate paremusjärjestuse selgitamiseks summeeritakse kahelt alalt kogutud punktid. Suurem punktide summa annab parema koha. Punktide võrdsuse korral saab kõrgema koha see võistleja, kellel on parem koht lüsiaparaadi kokkupanekul, selle võrdsuse korral kuuluvad kohad jagamisele.

2. Veiste välimiku hindamine

Kohtunikekogu poolt valitakse enne võistlusi välja hindamisele tulevad loomad, hinnatakse nende välimik ja määratakse toitumus.

Ühe grupi moodustavad 2 lehma. Soovitav on valida erinevat tõugu lehmad. Lehmade grupid loositakse võistlejate vahel.

Võistluse algul antakse võistlejatele veiste välimiku hindamise lehed.

Kahe lehma välimiku hindamiseks antakse võistlejale aega 8 minutit. Selle aja jooksul teeb võistleja kindlaks loomade inventarinumbrid, hindab loomade välimiku 100-punktilise süsteemi järgi (üksikud kehaosad kuni 5 punkti) ja arvestab punktid kokku ning kannab andmed hindamislehele ja annab selle kohtunikule.

Kahe lehma välimiku hindamisel võib võistleja saada kokku maksimaalselt 10 punkti. Sellest arvestatakse maha:

- 1) kui kõrvalekaldumine komisjoni poolt igale loomale määratud punktide summast on
3—5 punkti — 0,5 punkti,
üle 5 punkti — 1,0 punkti,
- 2) kui iga kehaosa eest antud punktide kõrvalekaldumine on üks või rohkem punkti — 0,1 punkti,
- 3) välimiku hindepunktide kokkuarvestamisel tehtud vea eest — 0,5 punkti,
- 4) iga kõrvanumbri valesti lugemise eest — 0,5 punkti.

Iga võistluseks ettenähtud ajast vähem kulutatud minuti eest arvestatakse võistlejale juurde 0,1 punkti. Võistlejale, kes ettenähtud aja piires ei suuda lõplikult hinnata lehmade välimikku, punkte ei arvestata.

Parema koha veiste välimiku hindamise võistlusel saavutab osavõtja, kes kogub rohkem punkte. Punktide võrdsuse korral kuuluvad kohad jagamisele.

3. Söötade tundmine ja hindamine

Võistlejale antakse hindamiseks 20 naturaalselt jõu-, kore-, mahlaka ja mineraalsööda proovi. Aega selleks tööks antakse 10 minutit. Selle aja jooksul peab võistleja märkima hindamislehele iga sööda nimetuse ning mitu kilogrammi seda sööta läheb söötühikusse ja mitu grammi seeduvat proteiini sisaldab selle sööda üks söötühik.

Söötade hindamine toimub Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt 1966. a. väljaantud «Loomakasvataja meelespeas» toodud tabelite alusel.

Võistlustulemuste arvestamisel antakse võistlejale iga õigesti määratud söödaproovi eest 1 punkt. Valesti määratud või määramata jäänud sööda nimetuse eest punkte ei arvestata. Kui võistleja määrab valesti söötühikud või proteiinisalduse, arvestatakse maha iga valesti määratud sööda pealt 0,25 punkti. Kui võistleja lõpetab võistluse normajast kiiremini, arvestatakse talle iga vähemkulutatud minuti eest juurde 1 punkt.

Parema koha saavutab see söötade tundmise ja hindamise võistlusest osavõtja, kes kogub rohkem punkte. Punktide võrdsuse korral kuuluvad kohad jagamisele.

4. Sportlik osa

viiakse läbi vastavalt kutsealade mitmevõistluse üldistele nõuetele (vt. lk. 70).

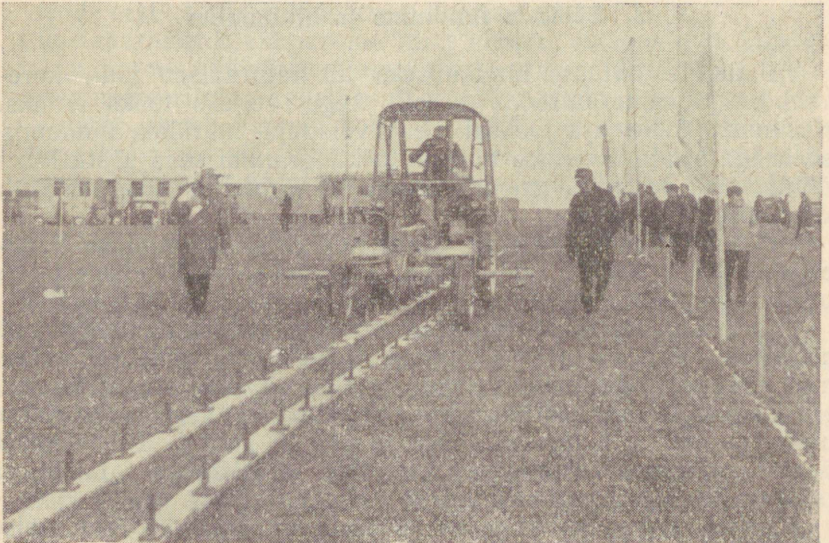
Üldvõitja selgitamine

Zootehnikute mitmevõistluse üldvõitja selgitatakse välja korra kohaselt, mis on ette nähtud kutsealade mitmevõistluse üldnõuetes (vt. lk. 71).

Kui zootehnikute mitmevõistluse üldvõitja selgitamisel saavad mõned võistlejad võrdse arvu punkte, loetakse paremaks see võistleja, kes saavutas parema koha lüpsiaparaadi kokkupaneku ja sigade eluskaalu ning konditsiooni määramise võistluses. Kui ka sellel võistlusosal on kohad võrdsed, loetakse paremaks see võistleja, kes saavutas parema koha veiste välimiku hindamisel.

C. MEHHAANIKUTE MITMEVÕISTLUS

Mehhaanikute mitmevõistlus koosneb neljast alast: 1) töötamine traktoriga, 2) traktori tundmine, 3) täpsussõit traktoriga ja 4) sportlik osa.

Joonis 31. «Vaheltharimine» võistlustingimustes.

1. Töötamine traktoriga

Võisteldakse šassiitraktoriga T-16 või RS 09, millel on rippes vaheltharimiskultivaator КРСИИ-2,8А või P-420.

Võisteldakse 45×21 m suurusel tasasel väljakul. Võistlusväljak peab olema varem ette valmistatud vastavalt joonisele 32.

Võistluse algul on traktor koos kultivaatoriga pargitud «garaažis» nii, et esirattad asuvad 10 cm laiusel stardijoonel. Mootor töötab. Traktori mõlemad tagarattad on pidurdatud ja peasidur sisse lülitatud. Kultivaator on tööasendis. Võistleja seisab traktori vasaku esiratta kõrval.

Võistlus algab kohtuniku märguandel (käe või lipu langetamine), millisest momendist peale hakatakse arvestama aega.

Võistlejal tuleb läbi sõita ettenähtud distants ja täita alljärgnevad ülesanded:

1) sõit «garaažist» esimesele pöörderibale. («Garaaž» tähistatakse nelja 1,5 m pikkuse nurgavaiaga, kusjuures «garaaži» pikkus on 3 m ja laius on kultivaatori laiusest 20 cm võrra suurem. Mõlema pöörderiba laius on 4 m);

2) kultiveerimine liivaribal. («Tööee» pikkus 30 m ja laius kahekordne kultivaatori haardelaius. «Tööesi» on kaetud liivaga.) Sirgjoonelise liikumise tagamiseks on lubatud kasutada kolme 1,5 m pikkust märgistit, mis tähistavad kultiveerimise telgjoont. Esimene märgisti asetatakse esimese pöörderiba ja «tööee» eraldusjoonele (võistleja sõidab selle maha). Teine märgisti asetatakse teise pöörderiba välimise eraldusjoone taha ja kolmas märgisti teise pöörderiba välimisest eraldusjoonest umbes 10 m kaugusele.

Kultivaator tuleb lasta tööasendisse esimese pöörderiba ja «tööee» eraldusjoone kohal ning tõsta transpordiasendisse «tööee» ja teise pöörderiba eraldusjoone kohal;

3) sõitmine teisel pöörderibal vaheltharimiseks ettenähtud «vao» juurde;

4) «vaheltharimine» 30 m pikkusel «vaol». (Vagu tähistatakse kahe 20 cm pikkuste pulkade reaga. Pulkade vahekaugus reas on 60 cm. Ridade vahekauguse määramisel tuleb jätta kaitseribaks 5—8 cm.)

Kultivaator tuleb lasta tööasendisse teise pöörderiba ja «tööee» eraldusjoone kohal ning tõsta transpordiasendisse «tööee» ja esimese pöörderiba eraldusjoone kohal;

5) sõit «garaaži» finišijoonele. Traktori esirattad peavad jääma kontakti finišijoonega (finiši- ja stardijoon on ühine). Finišijoonel manööverdamine on keelatud.

Võistleja pargib traktori ja kultivaatori nii, nagu see oli võistluse algul (mootor jääb tööle), läheb traktori vasakpoolse esiratta kõrvale ja annab käe tõstmisega märku võistluse lõpetamisest.

Võistluse ajal on keelatud peatada agregaat «tööeel». Peatuda ja manööverdada võib pöörderibal, kuid seejuures ei tohi traktori rattad puudutada pöörderiba märkjooni. Kui distantsil tekib masinal tehniline rike, võib kohtunikekogu võistlejale lubada uue stardi.

Võistlejate paremusjärjestus selgitatakse distantsi läbimiseks faktiliselt kulutatud aja ja võistlusülesande täitmisel tehtud vigade eest arvestatud karistusaja liitmise teel. Juhul kui võistlejad saavutavad võrdse aja, kuuluvad kohad jagamisele.

Võistlusülesande täitmisel tehtud vigade eest arvestatakse karitusaega järgmiselt:

1) ohutustehnika reeglite iga rikkumise eest 60 sek. (pidurite pealejätmine stardil või mittepealepanek parkimisel; kultivaatori tööasendisse jätmine stardil; käigu sissejätmine, siduri väljalülitatud asendisse jätmine ja kultivaatori transpordiasendisse jätmine parkimisel);

2) kultiveerimisel liivaribal telgjoonest kõige suurema kõrvalekalde iga sentimeetri eest 10 sek.; kultivaatori mahalaskmise või ülestõstmise eest pöörderibade ja «tööee» eraldusjoontest kauge- mal kui ± 20 cm arvestatakse 30 sek.;

3) vaheltharimisel iga pulga mahaajamise eest 30 sek.;

4) «garaaži» tähistavate keppide ja pöörderiba piirdepostide igakordse puudutamise eest traktori või kultivaatoriga 30 sek.;

5) pöörderiba eraldusjoonte iga puudutamise eest traktori ratastega 30 sek.;

6) sõidureeglite ja võistlusülesannete muude rikkumiste või mittetäitmise iga juhu eest 30 sek.

Võistleja langeb võistlusest välja, kui ta ei läbi täielikult ette- nähtud distantsi või manööverdab «tööeel».

2. Traktori tundmine

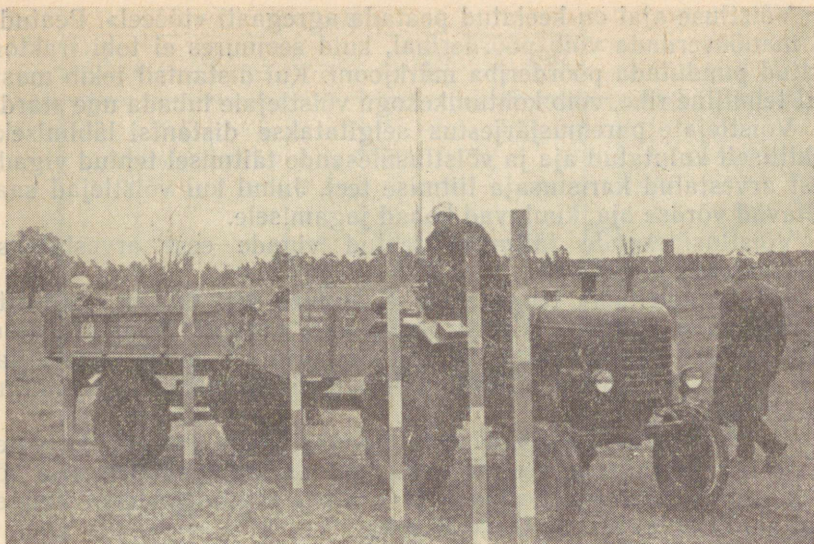
Kohtunike kolleegium valmistab ette 10 küsimust, mis käsitle- vad traktorite T-74, MT3-50/52, RS 09 ja ДТ-20 ehitust, reguleeri- mist ja hooldamist. Küsimuste vastamiseks on aega 20 minutit. Kui võistlejad vastavad võrdselt, siis loetakse paremaks võistleja, kes enne andis ära vastused.

3. Täpsussõit traktoriga

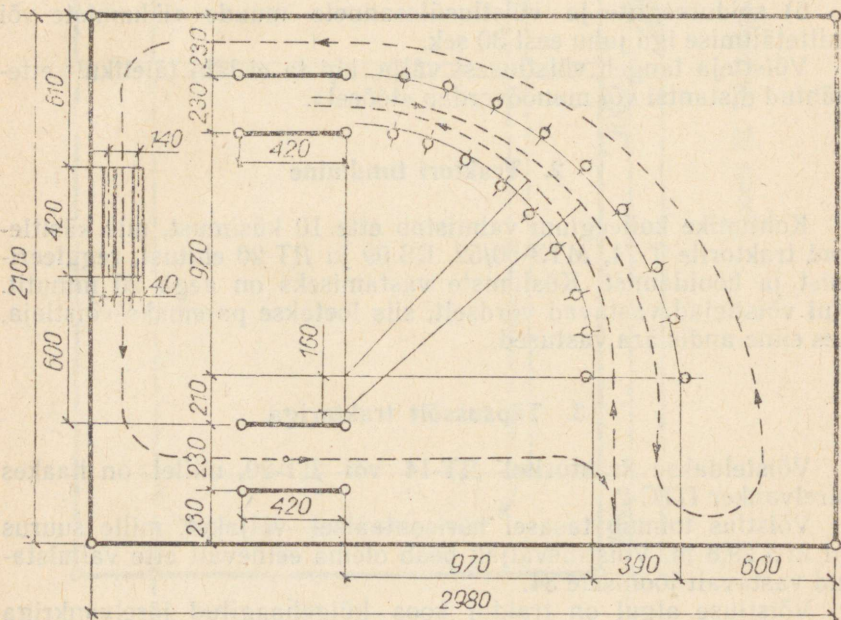
Võisteldakse traktoritel ДТ-14 või ДТ-20, millel on haakes järelvanker ПТС-2.

Võistlus toimub tasasel horisontaalsel väljakul, mille suurus on $21 \times 29,8$ m. Võistlusväljak peab olema eelnevalt ette valmista- tud vastavalt joonisele 34.

Võistluse algul on traktor koos külgehaagitud järelvankriga pargitud «garaaži» nii, et esirattad asuvad 10 cm laiusel stardijoo-

Joonis 33. Tagurpidi sõit kitsenevas koridoris

Joonis 34. Traktoriga täpsussõidu võistluse skeem.

nel, järelvanker aga kahel piki «garaaži» paikneval maasse kaevatud laual. Mootor töötab. Traktori mõlemad tagarattad on pidurdatud ja peasidur sisse lülitatud. Võistleja seisab traktori vasaku esiratta kõrval.

Võistlus algab kohtuniku märguandel (käte või lipu langetamine), millisest momendist peale hakatakse arvestama ka aega.

Võistlejal tuleb läbi sõita ettenähtud distants ja täita järgmised ülesanded:

1) sõit «garaažist» tagurpidisõidu koridori ette. («Garaaž» tähistatakse nelja 1,5 m pikkuse nurgavaiaga. «Garaaži» pikkus on 4,2 m ja laius on järelvankri laiusest 20 cm võrra suurem);

2) sõit pidevalt kitsenevas koridoris tagurpidi teise «garaaži» ehk boksi.

Koridor kujutab üht veerandit ringist, mille sisemine raadius on 9,7 m ja välimine 13,6 m. Koridor tähistatakse kummastki küljest kaheksa 2 m pikkuse kepiga.

Boks, mis asub koridori lõpus, tähistatakse nelja 2 m pikkuse kepiga. Boksi pikkus on 4,2 m ja laius 20 cm laiem järelvankrist,

3) peatumine boksis. Traktori esirattad peavad jääma kontakti teise stardijoonega, mis samuti on 10 cm lai. Teine stardijoon asub koridori lõppu ja boksi algust tähistavate keppide vahel;

4) sõit koridorist ja bokсист välja;

5) sõit üle «silla». «Silla» moodustavad kaks maapinnale paralleelselt asetatud 40 cm laiust ja 4,2 m pikkust lauda;

6) sõit «garaaži» finišijoonele. Traktor tuleb peatada nii, et esirattad jäävad kontakti finišijoonega (stardi- ja finišijoon on ühine). Finišijoonel manööverdamine on keelatud;

7) võistleja pargib traktori ja järelkäru nii, nagu need seisid võistluse algul (mootor jääb tööle). Võistleja läheb traktori vasakpoolse esiratta kõrvale ning annab käe tõstmisega märku võistluse lõpetamisest.

Võistlejate paremusjärjestus selgitatakse distantsi läbimiseks kulutatud faktilise aja ja ülesande täitmisel tehtud vigade eest arvestatud karistusaja liitmise teel. Võrdse ajalise tulemuse korral kuuluvad kohad jagamisele.

Võistlusülesande täitmisel tehtud vigade eest arvestatakse karitusaega järgmiselt:

1) ohutustehnika reeglite iga rikkumise eest 60 sek. (pidurite pealejätmine stardil või mittepealepanek parkimisel; käigu sissejätmine parkimisel; siduri väljalülitatud asendisse jätmine parkimisel; signaali mitteandmine tagasisõitu alustades);

2) «silla» mittetäieliku ületamise eest 60 sek.;

3) igakordse «garaaži», koridori või boksi piirdeposti puudutamise eest traktori või järelvankriga 30 sek.;

4) «garaažis» peatumisel traktori rataste mitte kontakti viimise eest stardi-finišijoonega 30 sek.;

5) sõidureeglite ja võistlusülesannete muude rikkumiste eest või mittetäitmise iga juhu eest 30 sek.

Traktori tehnilise rikke korral võib kohtunikekogu võistlejale lubada uue stardi.

Võistleja langeb võistlusest välja, kui ta ei läbi täielikult ettenähtud distantsi.

4. Sportlik osa

viiakse läbi vastavalt kutsealade mitmevõistluse üldistele nõuetele (vt. lk. 70).

Mehhaaniku mitmevõistluse üldvõitja selgitatakse välja korra kohaselt, mis on ette nähtud kutsealade mitmevõistluse üldvõitja selgitamisel. Kui mõned võistlejad saavutavad võrdse arvu punkte, siis loetakse paremaks see võistleja, kes saavutas parema koha täpsussõidus. Kui ka sellel alal jäävad kohad võrdseks, antakse parem koht sellele, kes oli parem traktoriga töötamisel.

D. AUTOJUHTIDE MITMEVÕISTLUS

1) Autojuhtide mitmevõistlus koosneb neljast alast:

- I. Vigursõit.
- II. Ökonoomsussõit.
- III. Erialaste teadmiste võistlus.
- IV. Sportlik osa.

2) Mitmevõistluse alade tingimused:

I. Vigursõit

A. Üldtingimused:

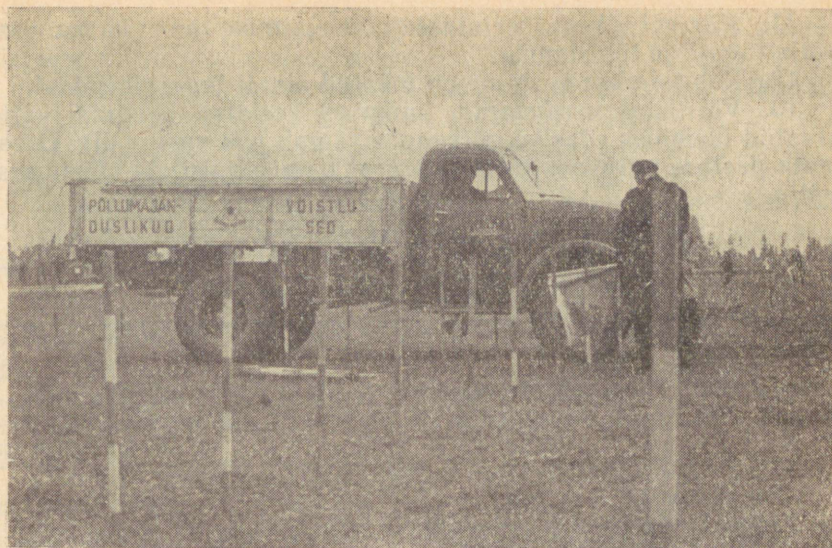
1. Käesolevatest tingimustest peab kinni pidama nii iseseisvate vigursõitude läbiviimisel kui ka komplekssete kahevõistluste ja mitmevõistluste puhul, välja arvatud ralli.

2. Vigursõidust osavõtja ülesandeks on 10 viguri läbimine lisatud loetelu järgi, kusjuures vigurid valib kohtunike peakollegium ja need võivad olla teatavaks tehtud võistluste juhendis.

3. Klassifikatsioonipunkte arvestatakse ainult osavõtjatele, kes on kogunud kuni 300 hindepalli sõiduautodel ja kuni 400 hindepalli veoautodel ja autobussidel.

Nimetatud hindepallid saadakse distantsi läbimise ajast sekundites ja karistuspunktidest, mis on arvestatud vigade eest harjutuste sooritamisel.

4. Klassifikatsioonivõistlused (V grupp) tuleb läbi viia tasasel väljakul, mille pinnas võimaldab autode normaalset juhtimist ja kus ei esine rataste libisemist.

Joonis 35. Stardis on autojuhtide mitmevõistleja.

IV ja III grupi võistlused on lubatud läbi viia pinnasel, kus on kinni tambitud lumi või jää. Sellisel juhul, kui pinnas ei ole üle puistatud liivaga, klassifikatsioonipunktide arv suureneb sõiduautodel 450 pallini, veoautodel ja autobussidel 550 pallini.

5. Harjutuste vahekaugus (eelmisest väljasõidust kuni järgneva sissesõiduni) peab olema sõidu- ja veoautodel umbes 15 m ja autobussidel 20 m.

See nõue ei kehti juhul, kui samade gabariitide juures järgemööda sooritatakse kaks harjutust (näiteks ring algul edasikäiguga ja pärast tagasikäiguga).

6. Sisenemiste, väljumiste ja nurkade piirajad kõikidele harjutustele ja harjutustele «uss-tee» peavad olema vähemalt 2 m kõrged, teised piirajad kõikidele autodele mitte vähem kui 1 m.

7. Piiraja riivamiseks loetakse tiku puutumist. Karistuspunkte, mis on toodud tabeli jaotuses 3, arvestatakse: kui riivatakse, lükatakse ümber või lükatakse paigalt 1–3 piirajat.

8. Harjutuse mittetäitmiseks loetakse peale selle, mis on antud harjutuste kirjelduses, ka üle 3 piiraja riivamine või ümberlükamine ja mittetäielik viguri gabariitide läbimine pärast sellest möödumist.

9. Veoautodega tagurpidisõidul lubatakse panna jalg astmealauale.

10. Vigursõidu start antakse seisva mootoriga paigalt.

11. Kas või ühegi harjutuse vahelejätmine toob kaasa osavõtja tagajärje tühistamise.

12. Kabiini ukse avamine on lubatud ainult tagurpidisõidul.

13. Võistlejal on distantsi läbimisel keelatud peatuda (välja arvatud üleminek edasikäigult tagasikäigule või vastupidi). Lubamatu peatuse või ukse avamise korral langeb võistleja võistlusest välja.

B. VIGURITE (HARJUTUSTE) LOETELU JA TRAHVIPUNKTIDE SKAALA VIGADE EEST HARJUTUSTE TÄITMISEL

Harjutanumbr.	Harjutuse nimetus	Karistuspunktide arv	
		piirajate riivamise eest	harjutuse mittetäitmise eest
1.	Ümberpööramine «väljakul»	20	100
2.	«Ring» — edasikäiguga vastupäeva	30	100
3.	«Ring» — edasikäiguga päripäeva	20	100
4.	«Gabariitväravad» — edasikäiguga	—	50
5.	«Usstee» — edasikäiguga	30	100
6.	«Usstee» — tagasikäiguga	20	100
7.	Sissesõit vasakul asetsevasse «boksi»	30	100
8.	«Teatesõit»	—	50
9.	Sõit edasikäiguga vasakpoolsete ratastega piki lauda	—	100
10.	«Stoppjoon» — esirastestega edasikäigul	—	50
11.	«Ring» — tagasikäiguga päripäeva	30	100
12.	«Ring» — tagasikäiguga vastupäeva	20	100
13.	«Kaheksa»	20	100
14.	«Gabariitväravad» — tagasikäiguga	—	30
15.	Sissesõit paremal asetsevasse «boksi»	20	100
16.	Rööbastee vasakpoolsete ratastega edasikäiguga	—	50
17.	Sõit edasikäiguga parempoolsete ratastega piki lauda	—	50
18.	Rööbastee parempoolsete ratastega edasikäiguga	—	30
19.	Sõit tagasikäiguga vasakpoolsete ratastega piki lauda	—	50
20.	Rööbastee vasakpoolsete ratastega tagasikäiguga	—	30
21.	«Kännust» ülesõit	—	100
22.	«Kändudest» ülesõit	—	100
23.	«Kitsas tänav» — sissesõit edasikäiguga	30	100
24.	«Kitsas tänav» — sissesõit tagasikäiguga	20	100
25.	«Sissesõit peatuskohta» — tagasikäiguga	—	100
26.	«Kontrolljooned»	20	100
27.	«Stoppjoon» — tagarastestega tagasikäigul	—	30
28.	«Stoppjoon» — tagarastestega edasikäigul	—	30

C. VIGURITE (HARJUTUSTE) KIRJELDUS

Harjutus nr. 1 — «Väljak»

Täisnurkne ristkülik, mis on piiratud kolmest küljest.

Võistleja peab sõitma «väljakule» edasikäiguga, auto ümber

pöörama ja välja sõitma. «Väljakult» tulnud teed mööda edasikäiguga, mitte puudutades piirajaid.

Harjutuse mittetäitmiseks loetakse auto ratastega väljasõit piirajate joonelt või mittetäielik sissesõit «väljakule».

Harjutused nr. 2, 3, 11 ja 12 — «Ring»

Kaks kontsentrilist ringjoont raadiustega R ja r.

Võistleja peab läbima täielikult «ringi» piirajaid puudutamata.

Harjutuse mittetäitmiseks loetakse piirajate joonest ülesõit kas või ühe rattaga.

Harjutused nr. 4 ja 14 — «Gabariitväravad»

Kaks väravat laiusega «a» asetatakse teineteisest «b» kaugusele.

«Gabariitväravad» märgistatakse horisontaalsete liikuvate piirajatega, mis on üles seatud sellisele kõrgusele, kus auto gabariit on kõige laiem.

Võistleja peab läbima mõlemad «gabariitväravad», puudutamata piirajaid.

Harjutuse mittetäitmiseks loetakse piirajate puudutamine ja samuti mittetäielik «gabariitväravate» läbimine.

Harjutused nr. 5 ja 6 — «Usste»

Ühele sirgjoonele intervalliga «a» on paigutatud viis piirajat, mis moodustavad neli läbisõidukohta. Võistleja peab läbima järjekorras kõik läbisõidukohad.

Harjutuse mittetäitmiseks loetakse läbisõidukoha vahelejätmist.

Harjutused nr. 7 ja 15 — «Boks»

Täisnurkne ristkülik laiusega «d» ja pikkusega «c», mille sissesõidu juures on 90°-se nurga all kas paremal või vasakul asetsev «boks» laiusega «a» ja sügavusega «b».

Võistleja peab sõitma edasikäiguga väljakule ja tagasikäiguga «boksi».

Harjutuse mittetäitmiseks loetakse masina mittetäielik sissesõit väljakule või «boksi» ja samuti piirajate joonest ülesõit kas või ühe rattaga.

Harjutus nr. 8 — «Teatesõit»

Kaks posti seatakse teineteisest 30—40 m kaugusele. Postidele 1,2—1,5 m kõrgusele maapinnast on kinnitatud horisontaalselt 20 cm pikkused kronsteinid. Esimese posti kronsteinile riputatakse 4—5 mm-sest traadist valmistatud 20 cm-se diameetriga rõngas. Võistleja peab võtma vasaku käega esimese posti kronsteinilt rõnga ja panema teise posti kronsteinile.

Teatesõidu võib täita ka ainult ühe postiga. Võistleja peab sõidu pealt võtma käega rõnga, tegema sõidu ümber posti ja panema rõnga tagasi sama posti kronsteinile.

Harjutus loetakse mittetäidetuks, kui võistleja ajab posti pikali või rõngas ei satu teise posti kronsteinile, või ei võta rõngast postilt.

Harjutus nr. 9, 17 ja 19 — «Laud»

Laud, mis on värvitud selliselt, et see paistaks hästi silma maapinnalt, pannakse maha kõige lähemale joonele naabertakistustega. Võistleja peab sõitma lauale ja laua otstelt maha. Peale- ja mahasõit mitte laua otstelt, aga samuti üldse lauale mittesõit loetakse harjutuse mittetäitmiseks.

Harjutused nr. 16, 18 ja 20 (ainult sõiduautodele).

Uhele sirgjoonele vahekaugusega «a» asetatakse kaks paari piirajaid. Iga paar moodustab läbisõidu auto ühe poole ratastele.

Võistleja peab sõitma piirajate vahelt läbi esi- ja tagaratastega.

Harjutuse mittetäitmiseks loetakse piirajate ümberajamist või paigaltnihutamist.

Harjutus nr. 21 — «Känd»

Pinnasele asetatakse post kõrgusega «a», mis on sellise konstruktsiooniga, et ta kergelt ümber kukuks, kui teda puudutada auto madalamate osadega. Võistleja peab sõitma selliselt, et ta seda ümber ei aja.

Harjutuse mittetäitmiseks loetakse posti ümberajamist.

Harjutus nr. 22 — «Kännud»

Väljakule asetatakse kaks «kändu» kõrgusega «a», vahekaugusega teineteisest «b», mis on võrdne ühes suunas rataste vahelaiusega, ja vahekaugusega teineteisest «c», mis on võrdne teises suunas auto pikkusega.

Võistleja peab sõitma üle «kändude» selliselt, et nad asuksid auto rataste vahel.

Harjutuse mittetäitmiseks loetakse kas või ühe «kännu» ümberajamine või paigalt nihutamine, aga samuti ülesõit ainult ühest «kännust».

Harjutused nr. 23 ja 24 — «Kitsas tänav»

Kaks paralleeljoont, mis on tähistatud piirajatega, tähistavad «tänav» sõidetavat osa laiusega «a». Võistleja peab sõitma sisse sõidetavasse ossa, pöörama auto ümber 180° ja sõitma välja nii, et ei puudutaks ühtki piirajat. Piirajate joonest ülesõidul kas või ainult ühe rattaga või mittetäielikul sissesõidul loetakse harjutus mittetäidetuks.

Harjutus nr. 25 — «Sissesõit peatuskohta»

Täisnurkne ristkülik ühe auto paigutamiseks külgedega «a» ja «b». Võistleja peab sõitma väljakule, puudutamata piirajaid, ja paigutama auto selliselt, et ükski osa ei ületaks väljaku piire.

Harjutus nr. 13 — «Kaheksa»

Kaks ringjoont nagu harjutuses nr. 2 puutuvad kokku välimiste ringjoontega. Võistleja peab sisse sõitma ringjoonte puutekohalt sõitma ühe ringi vastupidi kellaosuti liikumissuunale ja teise ringi kellaosuti liikumise suunas, või vastupidi, piirajaid puudutamata. Piirajate joonest ülesõidul kas või ainult ühe rattaga loetakse harjutus mittetäidetuks.

Harjutus nr. 26 — «Kontrolljooned»

D. Vigurite mõõtmised automarkide lõikes

Vigurite nimetus ja harjutuse nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Parameetrite nimetused	«Volga» M-21	ΓΑ3-51 A	3A3-965	3A3-966-B	M-408	ΓΑ3-53	ЗИЛ-130		
Nr. 1 «Väljak»	a) laius b) pikkus	6,7 10,0	8,0 15,0	4,7 10,0	5,3 10,0	5,7 10,0	8,9 15,0	9,3 15,0	
Nr. 2, 3, 11 ja 12 «Ring»	R — välisringi raadius r — siseringi raadius	7,2 3,9	8,8 4,4	5,6 3,2	6,2 3,5	5,8 2,9	10,1 6,0	9,6 5,1	
Nr. 4 ja 13 «Gabariitvä- ravad»	a) värvate laius b) värvate vahekaugus	2,0 2,7	2,5 3,3	1,6 2,0	1,8 2,1	1,8 2,4	2,6 3,7	2,7 3,8	
Nr. 5 ja 6 «Usstee»	piirajate vahekaugus	6,5	7,8	5,2	5,6	5,5	8,5	8,5	
Nr. 7 ja 15 «Boks»	a) «boksi» laius b) «boksi» sügavus c) väljaku pikkus d) väljaku laius	2,2 5,0 10,2 8,2	2,7 5,9 12,2 10,0	1,8 3,5 7,4 6,2	2,0 3,9 8,3 6,9	2,0 4,3 8,1 6,5	2,8 6,6 14,3 11,5	2,9 6,9 13,7 11,0	
Nr. 9, 17 ja 19 «Laud»	a) «laua» laius b) «laua» pikkus	0,35 8,0							kõigile automarkidele " "
Nr. 16, 18 ja 20 «Rööbas- tee»	a) piirajate paaride vahe- kaugus b) piirajate vahekaugus c) piirajate kõrgus	8,0 0,28 0,08	—	0,24					kõigile automarkidele 0,26 kõigile automarkidele
Nr. 21 «Känd»	kõrgus	0,20	0,25	0,18	0,20	0,18	0,28	0,28	
Nr. 22 «Kännud»	a) kõrgus b) pikkus c) laius	0,19 2,7 1,4	0,24 3,3 1,5	0,17 2,0 1,1	0,19 2,1 1,2	0,17 2,4 1,2	0,27 3,7 1,5	0,27 3,8 1,7	

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Nr. 23 «Kitsas tänav»	a) laius b) pikkus	6,2 20,0	7,4	4,4	4,9 kõigile automarkidele	5,3	8,2	8,6
Nr. 25 «Sissesõit peatus- kohta»	a) laius b) pikkus	2,1 7,3	2,6 8,6	1,7 5,0	1,9 5,6	1,9 6,2	2,7 9,6	2,8 10,0
Nr. 26 «Kontrolljooned»	a) koridori laius b) koridori pikkus c) joonte vahekaugus	2,3 15,0 1,7	2,8 2,3	1,9 1,0	2,0 1,1	2,0 1,4	2,9 2,7	3,0 2,8
Nr. 10, 27 ja 28 «Stopp- joon»	a) joone laius b) joone pikkus	0,15 5,0			kõigile automarkidele "	"		
Nr. 8 «Teatesõit»	piirajate vahekaugus	30—40 m			kõigile automarkidele			

Märkus. Vigurite vahekaugused teiste automarkide puhul on vastavad 1964.—1968. a. võistluste tingimustele.

Koridori, mille laius «a» ja pikkus «b», kantakse maapinnale üks või kaks hästi nähtavat joont. Võistleja peab sõitma koridori, ületama kontrolljooned ja peatama auto selliselt, et jooned asuksid auto rataste vahel, peale selle sõitma tagasi, et «kontrolljooned» jääksid esiratastest ettepoole, ja jätkama sõitu edasikäiguga.

Kui võistleja peatas auto mitte selliselt kui eespool tähendatud, sõitis tagasi mitte täpselt või ületas jooned peatamata, loetakse harjutus mittetäidetuks.

Harjutused nr. 10, 27 ja 28 — «Stoppjoon»

«Stoppjoon» kantakse maapinnale hästi nähtava värviga. Mõlemad rattad (esi- või tagarattad — vastavalt nõuetele) peavad olema auto täielikul peatumisel kontaktis «stoppjoonega».

Harjutus loetakse mittetäidetuks, kui mõlemad rattad ei ole kontaktis «stoppjoonega».

II. Ökonoomsussõit

Ökonoomsussõit viiakse läbi poole kandejõu ulatuses kooramatud ühe ja sama veoautoga ГАЗ-51.

Võistlustel kasutatakse üht marki bensiini. Võistleja peab sõitma 1,5 km pikkusel trassil vähemalt 3 ringi, kusjuures sisering on märgistatud lippudega. Keskmine kiirus distantisi läbimisel ei tohi olla alla 20 km tunnis. Auto liikumiseks võib kasutada ainult mootori energiat, liikumise inertsit ja kallakul raskusjõu mõju.

Võistlejad, kes ei taga nimetatud keskmist kiirust või puudutavad või ajavad maha trassi märgistavaid lippe, kasutavad auto edasiviimiseks elektristarteri abi, tõukavad autot, avavad auto-uksi, et suurendada taganttuule mõju jne., langevad võistlustest välja.

Võitja on see võistleja, kes kulutab kõige vähem bensiini. Võrdsete tulemuste korral on parem see võistleja, kes kulutas kontrollpunkti jõudmiseks vähem aega.

III. Erialaste teadmiste võistlus

Erialaste teadmiste võistlus koosneb kahest etapist: a) ГАЗ-51 tehnilise seisukorra, tehnilise hooldamise ja liikluseeskirjade tundmine; b) vasakpoolse välimise tagaratta vahetamine tagavararatta vastu autol ГАЗ-51.

a) Võistleja peab vastama 4 küsimust liikluseeskirjade kohta: 1 küsimuse veoauto ГАЗ-51 tehnilise hooldamise ja 1 küsimuse tehnilise seisukorra kohta; iga küsimuse vastamiseks on aega 60 sek.

Ettenähtud aja piires antud iga õige vastus annab 1 punkti.

Vastamata küsimus või vale vastus punkti ei anna. Võrdse punktide arvu korral lähevad kohad jagamisele.

b) Võistleja peab vahetama vasakpoolse välimise tagaratta tagavararatta vastu. Parem on see võistleja, kes lõpetab ülesande kiiremini. Kontrollaja määrab kohtunikekogu. Kui kontrollaja piires ei suudetud ülesannet täita, siis võistleja saab selle võistlus-etapi eest 0 punkti. Võrdse tulemuse korral lähevad kohad jagamisele.

Erialaste teadmiste võistluse paremusjärjestuse määramisel arvestatakse võistlejaile mõlemal etapil esikoha eest nii mitu punkti, kui palju mitmevõistlusest võtab osa võistlejaid, teise koha eest üks punkt vähem jne. Suurema punktide kogusumma kogunud võistleja loetakse võitjaks. Võrdse tulemuse korral on parem see võistleja, kes saavutas parema koha II etapil.

IV. Sportlik osa — toimub käesolevas brošüüris 70. leheküljel toodud juhendi järgi. Sportliku klassifikatsiooni omistamiseks võistlejaile, kes on täitnud autospordi klassifikatsiooni nõuded, on soovitatav läbi viia väljaspool kutseala võistluse arvestust granaadi täpsusvise või laskmine kooskõlas nendel aladel kehtestatud võistlustingimustega.

5. Võistlustulemuste arvestamine

Autojuhtide mitmevõistlusest osavõtjate individuaalse paremusjärjestuse määramisel arvestatakse ainult neid osavõtjaid, kes võtsid osa võistluse kõigist aladest. Võistluse iga ala eest arvestatakse punkte järgmiselt:

esikoht iga alal annab nii mitu punkti, kui palju oli osavõtjaid pluss üks punkt;

teine koht iga alal annab nii mitu punkti, kui palju oli võistlejaid miinus üks punkt;

iga järgnev koht annab ühe punkti vähem eelmisest paremast võistlejast;

võistlusala tulemuse mitteamestamine annab võistlejale null punkti.

Parim võistleja on see, kes kogus kõigi alade kokkuvõttes suurema punktide summa. Võrdse tulemuse korral on parem see võistleja, kes saavutas parema tulemuse vigursõidus. Kui see ei selgita paremusjärjestust, siis on parem see võistleja, kelle tulemus on parem ökonoomsussõidus. Kui ka ökonoomsussõidu tulemus paremusjärjestust ei selgita, siis tuleb arvesse erialaste teadmiste tulemus.

6. Protestid

Proteste võistlustulemuste kohta võetakse vastu kirjalikult mitte hiljem kui 10 min. peale iga ala esialgsete võistlustulemuste teatamist ja 15 min. lõpptulemuste teatamisest lõplike tagajärgede kohta.

Mitmevõistlus koosneb neljast osast: 1) erialased teadmised, 2) puude istutamine, 3) mootorsae «Družba» käsitsemine ja 4) sportlik osa.

Mitmevõistluse võidab võistleja, kes saavutab nelja ala kokkuvõttes kõige rohkem punkte. Järgnevad kohad määratakse samuti kogutud punktide (pingerea) alusel. Võrdse punktide arvu korral antakse parem koht võistlejale, kes kogus mootorsae käsitsemisel rohkem punkte. Kui punktid ühtivad ka sel juhul, arvestatakse istutamisel saavutatud paremat kohta.

Võistlusnumbri saab võistleja loosiga.

1. Erialased teadmised

Võistlejatele on pandud välja eksponaadid. Kohtunikelt saadud küsimuslehel on iga eksponaadi kohta 1—3 küsimust. Kohtuniku loal (saatel) tutvub võistleja eksponaatidega ja vastab lehel olevatele küsimustele. Võistleja kirjutab vastused iseseisvalt ja loetavalt. Küsimuste vastamise kogu kontrollaeg on 8 minutit. Kontrollaja möödumisel annab võistleja täidetud küsimuslehe kohtunikule. Kohtunikud määravad vastuste õigsuse. Vastamata jäänud küsimuste ja ebaõigete vastuste eest punkte ei arvestata. Iga õige vastus annab võistlejale kaks punkti. Võistleja võib saada maksimi-

Joonis 36. Metsatöötajate üheks võistluslaks on mootorsae «Družba» käsitsemine.

maalselt 28 punkti. Võistlejad stardivad iga 2 minuti järel. Küsimusleht on toodud käesoleva juhendi lisas. Instrumente ja tabeleid (välja arvatud rumbi määramine) ei ole lubatud kasutada.

2. Puude istutamine

Iga võistleja istutab loosiga juhtunud kohale labida abil ühe paljasjuurelise heistri ja ühe istiku (või põõsa). Istutada tuleb agrotehnika nõuete kohaselt. Heister tuleb istutamise järel siduda kahe tugivaia vahele. Ebakvaliteetselt istutatud puu või põõsa korral (väike istutusauk, kobestamata augupõhi, alus valmistamata, juured kahekorra, puu (põõsas) istutatud viltu, väga sügavale või väga madalale) on kohtunikul õigus jätta töö vastu võtmata ja anda uus võimalus katse sooritamiseks. Kolmandat võimalust sama puu või põõsa istutamiseks ei anta. Istutustöö kõige kiiremale lõpetajale arvestatakse 20 punkti. Iga järgnevale lõpetajale arvestatakse eelmisest lõpetajast 1 punkt vähem. Iga teistkordselt istutatud puu (põõsa) eest vähendatakse võistleja poolt kogutud punktide arvu 4 võrra. Väiksemate istutusvigade (mulla nõrk kinnivajutamine, hooletu sidumine, hooletu kastmine, ebatäpne sügavus) eest on kohtunikul õigus vähendada kogutud punkte puu või põõsa kohta kuni 3 võrra. Võistlejal, kellel puu või põõsas jäi istutamata, vähendatakse kogutud punkte 50% võrra, mõlema puu (põõsa) istutamata jätmisel 100% võrra. Miinuspunkte ei arvestata. Puude istutamise kogu kontrollaaeg on 20 min.

3. Mootorsae «Družba» käsitsemine

Võistlus koosneb mootorsae «Družba» osalisest lahtivõtmisest (välja arvatud kolvirõngaste mahavõtmine), kokkupanekust, käivitamisest ja palgi järkamisest (üks lõige).

Sae osaline lahtivõtmine ja kokkupanek peab toimuma tehnilise hooldamise eeskirjade kohaselt komplekti kuuluvate tööriistade abil (täiendavalt on lubatud kasutada lehtvõtit nr. 9).

Iga võistleja võistleb oma saega (standardsete osadega «Družba-4»). Saag peab olema tehniliselt korras, puhas, kõigi vajalike kinnitusdetailidega. Võistlejale, kes täidab ülesande kõige lühema ajaga, arvestatakse 20 punkti. Iga järgnevale lõpetajale arvestatakse eelnenud lõpetajast 1 punkt vähem. Täiendavalt arvestatakse punkte maha järgmistel juhtudel:

1) sae lahtivõtmise ja kokkupaneku järjekorra rikkumise eest — 1 punkt;

2) tehniliselt ebaõige võtte (võtete) eest — 2 punkti;

3) ohutustehnika eeskirjade rikkumise eest — 3 punkti.

Kontrollaaeg — 20 minutit. Võistlejale, kes kontrollaja jooksul ülesannet ei täida, punkte ei arvestata. Miinuspunkte ei arvestata.

Võistlejal peab olema tunnistus mootorsaega töötamiseks.

4. Sportlik osa

Sportlik osa viiakse läbi käesoleva brošüüri 70. leheküljel toodud juhendi järgi. Esikoha eest arvestatakse 20 punkti ja iga järgneva koha eest 1 punkt vähem.

Lisa

KÜSIMUSLEHT

Võistkonna nimetus .....

Võistleja perekonnanimi .....

Võistlusnumber .....

Kulatatud aeg .....

1. Määrata goniomeetri abil joone rumb (täpsus $\pm 1^\circ$) .....
2. Määrata kasvava puu kõrgus (täpsus $\pm 5\%$) ..... m
3. Määrata palgi maht (täpsus $\pm 0,05$ tm) ..... tm
4. Määrata, missugusele kolmele puuliigile kuuluvad väljapandud seemned (viljad) .....
.....
5. Määrata väljapandud kolme võrse järgi puuliigid .....
.....
6. Määrata eksponaadi kahjustuspildi järgi putukkahjur ja seen .....
.....
7. Määrata väljapandud kahe klotsi järgi puuliigid .....
.....
8. Määrata topise järgi ulukiliik .....

Punktid kokku .....

LOOMADE HINDAMISE VÕISTLUSE JUHEND

Esitatava looma toob võistkond (võistleja) kaasa, kusjuures erandjuhtudel võib kohtunike kolleegium lubada võistlejat võistleva ka kaasatoomata loomaga. Võistleva lubatakse puhtatõulisi tiinuse I poolal olevaid 15—20 kuu vanuseid hea tõutuubi ja välimikuga eliit- või eliit-rekordklassi kuuluvaid lehmullikaid, kusjuures mullika andmete kohta tuleb esitada majandi poolt kinnitatud väljavõte noorkarjaraamatust ja veterinaartunnistuse vorm nr. 1. Võistleja peab kandma eririietust.

Võistlemise järjekord määratakse loosimise teel. Enne võistlust toob võistleja looma esitusraja algjoonele, kuhu jääb seisma. Käskluse peale, millest hakatakse ka aega arvestama, hakkab võistleja loomaga liikuma rada mööda (pikkus 100—150 m). Kohtunike ette jõudmisel esitab ta vastavas esitusringis looma kolmes asendis: 1) külgvaates paremalt küljelt, 2) tagantvaates, 3) fotografeerimiseks vasakult küljelt. Kui loom on võistleja arvates õigesse asendisse seatud, teatab ta sellest kohtunikule, öeldes «valmis», mille järgi kohtunikud hindavad esitamisoskust. Looma järgmises asendis esitamine toimub pärast peakohtuniku luba. Pärast hindamist asendis «fotografeerimiseks vasakult küljelt» annab peakohtunik loa liikumiseks esitusraja lõppjoonele, kus võistlus lõpeb.

Looma esitamise eest on maksimaalselt ette nähtud 50 punkti. Hinnatakse 5-punktilises süsteemis 0,5-punktilise täpsusega (5 — väga hea, 4 — hea, 3 — rahuldav, 2 — mitterahuldav, 1 — nõrk, 0 — vale, ei arvestata).

Võistleja rajal ja esitusringis olles annavad kohtunikud neli hinnet, kusjuures kohtunike poolt antud hindepunktide keskmine korrutatakse ühel juhul koefitsiendiga 2 ja teisel juhul koefitsiendiga 3.

Hinnatakse looma ettevalmistust võistlusteks, rakmeid ja looma üldmuljet ning võistleja riietust ($2 \times 5 = 10$ punkti).

Seisva looma esitamisel hinnatakse iga asendit eraldi:

- 1) paremalt küljelt (5 punkti),
- 2) tagant (5 punkti),
- 3) fotografeerimiseks vasakult küljelt (5 punkti).

Joonis 37. Loomade esitamise võistluse kolm parimat oma hoolealustega. Paremalt Eha Kais, Voldemar Tekkel ja Eha Mägi.

Looma kohtlemise ja temaga toimetuleku eest rajal ja esitusringis, rajast ja esitusringist kinnipidamise eest arvestatakse ($3 \times 5 = 15$ punkti).

Loomade esitamisel arvestatakse ka kulutatud aega. 100—150-meetrise raja korral arvestatakse normajaks 7 minutit (raja erineva pikkuse korral määratakse normaeg igakordselt kohtunike poolt).

Normajast kinnipidamise eest arvestatakse võistlejale 5 punkti. Iga täisminut, mis looma esitamiseks kulutatakse normajast vähem või rohkem, annab juurde või vähendab punkte 1 võrra, kusjuures maksimaalselt võib suurendada või vähendada punkte 5 võrra.

Esitamisel saadud punktidele (maksimaalselt 40) arvestatakse juurde aja eest saadud punktid (maksimaalselt 10) ja tuuakse välja võistlejate paremusjärjestus punktide kogusumma alusel. Võrdse punktide arvu korral saab parema koha see võistleja, kelle looma aretusväärtuse kohtunikud tunnistavad paremaks.

Võistluse peakohtunikul on õigus võistlejat rajalt maha võtta, kui ta ei tule rajal ja esitamisringis ilmselt toime loomaga ning võistleja on kulutanud 100—150 m pikkuse raja korral võistluse algusest aega rohkem kui 12 minutit.

RASKEVEOHOBUSTE VABARIIKLIKE VÕISTLUSTE JUHEND

1. Võistluste eesmärk

Raskeveohobuste võistluste korraldamise eesmärgiks on hobuste tööjõudluse kompleksne hindamine kiiruse, vastupidavuse ja tugevuse järgi ning selle alusel vabariigi koondvõistkonna kandidaatide väljaselgitamine üleliidulisteks võistlusteks.

2. Võistluste läbiviimine

Võistlused viiakse läbi Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi poolt määratud kohtunikekogu poolt. Võistlused toimuvad kahel päeval, kusjuures esimesel päeval viiakse läbi kiiruskatsed ja teisel päeval maksimaalveojõu katsed.

Kiiruskatsed toimuvad aja peale 2 km distantsil traavis ja 2 km distantsil sammulendstardist.

Traavis on veotakistus eesti tõugu hobustel 35 kg ning eesti raskeveo ja tori tõugu hobustel 50 kg (võrdub ligikaudu 1,5-tonnisele koormale).

Tagajärke ei arvestata, kui hobusel esineb:

1) 5 ja rohkem korda galoppi (igas 4—12 hüpet) või 7 ja rohkem korda jalavahetust (1—3 hüpet);

2) takistamata galopp (üle 13 hüppe);

3) ebaõige allüür;

4) finiši läbimine galopis.

Sammus on veotakistus eesti hobustel 100 kg, tori ja eesti raskeveohobustel 150 kg (võrdub ligikaudu 4,5-tonnisele koormale).

Tagajärke ei arvestata, kui hobusel esineb:

1) 5 ja rohkem korda traavi (igas 4—6 sammu) või 7 ja rohkem korda jalavahetust (igas 1—3 sammu traavi);

2) pidev traav (7 ja rohkem sammu traavis);

3) ebaõige allüür;

4) finiši läbimine traavis.

Maksimaalveojõu katseid alustatakse eesti tõugu hobustega 750 kg-se algraskuse ja tori ning eesti raskeveohobustega

1000 kg-se algraskusega kelguga. Vedu toimub 10 m distantside kaupa. Iga 10 m läbimisel suurendatakse kelgu raskust vähemalt 100 kg, kuid mitte üle 400 kg võrra vastavalt treenersõitja soovile. Alla 10 m läbimisel koorma raskust ei suurendata. Vähem kui 5 m läbimisel tagajärge ei arvestata. Iga raskuse veoks võib sooritada kuni 3 katset. Intervallid katsete vahel ei tohi ületada 5 min.

Eesti tõugu hobustel arvestatakse lõpliku tulemuse määramisel saavutatud koorma raskusele täiendavalt 250 kg juurde.

Kõikidel katsetel võib hobust ergutada ainult standardse piitsaga.

3. Võistlustest osavõtt ja arvestamine

Võistlustest võib osa võtta kuni 2 hobust igast rajoonist, täkud 4—12 aasta ja märad 4—10 aasta vanuseni.

Arvesse läheb igast rajoonist parema hobuse tulemus kiiruskatsetel (traav + samm) ja parema hobuse tulemus maksimaalveojõu katsetel. Igal katsel esimesele kohale tulnud hobune saab ühe miinuspunkti, teisele kohale tulnud — 2 miinuspunkti jne. Tagajärjed traavis ja sammus summeeritakse ning selgitatakse paremus kiiruskatsetel.

Võistkondlikult selgitatakse rajoonide paremusjärjestus kiirus- ja maksimaalveojõu katsete tulemuste summeerimisel.

Kui mitu rajooni on saanud ühesuguse punktide summa, loetakse paremaks rajoon, kus ühel alal on saavutatud kõrgem koht, nende ühtelangemisel aga arvestatakse kiiruskatseid.

AUTORALLI

1. Üldised alused

1. Võistlused viiakse läbi vastavalt 1966. a. kinnitatud autoralli võistluste põhitingimustele ja käesolevatele lisatingimustele.
2. Võistlusdokumentatsioon antakse kätte 10 minutit enne starti.
3. Võistlejad esitavad võistlusmasinad tehnilise komisjonile ülevaatuseks 1 tund enne starti.

2. Võistlustest osavõtt

1. Võistlused viiakse läbi autodel ГАЗ-69А. Ekipaaži kuulub kaks võistlejat.

2. Iga võistleja peab mandaatkomisjonile esitama lisaks üldnõuetes toodud dokumentidele autojuhiloa, teekonnalehe ja elukindlustuspoliisi vähemalt 300 rub. ulatuses või maksukviitungi viimase kuu maksu tasumise kohta.

3. Võistlusmasinad

1. Võistlustele lubatakse masinad, mis vastavad tootja tehase poolt välja antud tehnilistele nõuetele.

2. Kõik masinad peavad olema varustatud bensiiniga vähemalt 300 km läbimiseks tankimata.

4. Võistlustingimused

1. Ralli koosneb sportlikust rallist ja lisakatsetest, milleks võivad olla vigursõit, rattavahetus, krossilõik, mäkketõus, liikluseeskirjade tundmine, põllumajanduslikud tööd ja teadmiste kontroll. Need alad valib ja nende arvu määrab kohtunikekogu.

2. Sportlikul rallil kasutatakse printsiipi «uus graafik».

Printsiibi «uus graafik» puhul igal hilinemisel AKP-sse (aja kontrollpunkti) muudetakse graafikut hilinemise võrra. Järgmis-

teks etappideks määratud normajad (keskmised kiirused) jäävad kehtima. Varem AKP-sse jõudmisel graafikut ei muudeta. Järgnevalt AKP-s karistatakse nii uut hilinemist muudetud graafiku suhtes kui ka varem jõudmist.

SKP-s (salajastes kontrollpunktides) karistatakse ainult varemjõudmist kehtiva graafiku suhtes.

5. Võistlustulemuste arvestamine

Ekipaažide paremusjärjestuse määrab sportlikul rallil saavutatud väiksem karistuspunktide summa. Punktide võrdsuse korral otsustab paremusjärjestuse parem lisakatsete sooritamine.

6. Protestid

Proteste võistlustulemuste kohta võetakse vastu kirjalikult mitte hiljem kui 30 min. pärast esialgsete võistlustulemuste teatamist.

KULTUURKARJAMAA ROHUTAGAVARA JA SAAGI BOTAANILISE KOOSTISE HINDAMISE VÕISTLUS

1. Eesmärk ja ülesanded

Võistluse eesmärgiks on õpetada põllumajandustöötajaid paremini tundma heintaimi ning silma järgi hindama kultuurkarjamaa saagikust, mis on suureks abiks praktikas rohutagavara väljaselgitamisel.

2. Võistluse tingimused

Võisteldakse individuaalselt.

Rohutagavara tuleb hinnata kahes kultuurkoplis (ühes, mille rohutagavara on 40—60 ts/ha, ja teises, mille rohutagavara on 80—100 ts/ha). Lisaks määravad võistlejad ka rohukamara põhitüübi, tüübi ja alatüübi (vastavalt kogumikus «Rohumaaviljelus III» toodud jaotusele).

Mõlemas koplis määratakse enne võistlust kohtunikekogu poolt rohutagavara niitemetodil.

Kultuurkarjamaa rohukamara botaanilise koostise määramiseks antakse võistlejale 200 g raskune rohu proov. Võistleja sorteerib proovis olevad heintaimed liikide järgi, kaalub üksikud fraktsioonid ja arvutab iga liigi esinemise protsentides (0,1%-lise täpsusega) ning kannab tulemuse hindelehele, mille esitab kohtunikule.

Kohtunik kontrollib proovis esinevate heintaimeliikide määramise õigsust.

Peale selle tuleb võistlejal määrata viie erinevat liiki heintaimede nimetused (taime vegetatiivosad).

3. Võistlustulemuste arvestamine

Kultuurkarjamaa rohutagavara hindamise eest võib saada maksimaalselt 100 punkti. Iga protsendi eest, mille võrra võistleja poolt hinnatud saagikus erineb niitelisel arvestusel määratud saagist, arvestatakse maha 1 punkt.

Rohukamara põhitüübi, tüübi ja alatüübi hindamise eest võib saada maksimaalselt 150 punkti (iga tüübi eest 50 punkti). Kui põhitüüp on määratud valesti, või määramata, siis võistleja üldse punkte ei saa. On aga põhitüüp määratud õigesti, kuid tüüp ja alatüüp on määramata või määratud valesti, siis arvestatakse maha: tüübi eest 50 punkti ja alatüübi eest 30 punkti.

Botaanilise koostise määramiseks on aega 15 minutit. Täpselt selle ajaga õigesti analüüsitud proovi eest saab 100 punkti.

Iga rohkemkulutatud minuti eest arvestatakse maha 2 punkti ja iga vähemkulutatud minuti eest juurde 5 punkti. Proovi kaalumise aega hindamisel ei arvestata.

Iga tehtud vea eest botaanilise koostise määramise arvestuses arvestatakse maha 2 punkti.

Iga valesti määratud heintaimeliigi eest arvestatakse maha 5 punkti.

Iga täiendavaks määramiseks antud ja õigesti määratud heintaimeliigi eest saab võistleja 20 punkti. Valesti määratud liigi eest punkte ei saa.

Võistleja poolt saadud punktid summeeritakse. Parem on see võistleja, kes kogus rohkem punkte.

SÖÖDAKAALIKA JA -KAPSA HARVENDAMISE VÕISTLUS

1. Eesmärk ja ülesanne

Võistluse eesmärgiks on võimalikult suuremale arvule töötajatele ratsionaalsete töövõtete õpetamine harvendustöödel, et saavutada kõrge tööjõudlus söödakaalika ja -kapsa harvendamisel.

Võistkonnale antakse ülesanne harvendada kõplaga söödakaalika- või -kapsataimed ühele taimele. Võistluspõld peab eelnevalt olema traktoriga vaheltharitud piki taimeridu võimalikult kitsa kaitseribaga ja salgatud risti taimeridu.

2. Võistluse tingimused

Võistkonda kuulub 3 harvendajat, kes kõblastega harvendavad söödakaalikat või -kapsast ühele taimele, jättes taimed kasvama võimalikult sirgesse ritta. Kõplaga tuleb läbi lõigata ka salgas kasvavate umbrohtude juured. Harvendamisel ei tohi taimi kätega puudutada.

Iga võistkonnaliige harvendab neli 40 meetri pikkust rida. Seega võistkond harvendab 12 taimerida kogupikkusega 480 meetrit. Võistlusülesande täitmiseks on aega 30 minutit. Võistlus loetakse lõppenuks, kui võistkonnavanem teatab kohtunikule «Valmis!».

Arvestamisele kuulub võistkonna tulemus tervikuna. Seega võivad võistkonnaliikmed vajaduse korral üksteist abistada.

3. Võistlustulemuste hindamine

Harvendajate gruppide tulemusi hinnatakse järgmiste näitajate (viies juhuslikult valitud kohas tehtud proovi) alusel:

kui taimeread on umbrohupuhtad, taimed ridades üksiktaimedena, taimede vahekaugused ühtlased, taimeread sirged — 25 punkti;

kui ridades esineb paaristaimi kuni 5% ja esineb väga vähe umbrohtu — 20 punkti;

kui ridades on paaristaimi kuni 10% ja esineb vähe umbrohtu — 15 punkti;

kui ridades on paaristaimi kuni 15% ja umbrohtu esineb keskmiselt — 10 punkti;

kui ridades on paaristaimi kuni 20% ja umbrohtu esineb palju — 5 punkti.

Kui ühe taime asemel on jäänud kasvama 2 taime, siis loetakse see üheks paaristaimeks. Kui kasvama on jäänud 3 taime, siis loetakse see kaheks paaristaimeks jne.

Iga kahe täisminuti eest, mis võistkond kulutas vähem kui 30 minutit, arvestatakse juurde üks punkt.

Võistkondade paremusjärjestus määratakse selle järgi, kes sai rohkem punkte.

PUNKTITABEL KUULITÕUKE TULEMUSTE HINDAMISEKS

Mehed

m ja cm	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7.00	31	32	—	33	34	35	36	—	37	38
7.10	39	40	—	41	42	43	44	—	45	46
7.20	47	48	—	49	50	51	52	—	53	54
7.30	55	56	—	57	58	59	60	—	61	62
7.40	63	64	—	65	66	67	68	69	70	71
7.50	72	73	—	74	75	76	77	—	78	79
7.60	80	81	—	82	83	84	85	—	86	87
7.70	88	89	—	90	91	92	93	—	94	95
7.80	96	97	—	98	99	100	101	—	102	103
7.90	104	105	—	106	107	108	109	—	110	111
8.00	112	113	—	114	115	116	117	—	118	119
8.10	120	121	—	122	123	124	125	—	126	127
8.20	128	129	—	130	131	132	133	—	134	135
8.30	136	137	—	138	139	140	141	—	142	143
8.40	144	145	—	146	147	148	149	150	151	152
8.50	153	154	—	155	156	157	158	—	159	160
8.60	161	162	—	163	164	165	166	—	167	168
8.70	169	170	—	171	172	173	174	—	175	176
8.80	177	178	—	179	180	181	182	—	183	184
8.90	185	186	—	187	188	189	190	191	192	193
9.00	194	195	—	196	197	198	199	—	200	201
9.10	202	203	—	204	205	206	207	—	208	209
9.20	210	211	—	212	213	214	215	—	216	217
9.30	218	219	—	220	221	222	223	—	224	225
9.40	226	227	—	228	229	230	231	232	233	234
9.50	235	236	—	237	238	239	240	—	241	242
9.60	243	244	—	245	246	247	248	—	249	250
9.70	251	252	—	253	254	255	256	—	257	258
9.80	259	260	261	262	263	264	265	—	266	267
9.90	268	269	—	270	271	272	273	274	275	276
10.00	277	278	—	279	280	281	282	—	283	284
10.10	285	286	287	288	289	290	291	—	292	293
10.20	294	295	—	296	297	298	299	—	300	301
10.30	302	303	—	304	305	306	307	308	309	310
10.40	311	312	—	313	314	315	316	—	317	318
10.50	319	320	—	321	322	323	324	—	325	326
10.60	327	328	—	329	330	331	332	333	334	335
10.70	336	337	338	339	340	341	342	—	343	344
10.80	345	346	—	347	348	349	350	—	351	352

m ja cm	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10.90	353	354	—	355	356	357	358	359	360	361
11.00	362	363	—	364	365	366	367	—	368	369
11.10	370	371	—	372	373	374	375	—	376	377
11.20	378	379	—	380	381	382	383	—	384	385
11.30	386	387	—	388	389	390	391	—	392	393
11.40	394	395	—	396	397	398	399	—	400	401
11.50	402	403	—	404	405	406	407	—	408	409
11.60	410	411	—	412	413	414	415	—	416	417
11.70	418	419	—	420	421	422	423	—	424	425
11.80	426	427	—	428	429	430	431	—	432	433
11.90	434	435	—	436	437	438	439	—	440	441
12.00	442	443	—	444	445	446	447	—	448	449
12.10	450	451	—	452	453	454	455	—	456	457
12.20	458	459	—	460	461	462	463	—	464	465
12.30	466	467	—	468	469	470	471	—	472	473
12.40	474	475	—	476	477	478	479	—	480	481
12.50	482	483	—	484	485	486	487	—	496	497
12.60	490	491	—	492	493	494	495	—	496	497
12.70	498	499	—	500	501	502	503	—	504	505
12.80	506	507	—	508	509	510	511	—	512	513
12.90	514	515	—	516	517	518	519	520	521	522
13.00	523	524	—	525	526	527	528	—	529	530

Naised

m ja cm	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7.00	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
7.10	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
7.20	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
7.30	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
7.40	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
7.50	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110
7.60	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120
7.70	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130
7.80	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140
7.90	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150
8.00	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160
8.10	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170
8.20	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180
8.30	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190
8.40	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200
8.50	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210
8.60	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220
8.70	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230
8.80	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240
8.90	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250
9.00	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260
9.10	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270
9.20	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280
9.30	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290
9.40	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300
9.50	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311

m ja cm ³	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
9.60	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321
9.70	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332
9.80	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342
9.90	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353
10.00	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363
10.10	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374
10.20	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384
10.30	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395
10.40	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405
10.50	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416
10.60	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426
10.70	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437
10.80	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447
10.90	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458
11.00	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468
11.10	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479
11.20	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489
11.30	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500
11.40	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510
11.50	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521
11.60	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531
11.70	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542
11.80	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552
11.90	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563
12.00	564	566	567	568	569	570	571	572	573	574

M ä r k u s. Kui võistleja saavutab tulemuse, mille kohta tabelis vastet ei ole (näiteks 12.32), siis saab ta selle eest punkte eelmise tulemuse põhjal (12.31, s. o. 467 punkti).

KURNIMÄNGU VOISTLUSMÄÄRUSED

1. Mänguväljak

§ 1. Kurniväljakuks on tavaliselt ühetasane ja tiheda pinnaga riskülik, mille suurus on 30×15 m. Väljakul asetsevad kurniplatsid (suurus vähemalt 9×4 m) võivad olla mullast, asfaldist, jääst või puust.

Nii väljaku pind kui ka seda piiravad lauad peavad olema tihedad, siledad ja ühetasased ning maapinnaga ühes tasapinnas.

Viskekastide või poolviskekastide pinda ei tohi betoneerida või asfalteerida; kastid peavad olema ühetasased, siledad, ilma aukudeta ja kaetud paksu liivakihiga.

Kurikate peatamiseks ja õnnetusjuhtumite vältimiseks tuleb linnade taha 7 m kaugusele teha 50 cm kõrgune muldvall, mille taha seatakse vähemalt 3 m kõrgune tara või võrk.

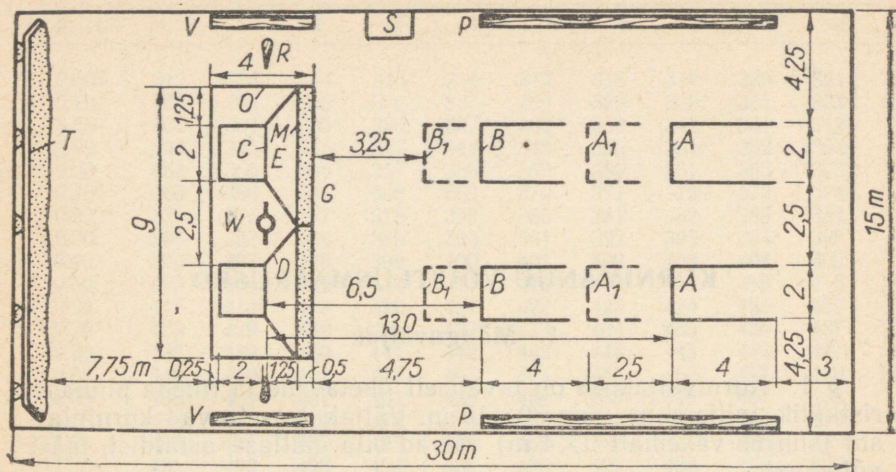
Eestpoolt ja külgedelt piiratakse väljak vähemalt 1 m kõrguse sõeltaraga.

§ 2. Kurniplats märgistatakse (vt. joon. 38) järgmiselt: tõmmatakse kaks 2×2 m suurust ruutu (C), mida nimetatakse linnadeks (linnade eesjooned peavad linna piirides asetsema ühel sirgjoonel, mida nimetatakse eesliiniks). Linnad on teineteisest 2,5 m kaugusel.

1,25 m kaugusele linna eesliinist ja paralleelselt sellega tõmmatakse joon, mida nimetatakse karistusjooneks (M). Kummagi linna eesnurkadest tõmmatakse kuni nende ristumiseni karistusjoonega jooned, mida nimetatakse linnavurrudeks (D) ja mis on nagu linnade diagonaalide pikendused. Karistusjoone, linnade eesliini ja linnavurrudega piiratud maa-ala nimetatakse eeslinnaks (E). Karistusjoonest poolviskekasti poole raputatakse kuni 1 cm kõrgune liivariba, mida nimetatakse karistusribaks (G). Riba laius peab olema vähemalt 20 cm.

Vurrude ristumispunkti poolviskekasti poole tõmmatakse joon, mis jagab karistusriba kaheks.

Markkurni ülesseadmiseks märgitakse kummagi linna eesliini keskpunkt ja linna keskpunkt.

Joonis 38. Kurniväljaku märkimine:

A — viskekastid meestele; B — poolviskekastid meestele; B₁ — poolviskekastid naistele ja noortele; O — kurniplatsi piir; C — linnad; E — eeslinnad; D — linnavurrud; G — karistusriba; M — karistusjoon; T — tara ja muldvall; V — pingid vöistiejaile; P — pingid pealtvaatajaile; R — laternaplatsti valgustamiseks; S — sekretäri majake.

Kõik jooned tõmmatakse heleda värviga (jäl sinisega). Linna piiravate joonte laius (2—3 cm) arvatakse linna mõõtmete sisse.

§ 3. Kurniväljak märgitakse järgmiselt: 7,75 m kaugusel väljaku tagajoonest algab kurniplats; 13 m kaugusele kummagi linna eesliinist paralleelselt sellega tõmmatakse viskekastide 2 m laiused eesjooned ja seejärel viimastega ristloodis 4 m pikkused küljjooned, mis on nagu linnade küljjoonte pikendused. 6,5 m kaugusele linnade eesliinist tõmmatakse poolviskekastide jooned.

Märkused. 1. Mänguks naistele ja alla 15-aastastele noortele on vahe-
maa linna eesliinist kuni viskekastini 10 m ja kuni poolviskekastini 5 m.

2. Noormeestele üle 15 a. märgitakse väljak samuti nagu meestele.

3. Viske- ja poolviskekastide tagajooni ei tõmmata. Nende kastide ees- ja küljjooned servatakse maasse kaevatud küljlattidega, mis ei tohi ulatuda üle maapinna ja mis kaetakse heleda värviga. Joonte laiust (2—3 cm) ei arvata kasti mõõtmete sisse.

4. Naised mängivad ilma karistusribata.

2. Mängutarbed

§ 4. Kurniks on silindrikujuline puuklots, mille diameeter on 5 cm ja pikkus 20 cm. Kui kohtuniku arvates kurn on rikutud, tuleb see asendada uuega.

§ 5. Kurikaks on puust (kiudainest jne.) kepp (kaigas), mille kaal ja diameeter võivad olla soovikohased, kuid pikkus mitte üle 1 m.

Kurikat on lubatud üle lüüa või mähistada kas pleki või traadiga, kuid mitte kogu ulatuses, vaid osakaupa — vähemalt 5 cm-ste vahedega. Kui kurikat ei saa vastava puu puudumisel valmistada ühest puutükist, võib kasutada mitte üle kahest-kolmest puutükist kokkurautatud kurikat. Rautiste või mähiste all ei tohi olla vahevoorit või eri tärkmeid. Niisuguste asjaolude avastamisel võib kohtunik mängija diskvalifitseerida, ilma et viimast saaks asendada teise mängijaga.

Pole lubatud mängida kurikaga, millel on mōrane või katkine käepide, mis on tugevasti murdunud, mis nõtkub ühenduskohtadest või mille rautised on lõdvalt kinnitatud.

Iga mängija võib mängida oma kurikatega ja kohtuniku loal neid mängu ajal vahetada. Võistkond võib alustada mängu vähemalt kolme paari kurikatega.

Ühe ja sama kurikaga pole lubatud kaks korda järjest visata.

Kohtunikul on õigus mängu ajal kontrollida võistlejate kurikate arvu ja viimaste korrasolekut.

3. Mängukujundid (-figuurid)

§ 6. Kohtuniku järelevalvel seab võistkond oma linna üles kurnidest mängukujundid (-figuurid) joonisel 39 näidatud järjekorras (1 — kahur, 2 — täht, 3 — kaev, 4 — suurtükivägi, 5 — kuulipilduja pesa, 6 — tunnimehed, 7 — lasketiir, 8 — kahvel (kark), 9 — nool, 10 — väntvõll, 11 — vorst, 12 — vähk, 13 — sirp, 14 — lennuk ja 15 — kinnine kiri).

Kõik kujundid, peale nr. 15 (kinnine kiri), tuleb seada eesliini keskele nii, et nende esiosa puudutaks küll eesliini välisäärt, kuid ei ulatuks üle selle. Kurnid peavad asetsema tihedasti üksteise vastas.

4. Võistluste kava

§ 7. Võistluste kurnimängus korraldatakse järgmistel aladel:

- a) 15 kujundile — vähemalt II järgu sportlastele;
- b) 10 kujundile (puuduvad kujundid nr. 6, 7, 8, 9 ja 10) — III järgu sportlastele;
- c) 6 kujundile (seatakse üles kujundid nr-d 1, 4, 5, 11 ja 15) — kõigi gruppide algajaile.

§ 8. Vastavalt võistlusjuhendile võivad võistlused olla nii individuaalsed kui ka meeskondlikud.

Joonis 39. Mängukujundid
(-figuurid).

1 Kahur

2 Täht

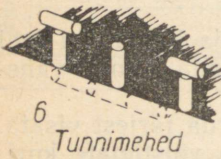
3 Kaev

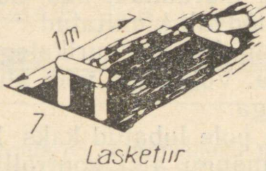
4 Suurtükivägi

5 Kuulipilduja pesa

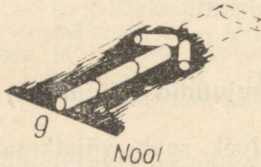
6 Tunnimehed

7 Lasketiir

8 Kahvel

9 Nool

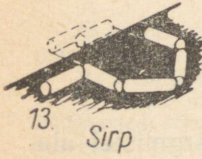
10 Väntvõll

11 Vorst

12 Vähk

13 Sirp

14 Lennuk

15 Kinnine kiri

§ 9. Võib korraldada ka klassifikatsioonivõistlusi järgmise kava järgi:

a) individuaalvõistlusi korraldatakse meestele 60 ja 80 kujundile. Esimesel juhul kestavad võistlused kolm päeva — iga päev 2 partiid à 10 kujundiga; teisel juhul samuti kolm päeva, kuid iga päev 2 partiid 15 kujundiga. Naistele, noormeestele ja lastele kor-

raldatakse samasuguseid võistlusi 30 kujundile (3 päeva à 1 partii 10 kujundiga);

b) meeskondlikke võistlusi võib korraldada vabaltvalitava kava järgi, mis on ühine kõigile võistlejaile, kusjuures iga päev peab mängima kas 30 kujundit (3 partiid à 10) või 40 kujundit ja kõik võistlejad peavad partiid lõpetama; kolmas partii mängitakse sel juhul, kui kaks eelmist on andnud tulemuseks viigi (1 : 1, vt. käesolevate määruste § 24).

5. Mängutingimused ja -resultaat

§ 10. Kurnivõistlusi korraldatakse kas ringi- (punkti-), ühe miinuse või segasüsteemis.

§ 11. Mäng koosneb kolmest partiist. Igas partiis mängitakse läbi kas 6, 10 või 15 kujundit. Iga partii võitmine annab 1 punkti, viik tähendab $\frac{1}{2}$ ja kaotus 0 punkti. Kahe partii võitmisel järjest kolmandat ei mängita.

§ 12. Paremusjärjestus määratakse suurima punktide arvu järgi.

§ 13. Klassifikatsioonivõistlustel määratakse paremusjärjestus väiksema arvu löökide järgi, mis kulutati võistlusjuhendis ettenähtud kujundite arvu väljalöömiseks.

Märkused. 1. Kui ühe miinuse süsteemis peetud mäng lõpeb viigiga, antakse neljas, otsustav partii. Kui ka see lõpeb viigiga, korraldatakse mängu võistlusi korraldava organisatsiooni või kohtunikekogu otsuse puhul. Enne lisapartii alustamist on kohtunik kohustatud määrama 10-minutilise vaheaja.

2. Ringisüsteemis korraldatavate võistluste puhul, millel organisatsioonid (kollektiivid) esinevad mitme võistkonnaga, hinnatakse, olenevalt kohalikest tingimustest, iga võistkonna võitu erineva (diferentsiaalse) punktide arvuga.

Järgnevalt on toodud resultaatide hindamise tabel, kui (punktides) ühte kollektiivi esindab mitu võistkonda.

Resultaatide hindamise tabel

Võistkonnad Re- sultaadid	Meeskonnad					Nais- kond	Noored		Lap- sed
	I	II	III	IV	V		I	II	
Võit	30	24	18	15	12	15	24	18	15
Viik	20	16	12	10	8	10	16	12	10
Kaotus	10	8	6	5	4	5	8	6	5
Mitteilmumine	0	0	0	0	0	0	0	0	0

6. Mängijad

Iga võistkonna mängija peab esinema oma kollektiivi spordidressis. Mängijal peavad olema rinnalkantavad järjekorranumbriid.

Iga võistkond koosneb 5 mängijast. Võistkond lubatakse mängu, kui koosseisus on vähemalt 4 inimest, kuid sel juhul ei saa kasutada puuduva mängija kaht kurikat. Kui mängu käigus jääb võistkonda vähem kui 4 mängijat, peab võistkond katkestama.

Igal võistkonnal on õigus mängu käigus vahetada üht mängijat, välja arvatud kohtuniku poolt väljakult eemaldatud mängija. Uus mängija saab asendatava mängija numbrit.

Hilinenud viies mängija võib mängu tulla igal ajal, teatades endast sekretärile. Ta peab mängima temale jäetud numbrit all.

Mängijat, kes on väljakult lahkunud ilma kohtuniku loata või on mängust eemaldatud tooruse või vääritud käitumise pärast, ei lubata uuesti mängu.

Kui mängija saab mängu ajal vigastada, jätkub mäng pärast seda, kui vigastatule on antud arstiabi.

§ 15. Iga võistkond peab oma koosseisust määrama kapteni, kes tunneb hästi võistlusmäärusi. Kapten on võistkonna juht ja vastutab oma võistkonna käitumise eest. Mängu ajal kannab kapten käisel erisidet.

Võistkonna kapten kirjutab alla võistluste protokollile ja suhtleb kohtunikuga kõigis mängusse puutuvais küsimustes.

Kapten, teatades sellest kohtunikule, võib oma võistkonnast eemaldada mängija, kes on sihilikult rikkunud võistlusmäärusi või käitunud distsiplineerimatult.

7. Mängu käik

§ 16. Enne mängu algust rivistuvad osavõtjad väljaku juurde ja tervitavad vastastikku. Kohtunik loosib, kes mängijaist (võistkondadest) saab esimese löögi (avalöögi) õiguse. Avalöök sooritatakse parempoolsesse linna. Pärast iga partiid ja kogu mängu lõppemist teatab kohtunik võitjad ja resultaadi.

§ 17. Igal mängijal on kaks kurikat ja ta sooritab iga löögi puhul kaks viset järjest. Mängijad viskavad numbrite järjekorras ja kohtuniku vile või märguande peale. Pärast seda, kui parempoolse linna pihta mängiva võistkonna kõik liikmed on visanud 2 kurikat, alustavad mängu selle võistkonna liikmed, kes mängivad vasakpoolse linna pihta, jne.

Mängijad alustavad kõigi kujundite väljalöömist viskekastist.

Niipea kui kujundist on välja löödud kas või üks kurn, saavad mängijad õiguse teiste kurnide väljalöömiseks poolviskekastist.

Kinnise kirja puhul tuleb kogu kujund välja lüüa viskekastist, kusjuures esimesena tuleb välja lüüa markkurn.

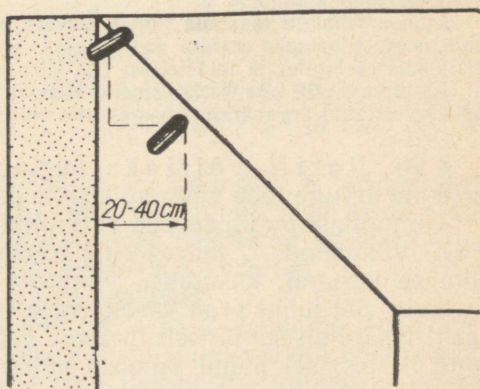
Kui markkurn viske juures ainult nihkub paigast või kui see lüüakse välja koos ühe või mitme kurniga või kui see väljaminekul riivab mingisugust kurni, asetatakse kurnid endistele kohtadele ja visatud kurikas loetakse kaotatuks.

§ 18. Kurn loetakse väljalööduks ainult siis, kui see täielikult lendas või veeres üle linna või eeslinna piiravatest joontest.

Kurni, mis on väljalöömisel sattunud eeslinna ja jäänud seal peatuma kas karistusjoonel või selle lähedal, peab kohtunik asetama eeslinna kas 40 cm kaugusele karistusjoonest (kui kujundist pole välja löödud ühtki kurni) või 20 cm kaugusele karistusjoonest (kui kujundist on välja löödud kas või üks kurnidest).

Mõlemal juhul asetatakse kurn eeslinna sama nurga all karistusjoonele, kuidas ta oli sellel või selle lähedal esialgses asendis.

Võib juhtuda, et kurn peatub nurgas karistus- ja vurrujoone vahel, nii et see võib 20 (või 40) cm eemale asetamisel karistusjoonest sattuda vurrujoone taha, s. o. väljapoole eeslinna. Sel juhul tuleb algul välja mõõta 40 cm (2 kurnipikkust) vurru- ja karistusjoone vahelisest nurgast, mõõta sellest punktist vajalikud 20 (või 40) cm eeslinna sügavusse ja asetada kurn sinna (vt. joon. 40).

Joonis 40. Kurni ümberasetamine vurru- ja karistusjoone vahelisest nurgast.

Löögil lõhestunud kurn loetakse väljalööduks siis, kui üks selle osa, kas suurem osa või ligikaudu pool kurni, on sattunud väljapoole linna. Kaheks lõhestunud, kuid linna piiridesse jäänud kurn asendatakse uue kurniga, mis asetatakse lõhestunud kurni kohale. Kurn, mis veerleb linna või eeslinna joonel, loetakse väljalööduks juhul, kui see pärast täielikku peatumist («surnud»-asendis) ei riiva joont.

Kurn, mis sattus joone taha, kuid pärast veeres tagasi linna või eeslinna, loetakse väljalööduks.

Kurne ei tohi ära korjata enne kohtuniku otsust. Pärast viset linna või selle ette jäänud kurikas korjatakse ära pärast kohtuniku

korraldust. Kui kujund laguneb enne, kui kurikas on lennanud üle linna, või enne, kui see on puudutanud linna või eeslinna pinda, seatakse kujund uuesti üles ja vise sooritatakse uuesti, s. o. mängija saab visatud kurika tagasi.

§ 19. Vise loetakse kaotatuks järgmistel juhtudel:

1) kui mängija sooritab viske enne kohtuniku vilet (märguandesignaali on lubatud võistlustel ainult kurtummadele);

2) kui kurikas puudutab viskel maapinda enne karistusriba või riivab seda oma eeslinna piirides;

3) kui mängija astub viske- või poolviskekastist kasti piiravale latile või puudutab mõne kehaosaga maapinda eespool kasti enne, kui kurikas on puudutanud eeslinna või linna;

4) kui vise on tehtud väljaspool järjekorda; mängija, kelle viske kohtunik tühistas, sooritab teise viske juba oma järjekorras;

5) kui vise on sooritatud kõrvalise kurikaga, s. t. kui mängija vahetas kurika, teatamata sellest kohtunikule;

6) kui viske puhul markkurni pihta viimane nihkus paigast või paiskus välja koos ühe või mitme kurniga või riivas väljaminekul mõnda kurnidest.

Märkus. Kõigil neil juhtudel asetatakse kurnid linna või eeslinna tagasi nende endistele kohtadele.

Kui on võimatu taastada linnas olevate kurnide endist asendit, asetab kohtunik need, alustades eeslinna keskpaigast linna tsentri poole, teineteise järele (ristloodis eeslinnile) ja teineteisest ühe kurnipikkuse, s. o. 20 cm kaugusele.

Eeslinnas, eriti aga karistusjoone lähedal asetsevate kurnide asendi on kohtunik kohustatud ära märkima kas pliatsi või kriidiga.

§ 20. Partii võitjaks loetakse võistkond, kes väiksema kurikate arvuga lööb välja kõik selle partii kujundid.

Võimalikud on järgmised variandid:

1. Võistkond A, mängides parempoolse linna pihta, löi välja viimase kujundi, kasutades viimases viskeseerias teatavat arvu kurikaid. Sel juhul saab vasakpoolse linna pihta mängiv võistkond partii lõpetamiseks täpselt niisama suure arvu kurikaid. Kui võistkond B lööb sel puhul viimase kujundi välja väiksema kurikate arvuga, on ta võitnud resultaadiga, mis võrdub kasutamata jäänud kurikate arvuga. Kui ta selleks kasutas niisama palju kurikaid, kui võistkond A, on partii lõppenud viigiga. Kui ta aga ei suuda nende kurikate arvuga partiid lõpetada, loetakse ta kaotanuks resultaadiga, mis võrdub väljalöömata jäänud kujundite ja kurnide arvuga.

2. Võistkond B löi välja viimase kujundi, kuid parempoolse linna pihta mängiv võistkond A pole veel partiid lõpetanud. Sel juhul saab võistkond B võidu resultaadiga, mis võrdub nii võistkonnal A mängimata jäänud kujundite ja kurnide kui ka võistkonnal B vastavas viskeseerias kasutamata jäänud kurikate arvuga.

Näiteks: 1 kujund, 2 kurni ja 4 kurikat.

3. Kui võistkonna A koosseisus on 5, võistkonnal B aga 4 inimest, läheb võistkonnal B igas viskeseerias 2 kurikat kaotsi. Sel juhul on olukord niisugune, et kui võistkond A on kõik kujundid välja löönud 10 kurikaga, võistkond B aga järele mängides 8 kurikaga, loetakse võistkond B võitjaks 2 kurikaga. Kui mõlemad võistkonnad on partii lõpetamisel kulutanud viimases viskeseerias 8 kurikat, loetakse partii lõppenuks viigiga. Kui võistkond A lõpetas partii 9 või 10 kurikaga, kuid võistkond B ei suutnud lõpetada 8 kurikaga, loetakse võistkond A võitjaks resultaadiga, mis võrdub võistkonnal B mängimata jäänud kujundite ja kurnide arvuga.

Kaotanud võistkonnal (või üksikmängijal individuaalvõistlustel) on pärast partii lõppemist õigus mängu jätkata kuni selle lõpemiseni, et saada resultaati ühe või teise spordijärgu omandamiseks.

§ 21. Pärast esimese partii lõppemist vahetavad võistkonnad linnad ja avalöögi, alustades teist partiid.

§ 22. Kolmanda või otsustava partii puhul loosib kohtunik uuesti avalöögi. Otsustav partii jaguneb kaheks osaks, koosnedes kas 3, 5 või 7 kujundist, kusjuures püstiseisvad ja lamavad kujundid seatakse järjekorras üles järgmiselt:

6 kujundiga mängus:	nr-d 1, 11, 4, 14, 5 ja 15;
10 „ „	nr-d 1, 11, 2, 12, 3, 4, 4, 5 ja 15;
15 „ „	nr-d 1, 8, 2, 9, 3, 10, 4, 11, 5, 12, 6, 13, 7, 14 ja 15.

Kui üks võistkond lööb välja 3 (mängus 6 kujundiga), 5 (10 kujundiga) või 7 (15 kujundiga) kujundit, peab teine võistkond võrdsustama vastavas viskeseerias kasutatud kurikate arvu. Pärast seda võistkonnad vahetavad linna ja avalöögi.

Siin võib tekkida kolm järgmist momenti:

1) mõlemad võistkonnad löid välja kõik kujundid, kasutades selleks ära kõik viskeseeria kurikad; sel juhul seavad võistkonnad pärast linnade vahetamist üles oma järjekordse kujundi ja viskeseeriast alustab võistkonna esimene mängija, kes sai parempoolse linna;

2) mõlemad võistkonnad löid välja kõik oma kujundid, kuid üks võistkondadest (või ka mõlemad) ei kasutanud ära kõiki viskeseeria kurikaid; sel puhul kasutavad järjekorras olevad mängijad need kurikad ära kohe pärast linnade vahetamist ja alles siis alustab uut viskeseeriast parempoolsesse linna asunud võistkonna esimene mängija;

3) üks võistkond lõi välja 3, 5 või 7 vigurit, teine võistkond aga, olles kasutanud küll niisama suure arvu kurikaid, ei löönud välja kõiki oma järjekordse kujundi kurne; sel juhul asetab teine võistkond pärast linnade vahetamist väljalöömata jäänud kujundi

kurnid üles samas asendis, nagu need olid pärast viimast lööki enne linnade vahetamist (ühe linna kurne teise üle kanda pole lubatud); pärast seda kas algab uus viskeseeria (kui mõlemad võistkonnad olid kasutanud ära kõik kurikad) või võistkonnad kasutavad ära viimase viskeseeria kurikad, ja alles siis alustab uut viskeseeriat parempoolsesse linna asunud võistkonna esimene mängija.

Märkused. 1. Kui parempoolse linna võistkond löi 5 kujundit välja 10, teine võistkond aga 8 kurikaga, kasutavad teise võistkonna mängijad need 2 kurikat ära kohe pärast linnade vahetamist, ja alles siis alustab uut viskeseeriat parempoolsesse linna asunud võistkonna esimene mängija.

2. Kui parempoolse linna võistkond löi 6 kurikaga välja 5, teine võistkond aga 3 kujundit, kannab teine võistkond kasutamata jäänud neli viset üle parempoolsesse linna, kus need visked sooritavad järjekorras eelviimane ja viimane mängija; alles pärast seda lõpetab vasakusse linna asunud võistkond poolelijäänud viskeseeria; edasi jätkab mängu parempoolsesse linna asunud võistkonna esimene mängija.

Enne otsustava partii algust on kohustuslik viiminutiline vaheaeg.

§ 23. Mäng on lõppenud, kui üks võistkondadest on:

- 1) võitnud kaks partiid järjest — 2:0;
- 2) võitnud esimese, kaotanud teise, kuid võitnud jälle kolmanda partii — 2:1;
- 3) võitnud esimese partii, mänginud teise partii viiki ja võitnud kolmanda partii — $2\frac{1}{2}:1\frac{1}{2}$;
- 4) võitnud esimese, kaotanud teise partii, kuid kolmanda on mänginud viiki $1\frac{1}{2}:1\frac{1}{2}$ (viiki);
- 5) kõik kolm partiid mänginud viiki — $1\frac{1}{2}:1\frac{1}{2}$;
- 6) võitnud esimese partii, kuid teise ja kolmanda mänginud viiki — 2:1.

Mängu üldisemal hindamisel võetakse arvesse ainult partiide resultaadid, mitte aga kurikais, kurnides või kujundeis saavutatud ülekaal.

8. Kohtunikekogu

§ 24. Igal kalendri- või sõprusvõistlusel peab olema kohtunik, kes jälgib mängu õiget käiku ja kes on peakorraldajaks väljakul. Kohtunik otsustab kõik mängu ajal tekkivad vaieldavad küsimused üksinda. Kohtuniku otsused on lõplikud.

Mängu ajal peab kohtunik asuma karistusjoone juures.

§ 25. Kohtunik on kohustatud ilmuma mänguväljakule hiljemalt 20 minutit enne mängu algust. Kohaleilmumisel peab kohtunik pöörduma väljakut haldava kollektiivi esindaja, valve või peakohtuniku poole.

Enne mängu algust on kohtunik kohustatud järele vaatama väljaku ja platside märkimise ja vajaliku inventari kohaloleku.

Kohtunik ei tohi lubada mängu alustamist, kui:

- 1) väljak ja plats on ehitatud või paigutatud valesti;
- 2) puudub (või on puudulik) valgustus võistluste ajal õhtul;
- 3) karistusriba on halvasti või valesti valmistatud;
- 4) viske- ja poolviskekastide pinna seisukord võib ohustada mängijaid (pind on libe või selles on auke või vett);
- 5) puuduvad võistluste protokollide blanketid;
- 6) kurnide mõõtmed ja kvaliteet ei vasta määrustele;
- 7) võistkonnal on vähem kui kolm paari kurikaid;
- 8) võistkond on ilmunud kohale koosseisus alla 4 inimese;
- 9) puuduvad kohtuniku abid või sekretär.

Peale selle ei tohi kohtunik lubada mängu pidamist, kui:

- 10) sajab tugevasti vihma, mis ujutab väljaku üle;
- 11) on tugev tuul, nii et kurnid ei püsi oma algasendis;
- 12) temperatuur on talvel alla -18°C või suvel üle 37°C ;
- 13) sajab tugevasti lund, mis tuiskab kurnid üle;
- 14) mõni võistluste juhendi tingimustest, mille järgi kohtunik juhib mängu, on täitmata.

Kohtunikul on õigus mängu katkestada pimeduse, pealtvaatajate vahelesegamise või muude olukordade (vt. punktid 1—14) tõttu, mis takistavad võistluste normaalset läbiviimist.

Kohtunik ei tohi mängu katkestada, kui selleks pole erilist vajadust. Kui mäng on katkestatud õnnetusjuhtumi tõttu või punktides 1—14 märgitud põhjustel, võib kohtunik pärast vaheaega lubada mängu jätkamist tingimusel, kui vaheaeg ei avaldanud häirivat mõju pidamata jäänud mänguosa normaalsele läbiviimisele.

Kohtunik ei tohi pärast mängu jätkumist muuta oma otsust.

§ 26. 10 minutit enne mängu algust on kohtunik kohustatud vormistama võistluste protokoll. Sekretär kannab kohtuniku järelevalvel protokollide võistluste paiga ja iseloomu, mängu pidamise kuupäeva ja selle algamise kellaaja, osavõtjate organisatsioonide nimetuse, kohtuniku nime ja võistkonna koosseisu.

Mängijad tohivad protokollile alla kirjutada ainult kohtuniku juuresolekul ja loal, kusjuures võistkonna kapten kirjutab alla viimaseks.

Mängu ajal tohivad väljakul viibida ainult mängijad, kohtunikud, kohtuniku abid ja kollektiivide esindajad. Protesteerida kohtuniku otsuse vastu võib ainult siis, kui määruste rikkumise fakti saab kindlaks teha ilma täiendavate tunnistajateta. Väljakul ei võeta vastu mingisuguseid proteste kohtuniku otsuste vastu. Kõigis mängusse puutuvais küsimustes on õigus kohtunikuga suhelda ainult võistkondade kapteneil.

Võistlusmääruste süstemaatilise sihiliku rikkumise eest on kohtunikul õigus teha mängijale (mängijaile) märkus ja süüteo kordumisel mängija väljakult eemaldada. Kõik karistused (märkused, hoiatused, mängust eemaldamised jne.) peab kohtunik kandma

võistlusprotokolli, märkides täpselt sellesse ka kõik faktid, mis põhjustasid karistamise.

Mängu ajal on suitsetamine keelatud.

§ 27. Võistluste protokollimiseks ja viskekastide juures valvamiseks määratakse võistluste sekretär ja kaks kohtuniku abi. Sekretär peab mängu ajal tehnilist arvestust, märkides üles viske resultaadid pärast kohtuniku teatamist.

Viske resultaadid kantakse protokollis järgmiselt: väljalöödud kurnid — nende arvule vastava numbriga, möödavise — nulliga (0), tunnustamata jäänud vise — ristiga (+) ja sooritamata jäänud vise — miinusega (-).

Viskekastide juures valvavad kohtuniku abid peavad kohe kohtunikule teatama võistlusmääruste rikkumise faktidest. Kui viske järele valvav kohtunik ei teata määruste rikkumisest kuni selle momendini, mil kurikas on sattunud eeslinna või linna, ja kui sel juhul lüüakse kurn linnast välja (kurn), ei taastata kujundi ja kurnide asetust, vaid vise loetakse määrustepäraselt sooritatuks.

Koostaja E. H a a s

SISUKORD

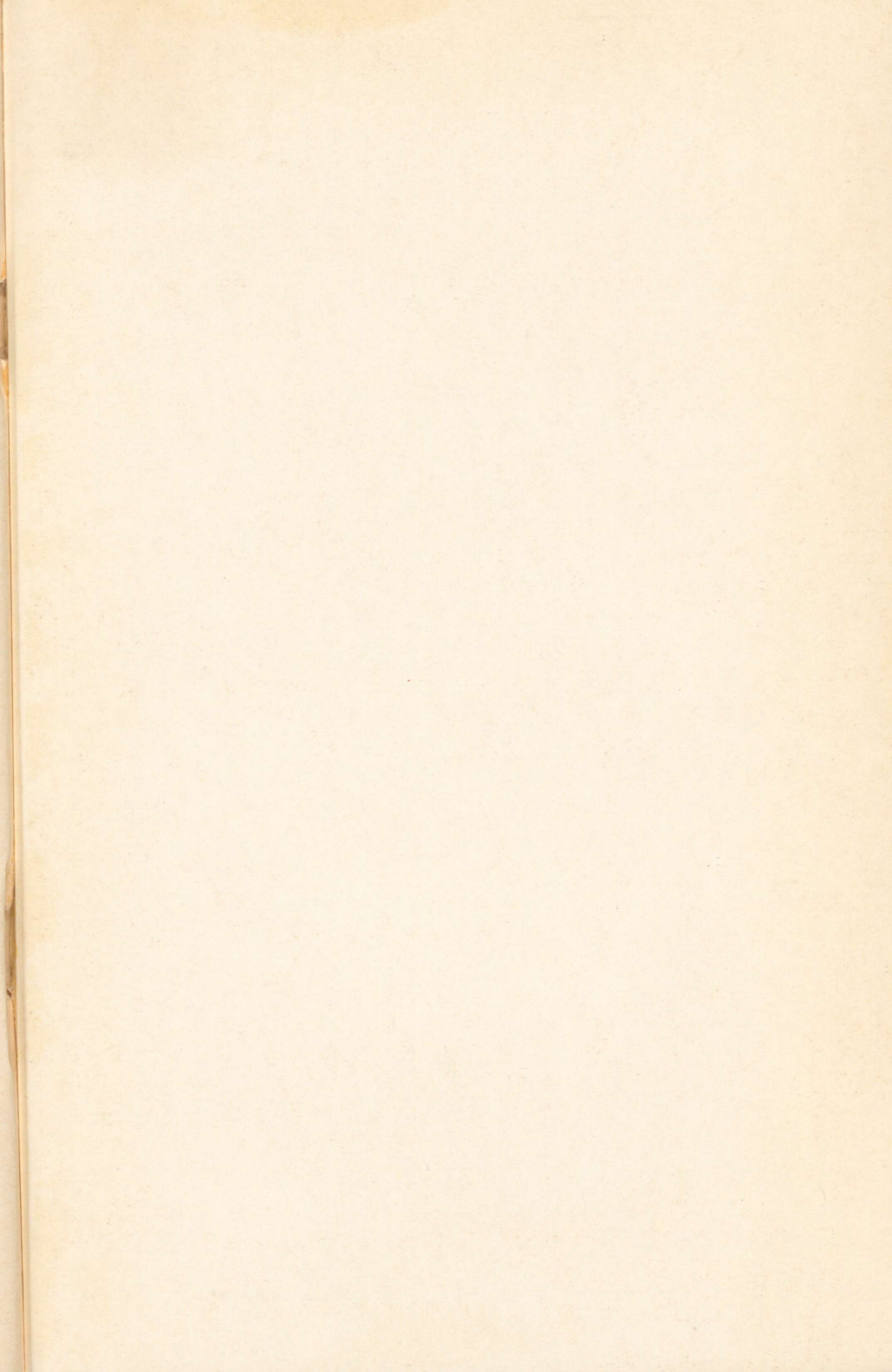
Eessõna	3
Vabariiklike tootmis- ja kutsealavõistluste tulemused	5
Mehhanisaatorite üleliiduliste künnivõistluste läbiviimise muudetud ja täiendatud põhimäärus	22
Abimaterjale künnivõistluste kohtunikele	44
Masinlüpsivõistluse põhimäärus	60
Põllumajanduslike kutsealade mitmevõistlused	70
Agronoomide mitmevõistlus	71
Zootehnikute mitmevõistlus	77
Mehhaanikute mitmevõistlus	80
Autojuhtide mitmevõistlus	86
Metsatöötajate mitmevõistlus	95
Loomade esitamise võistlus	98
Rasveehobuste vabariiklikud võistlused	100
Autoralli	102
Kultuurkarjamaa rohutagavara ja saagi botaanilise koostise hindamise võistlus	104
Söödakaalika ja -kapsa harvendamise võistlus	106
Punktitabel kuulitõuke tulemuste hindamiseks	108
Kurnimängu võistlusmäärused	111

СОРЕВНОВАНИЯ ПО ПРОФЕССИЯМ И ВИ-
ДАМ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗ-
ВОДСТВА

Управление научно-технической информации
Министерства сельского хозяйства Эстонской ССР
Таллин, Техника 24

Toimetaja H. Kurik
Tehniline toimetaja K. Juus
Korrektor R. Eliste

Laduda antud 16. III 1970. Trükkida antud 14. VIII
1970. Paber 60x90 1/16. Trükipoognaid 7,75. Arves-
tuspoognaid 7,41. Trükiary 5000. MB-06563. Tell-
mise nr. 1627. Hans Heidemanni nim. Trükikoda.
Tartu, Olükooli 17/19. I.
Hind 28 kop.

28 kop.

A A
30861

77 511

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00494328 0

